ANGELO RITIG

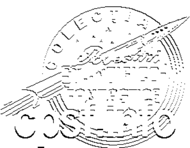
O TREZIRE NEOBIŞNUITĂ

EDITURA TINERETULUI

Desenul copertei:
CRISTEA CONDACCI

Angelo Ritig
SASVIM NEOBIČNO BUDENJE
Epoha
Zagreb 1961

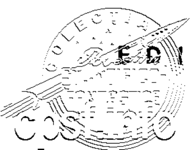

ANGELO
RITIG

o trezire neobișnuită

ÎN ROMÂNEŞTE DE
NICOLAE MĂRGEANU ŞI
VICTORIA FRÎNCU

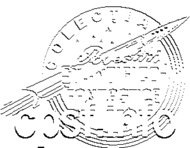

EDITURA TINERETULUI

PERSONAJELE :

Leo Gerdan
Verena Gerdan
Dino Karól
Ana Vidassi
Baltazar (Balto) Rinner
Augo Bernol
Karlo Guidoni
Mark Sor
Ervin Erkel
Viktor Mendoz
Ema Sturm

ACȚIUNEA SE PETRECE
ÎN ANUL 1980
ÎNTR-O ȚARĂ NECUNOSCUTĂ.

I

Ca şi cele anterioare, şi ziua aceea se vestea a fi o zi frumoasă. Scările Palatului Justiţiei cunoscură încă de dimineaţă o mare animaţie. Procesul lui Dino Karol atrăsese de la început o mulţime de curioşi, şi interesul acestora nu scăzuse cîtuşi de puţin, după cele aproape două săptămîni de dezbateri, timp în care interogatoriile şi depoziţiile din şedinţe căpătaseră tot mai mult un caracter de rutină şi devenise evident că nu se va mai afla nici un element nou faţă de ceea ce ştia de luni şi luni de zile. Dino, un tip brunet, cu privirea întunecată a unui violonist spaniol sau sudamerican, înalt, cu nişte braţe lungi şi sprîncene stufoase şi îmbinate, îşi pusese lacăt gurii. Şi, dacă într-un an întreg de anchete dure şi hărţuieli, cei mai experimentaţi criminalişti ai ţării nu izbutiseră să-i smulgă nici un singur nume măcar, era puţin probabil că va reuşi s-o facă bătrînul Mendoz, blajinul preşedinte al tribunalului, care, e drept, prin rezolvarea cu succes a cazului Dino Karol avea să-şi asigure o retragere la pensie glorioasă.

Karol îşi susţinea singur apărarea — caz foarte rar în justiţie — ceea ce suscitase comentarii aprinse : era sau nu în conformitate cu uzanţele această situaţie neobişnuită şi ce consecinţe procesuale ar putea decurge din ea ?

De cînd aflase că, în calitate de apărător, are dreptul să pună întrebări martorilor, Dino Karol abia aştepta, sau nici nu mai aştepta de fel să-i vină rîndul, străduindu-se din răsputeri, de fiecare dată, să transforme depoziţia în răspunsuri la întrebările sale, să-l jignească şi să-l umilească pe martor. Totuşi, din desfăşurarea procesului, se simţea că Dino Karol nu va mai fi în stare să reziste multă vreme. Devenise palid, slăbise, avea cearcăne adînci sub ochi, faţa sa tînără — avea abia douăzeci şi opt de ani — îi era brăzdată, iar părul des, negru şi creţ, îi încărunţise subit în cele două săptămîni ale procesului. Era vădit că tînjeşte pînă-n ultima fibră a făpturii sale ca tortura aceea cumplită să ia capăt cît mai degrabă.

În plus, şedinţa din ziua aceea se remarca încă dinainte de deschidere prin ceva nou : în banca rezervată presei stătuseră pînă atunci diverşi reporteri, care-şi scriau dările de seamă în timpul dezbaterilor ; de astă dată la marginea ei si în imediata apropiere a martorilor, luase loc însuşi diriguitorul suprem al opiniei publice, preşedintele celei mai mari edituri şi întreprinderi poligrafice, Leo Gerdan. Nu mai departe decît în ajun, nu putuse participa la lansarea vasului care avea să-i poarte numele — se spusese că are puternice dureri reumatice — iar astăzi venise singur, sprijinit în baston, e adevărat, în sala de judecată, se aşezase şi, fireşte, la apariţia lui, întreaga sală amuţise, iar gîtlejurile se întinseseră toate în direcţia sa.

Aşadar, se adevereau zvonurile după care Leo se interesează îndeaproape de proces ; aşadar se adeverea că doreşte să-l ajute, să-i fie de folos preşedintelui tribunalului, vechi coleg al său de şcoală. Alături de Gerdan luase loc colaboratorul său preferat, un fel de consilier particular, care deţinea în acelaşi timp şi funcţia de secretar de presă, ziaristul Augo Bernol. Ca de obicei, purta şi în ziua aceea ochelari fumurii, iar de gît îi atîrna aparatul fotografic

galben-deschis deasupra căruia ieşea în evidenţă flash-ul înalt.

Preşedintele Mendoz îşi făcu apariţia în fruntea marelui complet de judecată şi toată lumea îl văzu, sau vroi să-l vadă, făcîndu-i un semn discret cu capul lui Leo, după care deschise şedinţa, anunţînd că se va proceda la ascultarea depoziţiei lui Karlo Guidoni, funcţionar al direcţiei de criminalistică a oraşului. O clipă mai tîrziu, răsună strigătul aprodului în încăperea martorilor, pentru ca apoi, calm, Karlo Guidoni să intre încet în sală, să se încline în faţa instanţei şi, la un gest al preşedintelui, să se aşeze pe banca martorilor. În mînă ţinea o servietă mare din piele galbenă.

— Vă numiţi Karlo Guidoni şi sînteţi şef-adjunct al direcţiei de criminalistică a oraşului ?

— Da.

— Cînd v-aţi născut ?

— M-am născut la 1 iulie 1932.

— Unde ?

— La Palermo. Părinţii Maria şi Leo, le dictă Guidoni în continuare grefierilor, fără a mai aştepta întrebările. Sînt căsătorit, am doi copii.

— Bine. Din procesele-verbale şi din depoziţii reiese că dumneavoastră, împreună cu un grup de funcţionari ai direcţiei, v-aţi aflat, la 2 martie anul trecut, la locul comiterii infracţiunii, unde l-aţi prins pe inculpat.

Dino Karol sări de pe bancă şi ţipă cu o voce aspră, stridentă, care, altminteri, nu se potrivea cu înfăţişarea sa destul de plăcută :

— Nu e adevărat ! Nu e adevărat ! Nu m-au prins !

Preşedintele tribunalului interveni mirat :

— Cum adică, nu ?

— Nu, nu. M-am predat singur ! Rog să se consemneze acest lucru în procesul-verbal !

Karol se aşeză. Se ridică în schimb procurorul.

— V-aţi predat, fiindcă aţi fost silit să vă predaţi.

Karol zvîcni din nou în sus :

— N-am fost silit. M-am predat de bună voie. Să se consemneze acest lucru !

Procurorul era un ins mărunt, cu ochi albaştri şi părul blond. Avea o voce răsunătoare. Se vorbea în oraş că e un magistrat deosebit de abil.

— Să se consemneze ! încuviinţă preşedintele tribunalului. Martorul Guidoni să-şi continue depoziţia !

— În ce mă priveşte, m-am trezit din somn pe la trei noaptea, începu poliţistul. Organele noastre înconjuraseră în port un antrepozit şi, în timp ce forţau intrarea, cei dinăuntru deschiseseră asupra lor un foc viu. Doi funcţionari de-ai noştri au fost ucişi. Cel puţin trei, dacă nu chiar patru bandiţi au fugit. Era întuneric beznă şi nu s-a putut stabili exact numărul lor. A fost prins doar Dino Karol.

— Din nou acelaşi lucru ! Din nou acelaşi lucru ! strigă Karol.

Preşedintele îl întrerupse pe martorul care voia să continue :

— Noi i-am audiat pe funcţionarii care au participat la descindere. De la dumneavoastră am vrea să aflăm împrejurările care au precedat infracţiunea, cum s-a făcut că organele dumneavoastră au înconjurat antrepozitul, precum şi ce s-a întîmplat după aceea. Într-un cuvînt, am dori să aflăm tot ce ştiţi despre cazul în speţă. Cînd aţi ajuns la locul incidentului?

— Aproximativ la ora trei şi douăzeci. Tocmai erau transportaţi cei doi colegi ucişi, iar Karol se afla în momentul acela în mîinele noastre. Am ordonat imediat să fie treziţi colegii de la secţia stupefiante şi am procedat fără întîrziere la un scurt interogatoriu al omului capturat.

Karol se agită pe banca sa, dar de data asta nu mai interveni.

— Ce l-ați întrebat? se adresă președintele martorului.

— L-am întrebat îndată cine îi sînt complicii. A refuzat să-i divulge. Am observat că e foarte nervos; era evident că se temea să nu destăinuie din greșeală ceva ce îl privea pe el personal, un lucru pe care apoi, în tot cursul anchetei, s-a străduit să-l tăinuiască. Cînd a fost prins Karol, s-a găsit lîngă el un revolver din care fuseseră trase trei gloanțe. Totuși, gloanțele ucigașe, cărora le-au căzut victimă tovarășii noștri, n-au fost trase din acest revolver.

Președintele îl întrerupse din nou, depoziția nu voia cu nici un chip să intre pe făgașul dorit.

— Lucrul acesta ni l-au confirmat specialiștii în balistică. Pe noi ne interesează totuși o altă circumstanță, care ni se pare foarte importantă și pe care nu am examinat-o încă aici: Cum a aflat direcția de criminalistică de antrepozit?

Guidoni se pregătea tocmai să răspundă, cînd, deodată, Karol sări, îl fulgeră din ochi și strigă cu un glas răgușit și tăios (părea că și-a ieșit cu totul din minți):

— De ce mă tor-tu-rați? Ce e acel lucru de care m-aș teme eu? Ce anume vreți să in-si-nu-ați? E dreptul meu să-ntreb. Onorat președinte, permiteți-mi să întreb! Ce anume in-si-nuează martorul?

Karol se întoarse cu tot corpul spre președinte și vorbea repede, ca și cum s-ar fi temut să nu-i scape ceva.

— Permiteți-mi să-i pun martorului...

Se bîlbîia îngrozitor; se înecă și glasul i se stinse.

— Puneți, rosti calm președintele, pe un ton cît se poate de politicos.

Karol răgușise de tot, de-abia se înțelegea ce spune. Se apucă din nou să strige, bîlbîindu-se, și din nou i se înecă glasul.

— Vreau să ştiu ce aţi născocit! 'pun-neţi! Ce anume insinuaţi cu acel ceva „strict personal“?

Guidoni se ridică şi făcu cîţiva paşi spre acuzat. Toată lumea întinse gîtul înainte. O tăcere mormîntală se lăsă în sală. Chiar şi Dino Karol se potoli brusc, retrăgîndu-se în sine; doar ochii urmară să i se rotească şi să fulgere mai departe, întunecaţi.

— Îţi dau cuvîntul de onoare, rosti Guidoni tare şi răspicat, că eu sînt singurul care ştiu de ce te temi. Aşa încît, denunţă-ţi complicii, căci dacă n-o faci acum, Karol, îţi jur că voi aduce aici fiinţa pentru care ţi-ai da şi viaţa numai să nu vină aici!

Acuzatul părea să-şi fi pierdut răsuflarea. Dădu să spună ceva, dar glasul îl părăsi.

— Nu voi declara nimic despre asta, spuse poliţistul, dacă dumneata te hotărăşti să vorbeşti!

Acum Karol parcă se mai reculese:

— Dumneavoastră glu... mi-ţi!

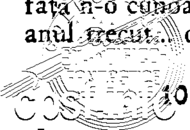
— Nu glumesc! răspunse glacial şi neobişnuit de calm Guidoni. Dacă nu te hotărăşti chiar acum să vorbeşti, doi dintre funcţionarii noştri care stau în spatele dumitale vor primi adresa... unui băieţel frumos...

Karol păli de moarte; toată sala observă aceasta. O parte dintre cei ce asistau la scenă nu se putură stăpîni şi se ridicară. Leo Gerdan îşi părăsi şi el pentru o clipă locul.

Preşedintele tribunalului vru să intervină, dar şi el parcă îşi pierduse graiul: procesul luă o întorsătură ciudată şi toţi remarcară că procurorul se angajase într-o discuţie foarte însufleţită cu substitutul său.

Guidoni continuă totuşi, pe un ton şi mai calm, şi mai rece decît înainte:

— Uite, voi trimite la adresa, pe care pînă în clipa de faţă n-o cunoaştem decît noi doi, comanda pe care ai făcut-o anul trecut... dar pe care n-ai mai apucat s-o ridici.

Guidoni scoase din servietă un costumaş gri tivit cu verde, o pereche de pantaloni scurţi şi o hăinuţă pentru un băieţaş de trei ani — trei ani şi jumătate. În sală se aşternu o tăcere de moarte, toţi erau curioşi să vadă cum va reacţiona Karol. Dino rămase ca lovit de trăsnet, apoi schiţă o mişcare stîngace, ca şi cum ar fi vrut să sară peste balustradă. Făcu un gest zvîcnit cu braţul, dar la fel de neîndemînatic şi, de astă dată toţi cei prezenţi văzură strălucind în mîna sa pistolul automat, de calibru mare pe care-l scosese. La rîndul lui, Guidoni sări întîi într-o parte, apoi spre boxa acuzaţilor, unde se produse în aceeaşi clipă învălmăşeală, gardianul care stătea lîngă acuzat încercînd să-i smulgă acestuia arma. Asistenţa, uluită, îl văzu pe Guidoni lăsîndu-se brusc în jos. O secundă mai tîrziu se auzi un zăngănit metalic, ca zuruitul fin al unei maşini de cusut. Guidoni se ridică instantaneu şi făcu un salt pînă la grilajul îndărătul căruia se afla acuzatul, chiar în momentul în care Karol se prăvălea peste balustradă ; gardianul tocmai izbutise să pună stăpînire pe pistolul automat.

— S-a împuşcat ! răcni Guidoni. Acum nu vom mai afla nimic.

Totul se petrecuse atît de repede, încît în sală nici nu apucă să se producă panică. Guidoni se aplecă încă o dată deasupra trupului lui Dino Karol ce atîrna inert peste balustradă.

— Pare să mai fie viu. Chemaţi repede Salvarea !

În aceeaşi clipă unul dintre ziarişti, aruncîndu-şi privirea în dreapta sa, îl văzu pe Leo Gerdan stînd ghemuit fără viaţă. Îi pipăi capul şi se porni să strige înnebunit :

— Preşedintele Gerdan a fost atins de glonte ! Ajutor ! A fost atins !

Karlo Guidoni întoarse capul, apoi se repezi într-acolo şi, ridicîndu-l pe Leo Gerdan, începu să alerge cu el în braţe spre ieşirea din fundul sălii. Din fugă, ordonă unor detectivi

să-l ia pe acuzat şi să-l urmeze. La intrare, îl întîmpină un tînăr :

— Salvarea e aici ! Pentru Karol ! E ambulanţa de serviciu. Ce noroc că era aici !

— Bine ! zise Guidoni cu răsuflarea tăiată. Pentru amîndoi. Fiţi atenţi, pe scări va trebui să mergem încet. Fură aduse de undeva două tărgi, îi aşezară repede pe amîndoi răniţii pe ele şi porniră să coboare scările cu băgare de seamă, dar şi în mare grabă totodată.

Ajungînd la mezanin, surprinseră o convorbire telefonică : ziaristul Bernol transmitea senzaţionala ştire că Dino Karol încercase să se sinucidă. De tragedia şefului său nu aflase încă.

— Spuneţi-i, strigă Guidoni din mers, să-i comunice imediat doctorului Rinner cele petrecute. Cred că Rinner e singurul om capabil să-i salveze. Să pregătească totul pentru operaţie !

II

O sută de ani dacă ar mai fi trăit încă, şi lui Leo Gerdan i-ar fi rămas neştearsă în amintire acea după-amiază în care îşi recăpătase brusc cunoştinţa. Dacă stăruise şi pînă atunci în creierul lui o scînteie de conştiinţă asta nu putea şti. Se simţise aidoma unui copil la începutul formării memoriei, cînd un moment de viaţă, chiar întîmplător, se fixează trainic în minte, pentru a rămîne întipărit acolo ; acest element întîmplător poate să fie culoarea unui obiect, o mireasmă sau un sunet adesea bizar, perceput subiectiv şi care se asociază strîns şi temeinic cu acea reprezentare iniţială, fixînd-o.

Astfel, Leo îşi aducea aminte că privise îndelung un pisoi vărgat, cu dungi albe şi sure ; privirea îi alunecase apoi pe

lenjeria albă de pat, pe pătura albastră, după care se întorsese din nou la mişcările lente ale pisoiului. La rîndul lui, micul animal îl remarcase şi el şi se încolăcise în jurul picioarelor de bronz ale patului: era vădit că vroia să fie mîngîiat. La început, Leo îl privise fără să se gîndească la nimic, cum s-ar spune cu totul absent, dar deodată îl străfulgerase gîndul, nu îi venise în minte, ci îl străfulgerase gîndul că pisoiul acela cu dungi gri trebuie să fie unul din animalele de experienţă ale prietenului său, doctorul Baltazar Rinner. „Are două inimi, dacă nu chiar trei", îşi spusese şi întinsese mîna încetişor, iar pisoiul răspunsese la gestul lui, arcuindu-şi deîndată spinarea. Leon îl mîngîiase, iar pisoiul se apucase să toarcă, dînd din coadă.

Leo îşi aducea aminte perfect de această scenă, îşi amintea cu exactitudine că pisoiul dăduse de două ori din coadă, o dată — da, parcă îl vedea şi acum! — în direcţia patului, a doua oară spre chiuveta pe care el, Leo, o observase, dar la care nu se gîndise. În momentul acela căzuse din nou într-un somn uşor şi îşi amintise, sau poate că visase, că avuseseră şi ei un pisoi la fel cu acesta în casa părintească. Pisoiul celălalt se vîrîse odată sub dulap, iar el, copilul, se uita în toate părţile după o mătură sau după ceva asemănător cu care să-l gonească de-acolo. Tocmai atunci, din tavan începuse să cadă tencuială — şi mai departe nu-şi mai amintea. I se spusese de multe ori după aceea că fusese un cutremur mare, care pricinuise grele stricăciuni în regiunea sa natală şi că el pe atunci nu avea decît trei ani. Acum, creierul lui trecu lin peste această amintire, apoi deodată tresări — tresări ca soldatul din post care aude în depărtare paşi sau ca profesorul care visează că este opt şi cinci minute, iar la opt fix el trebuia să înceapă predarea unei lecţii de care depinde, să zicem, obţinerea titlului de profesor universitar.

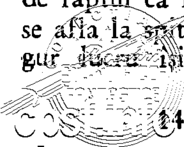
Tot aşa tresări şi Leo la gîndul că se află la spital. E clar: camera aceea e o cameră de spital, ştie prea bine lu-

crul ăsta, pentru că își amintise numaidecît că pisica de lîngă pat e unul din animalele de experiență ale lui Rinner. Se putea, la urma urmei, să nu se găsească în secția lui Rinner ; se putea să nici nu fie vorba de clinica specială universitară, dar, în orice caz, era vorba de un spital — și orice om tresare și se sperie cînd se trezește din senin într-un astfel de stabiliment. Leo se simți dintr-o dată cu toate simțurile treze, ca un conducător-auto începător în mijlocul unei circulații intense.

Începu, bineînțeles, să încerce să reconstituie cum de ajunsese într-o cameră de spital. Îl cam durea capul și cu cît se gîndea mai mult cu atît îl durea mai rău, dar examină cu îndîrjire situația și, în cele din urmă, se păru că descurcă ițele.

Da, nu mai încăpea nici o îndoială, se afla în secția lui Rinner de la clinica specială universitară, instituție cunoscută în toată lumea. De fapt, era ciudat că i se dăduse o cameră atît de simplă, fiindcă atunci cînd fusese internat la Balto colegul lui de școală, Rosena — avea niște dureri de cap dubioase și era suspectat de tumoare — primise, oricum, o cameră mai arătoasă, în primul rînd mai mare. Da, așa e, camera asta e mult prea mică, așa încît probabil că se află totuși în altă parte... Patru pereți, un dulap vopsit în alb, un scaun, unul singur, patul, un pat obișnuit de spital, chiuveta fixată în zid și deasupra ei oglinda. Și pisicuța asta — toate erau, într-adevăr, foarte ciudate. În care rezervă obișnuită a lui Rinner ar fi putut să intre una din pisicile cu care face el experiențe sau oricare altă pisică ? Încăperea părea destinată mai degrabă surorilor sau personalului de la bucătărie.

Lucrul acesta nu-l deranja pe Leo cine știe cît, în afară de faptul că i se părea straniu și inexplicabil. Iar dacă nu se afla la spital, situația devenea și mai bizară. De un singur lucru își dădea limpede seama, și anume, că fusese

grav bolnav, şi asta vreme îndelungată. Pe măsură ce creierul său începea să lucreze normal, înţelegea tot mai clar ce se petrece cu el. Îl durea tot corpul — Dumnezeu ştie dacă se va putea ţine pe picioare. Simţea un fel de repulsie faţă de ideea de a se mişca, faţă de actul conştiinţei în general, şi, totuşi, un glas, un glas îndepărtat îi şoptea: „Nu-ţi pierde cumpătul, Leo!"

Tocmai această voce îl determină, întîi să ridice braţul, apoi să se aplece şi să mîngîie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi — care se apucase din nou să toarcă şi să dea din coadă — ci la mîna lui. Era mîna lui dreaptă, pe care şi-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Şi, ciudat, văzînd-o, i se păru a nu fi mîna lui. Trebuie că totuşi nu e conştient. Nu, nu e mîna lui. Mîna lui o ştia scurtă, lătăreaţă, plinuţă, cu unghii late şi scurte, iar mîna care mîngîia pisica avea nişte degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mîna cu palma în sus; ciudată, străină mînă! Se apucă să-şi examineze stînga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceeaşi impresie: pur şi simplu, nu era mîna lui.

În aceeaşi clipă îi căzu sub ochi noptiera: examinase camera, dar scăpase cu totul din vedere noptiera. Pe noptieră se afla o veioză, o lampă electrică obişnuită, iar dedesubtul ei o claviatură şi pe claviatura aceea văzu o clapă pentru lumină. Apăsă numaidecît pe clapă şi lumina se aprinse, apăsă încă o dată şi lumina se stinse. Alături, se afla încă o clapă, pesemne pentru semnalizare. Gerdan şovăi un moment, apoi apăsă cu toată puterea, îşi retrase mîinile şi aşteptă.

Răsună, undeva în depărtare, un clopoţel; îndată după aceea ajunse pînă la el un zvon de glasuri, printre care i se păru a distinge unul de bărbat şi alte vreo cîteva de femeie; vocile păreau să se certe... Deodată, un gînd limpede îl străfulgeră: nu le vine să creadă că din camera lui s-a sunat!... Înseamnă că era grav bolnav, probabil că îl

considerau în pragul morții, altfel cum se explică ? Acum era sigur de un lucru : dacă va suna și a doua oară, cu siguranță că vor răsuna fără întîrziere pași pe coridor, va fi chemat doctorul Rinner sau altcineva. Ridică mîna dreaptă, întinse degetul, pipăi încet clapa și apăsă cu putere.

Da, nu se înșelase. Vocile de pe coridor amuțiră pe dată, apoi pasul cuiva prinse să se audă din ce în ce mai aproape. Prevedea cu precizie tot ce avea să se întîmple în continuare : infirmiera va băga capul pe ușă și va pleca să-l anunțe pe doctor, după toate probabilitățile pe doctorul Rinner sau pe Ana Vidassi. Da, pe Ana, s-ar putea, presupunînd că e de serviciu la ora aceea.

Pașii ajunseseră foarte aproape, cineva apăsă pe clanță. O clipă păru să se răzgîndească, cine știe de ce, apoi ușa se deschise și în cameră își făcu apariția capul unei sore tinere, care închise ușa în urma ei, se uită la el și-l întrebă :

— V-ați trezit ? Vă doare ?

— Mă doare capul, răspunse Gerdan.

„Și vocea cu care i-am răspuns a sunat ciudat... își zise el. E altfel, parcă nici n-ar fi a mea și parcă nici limba nu mă ascultă cum se cuvine..."

Infirmiera dădu să mai spună ceva, văzu însă pisica de lîngă pat, se aplecă iute și o prinse.

— E, într-adevăr, pisica aceea cu două inimi ? întrebă Gerdan.

Sora tresări imperceptibil, îl măsură atentă și spuse :

— E un animal de laborator, dar n-a fost încă supus la experiențe, altfel nu s-ar plimba de capul lui. Mă duc acum s-o chem pe doctoriță.

— Pe doctorița Vidassi ?

Sora îl privi și de data asta foarte mirată.

— Da, pe doctorița Vidassi.

— Doctorul Rinner nu e aici ?

— Doctorul Rinner e în sala de operație. Va coborî după ce va termina, dacă va fi nevoie.

Sora puse brusc capăt discuţiei, deschise uşa şi ieşi.

Rămînînd singur, Gerdan pricepu cu toată claritatea că ceva nu e în regulă... Dintr-o dată, îşi aduse aminte limpede de prezenţa sa în sala tribunalului. Da, Karol a tras... şi atunci acolo trebuie să i se fi întîmplat lui ce i s-a întîmplat. A ridicat mîna, a deschis larg gura, a ţipat... Gerdan simţi că gîndurile i se încîlcesc în minte şi că înţelesul lor îi scapă. Da, aşa a fost. Dar acum, care e acum lucrul cel mai de seamă, cel care îi ţine încleştată mintea şi pe care trebuie să-l dezlege înaintea oricărui altuia ?

Atunci îşi aduse aminte : unde era soţia lui ? Unde era Verena ? Cu doi ani în urmă, se îmbolnăvise de gripă şi Verena nu se mişcase de lîngă patul lui, deşi nu fusese nimic grav. Nu-i mai puţin adevărat că medicii suspectează întotdeauna îndărătul oricărei boli, îndărătul oricărui simptom un proces, malign, drept care îl examinează pe pacient pînă în pînzele albe şi la amănuntul amănuntului. Aduseseră în camera lui tot soiul de aparate de măsurare, de control, de înregistrare, cu care îl scotociseră prin toate orificiile corpului. Că doar era de neconceput ca vestitul doctor Rinner să comită o greşeală oarecare, şi încă în tratamentul marelui său prieten Leo Gerdan ! Îl chinuiseră în fel şi chip, dar Verena stătuse tot timpul în preajma lui, potolindu-l cînd îşi ieşea din fire, împotrivindu-se medicilor cînd voiau să-l supună unui nou rînd de analize. Îşi mutase chiar şi patul în camera lui. Era evident că pe cît îl enervau analizele, pe atît avea darul să-l calmeze şi să-l bucure prezenţa Verenei. Îşi iubea arzător soţia, cine n-o ştia ! Iar acum Verena nu era lîngă el. Chiar ca nu e în toate minţile ! De ea, de Verena ar fi trebuit s-o întrebe întîi şi întîi pe infirmieră. Dacă ar fi aici Verena nu l-ar mai durea capul, ar fi de ajuns să-i pună mîna pe frunte pentru ca durerea să-i treacă pe dată. Cînd va veni doctoriţa Ana, acesta va fi primul lucru despre care o s-o întrebe.

Iarăşi se auzi un schimb de voci undeva pe coridor, ca şi atunci cînd apăsase prima dată pe clapă: un glas profund de bărbat şi alte două-trei de femei. Gerdan fu tentat o clipă să sune din nou, dorea să descîlcească nodul acesta — să ceară să fie anunţată Verena să vină şi s-o aibă în sfîrşit lîngă el. Aşa, avea senzaţia că a suferit un accident de avion într-o ţară necunoscută; nu s-ar fi mirat de fel dacă sora aceea i s-ar fi adresat în arabă sau spaniolă. Oameni reci şi indiferenţi, comportare rece! Da, trebuie să vină Verena ca să pună lucrurile la punct. Doctorul Rinner a cam exagerat întotdeauna, impunînd o disciplină severă, absolut inutilă, în clinica specială universitară: subalternii lui, se ştie, se tem pînă şi de umbra lor.

Auzi apoi nişte paşi care se îndreptau către camera lui, paşii unui bărbat, dar şi ai unei femei. Cu siguranţă că nu e vorba încă de Rinner. Trebuie să fie Ana Vidassi şi vreun alt medic oarecare. Gerdan simţi că inima îi bate mai cu putere. Le va spune fără întîrziere s-o cheme pe Verena, să facă ea ordine, să dirijeze ea lucrurile mai departe.

Uşa se deschise încetişor şi el, instinctiv, îşi lipi mîinile de corp. Mîinile acelea ciudate: simţea, nu ştia de ce, că ele o să-i complice situaţia.

Intră Ana Vidassi, urmată numaidecît de un bărbat înalt, voinic, cu o privire aspră, care examină camera peste umerii Anei. Ciudat individ. Nu poate fi medic.

— Staţi un moment afară! îi spuse Ana.

Ana şi Gerdan se priviră în ochi o clipă. În ochii lui era şi întrebare, şi mirare. Îşi dădea seama limpede că privirea lui numai aceste sentimente poate să le reflecte. Aceeaşi expresie o aveau şi ochii ei, şi faţa ei. Dar ce e cu ea? Ei doi au fost întotdeauna buni prieteni... Doctorul Rinner e un om sucit, e adevărat, o iubeşte pe Ana, ceea ce nu-l împiedică s-o chinuiască îngrozitor. Era în stare s-o plictisească zile de-a rîndul din cauza cine ştie cărui fleac,

iar dacă nu-i reuşea vreo experienţă, pe ea dădea vina întotdeauna, o acuza de neglijenţă, de lipsa ei de atenţie şi de prezenţă de spirit. Veşnic îi auzea vorbind de microsecunde şi micromilimetri şi de alte asemenea unităţi de măsură, cum le-o mai fi zicînd. Dar cine, dacă nu el, îi sărea de fiecare dată în ajutor bietei Ana; cine o consola, mustrîndu-l totodată pe încăpăţînatul, teribil de încăpăţînatul doctor; cine era sfătuitorul întregului oraş şi al regiunii întregi, şi în special al Anei? Iar ea, ce face acum — se uită şi tace, în loc să se repeadă la el, să se aşeze pe pat, să-i pună mîna pe frunte, să facă un gest prietenesc cît de neînsemnat! De vină trebuie să fie Rinner: Dumnezeu ştie ce dispoziţii aiurite şi ursuze i-o fi dat!

Ana continua să-l privească: „Ca şi cum i-aş fi ucis pe cineva foarte apropiat," gîndi Leo şi se hotărî să păstreze tăcerea.

În sfîrşit, Ana se decise să vorbească; dar vorbele îi ieşeau anevoie din gură:

— Numele dumneavoastră?

Leo n-ar fi fost mai surprins nici dacă i-ar fi pus cine ştie ce absurdă, ce incomprehensibilă întrebare. Parcă l-ar fi izbit drept în creştetul capului şi iat-o, iat-o cum stă şi aşteaptă, încordată, ciudată, fierbînd de curiozitate să audă ce-o să-i răspundă! Dădu să spună ceva, şi atunci, din gură, sau mai exact din toată făptura, din tot trupul lui izbucni indignarea:

— Să vină imediat Verena! De ce n-o chemaţi? De ce n-o chemaţi pe Verena? Ce e cu tine, Ana?

Observă că Ana tresărise şi pălise instantaneu. Doctoriţa se îndreptă maşinal către uşă.

— Dacă nu vine imediat Verena, adăugă el, voi face scandal! Niciodată n-am să-i iert asta lui Rinner! Eu cred...

Ana Vidassi ieşi din cameră ca luată de vînt. Dincolo de uşă o auzi rostind cîteva cuvinte, apoi glasul de bărbat

răspunzîndu-i. I se păru că-i spusese tipului acela să nu intre, să nu intre în nici un caz în cameră.

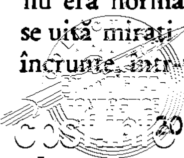
Gerdan se aplecase mult înainte și, drept urmare, începu să-l doară cumplit capul. Cu toate astea, simțea o adîncă ușurare. Las' că le-am spus-o de la obraz de data asta! Poți fi de o sută de ori medic, principalul e să rămîi om. Se vede că au dreptate cei ce afirmă că Rinner nu merită Premiul Nobel; o fi el un chirurg strălucit, dar nu e un deschizător de drumuri noi și, în afară de asta, cel ce rîvnește premiul acesta însemnat trebuie să posede și niște calități umanitare. Ei bine, el are la dispoziție coloanele întregii prese, ba mai mult, ar putea fi scrisă și o carte în problema asta...

Iarăși se auzi zgomot de pași dinspre capătul coridorului. Leo înțelese imediat că vine Rinner. Îl anunțaseră, pesemne, de cum ieșise din sala de operație. După pași, se simțea că e grăbit și Leo se mai potoli nițel. „Pînă la urmă, totul se va sfîrși cu bine, își zise, noi, bolnavii, sîntem întotdeauna nerăbdători."

Doctorul Baltazar Rinner intră în cameră ca furtuna. Deschise larg ușa, îi spuse nervos bărbatului acela înalt — în fața ușii se mai afla încă unul, dar Leo nu reuși să-l vadă bine — să se ducă amîndoi în altă parte, la capătul coridorului sau în altă rezervă, apoi o chemă pe Ana. Intrară amîndoi în cameră și își ațintiră privirile asupra lui Leo, care devenise dintr-o dată liniștit și foarte recules, atent, concentrat. Bolnavul trebuie să dea dovadă de răbdare. Dar de Verena îi va întreba fără întîrziere.

— Să trăiești, Balto! Ați anunțat-o pe Verena?

Bine, dar tot ce se întîmplă să fie chiar aievea?... Ceea ce vedea acum nu putea să țină de realitate, nu era firesc, nu era normal. Observă că doctorul Rinner și Ana Vidassi se uită mirați unul la altul, iar chipul lui Rinner începe să se încrunte într-un fel comic, ca și cum s-ar bucura grozav, pen-

tru ca apoi să se aştearnă pe el aceeaşi uimire nedisimulată. Balto ridică sus de tot sprîncenele, mai mult decît atît, se strîmbă, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată !

— Bine, dar ce se întîmplă ? întrebă Gerdan şi adăugă răspicat, silabisind cuvintele : Vă întreb... aţi anunţat-o pe Verena ?

Şi iată că Rinner spune un lucru din cale-afară de ciudat, bineînţeles dacă nu e vorba cumva de vreun vis, pentru că atunci nimic n-ar trebui să-l surprindă :

— Nu se mai bîlbîie ! Interesant, se confirmă anumite teorii !

— Nu m-am bîlbîit niciodată ! strigă Leo. I-aţi spus Verenei ? Vreau s-o am în preajma mea.

— Se pare că lucrurile au mers mai departe decît am prevăzut noi, spuse doctorul Rinner. Faceţi-i toate analizele necesare şi după aceea o să hotărăsc. Cred că nu mă voi opune transportării.

Deodată, Leo îşi dădu seama că, orice ar spune el, Rinner nu-l ia de fel în seamă. O barieră neverosimilă se interpusese între ei, intervenise ceva ce le stricase prietenia, rupsese toate legăturile vechi, extrem de vechi, dintre ei, acest ceva exista şi, cu o putere formidabilă, întorsese totul cu capul în jos. Leo înţelese dintr-o dată limpede că Verena nu va veni, că va fi cu neputinţă să vină.

Rinner şi Ana se priviră încă o dată lung, aruncară o privire fugitivă şi distrată asupra lui Leo şi se îndreptară spre uşă. Leo se agită în pat şi din nou o putere mai presus de el îl îndemnă să strige :

— Balto, Balto, te rog, te rog ca pe Dumnezeu, trimite-o încoace pe Verena !

Doctorul Rinner se întoarse din călcîie, îl privi mirat şi ieşi. Leo înţelese. Era limpede ca lumina zilei. Îl privise cu ochi de specialist, nu de prieten. Şi, în afară de asta, se vedea că Balto e profund preocupat şi parcă şi neliniştit.

De vreo cîteva minute, încă de pe cînd Rinner şi Ana Vidassi se mai aflau în camera lui, în Gerdan se născuse dorinţa arzătoare de a se uita pe geam! Numai de s-ar putea scula din pat! De-ar pleca odată, pentru ca să se poată duce la geam să se uite afară. Dacă e realitate şi nu vis, atunci clinica specială a lui Rinner trebuie să fie aşezată pe o colină: în dreapta se deschide panorama şantierului naval, pe aceeaşi parte se înşiruie pînă departe clădirile de pe mal, iar în stînga se vede portul.

Gerdan îşi compusese în minte imaginea exactă şi era sigur de un lucru: dacă de la geam i se va înfăţişa această imagine, atunci tot ce trăia se dovedea un adevăr cumplit, bizar, imposibil de conceput, ilogic, dar nu mai puţin un adevăr. Poate că a înnebunit, dar nu, nu e de crezut — creierul îi lucrează normal, de asta e convins.

Se ridică din pat. Făcu încet cîţiva paşi. Simţea că îi e foame. Îi era foame, într-adevăr. O clipă toate i se învîrtiră în cap, şi totuşi izbuti să ajungă în dreptul ferestrei. Se afla la subsol, mai bine zis un demisol înalt, iar marea abia se zărea în depărtare, pe cînd panorama mai apropiată era ascunsă de un părculeţ, de nişte tufe de trandafiri şi de un gard viu. Se lăsă o secundă furat de gînduri, apoi trase la geam scaunul, se aşeză pe el şi privi. Era o zi minunată; se lăsa seara şi marea strălucea în reflexe trandafirii. Gerdan avu o strîngere de inimă, dar îşi reveni numaidecît. Întinse gîtul avid. Într-o singură clipită înţelese limpede că priveliştea din faţa lui era absolut reală. Portul se afla la locul lui, de asemenea şantierul naval, rada; recunoscu fără putinţă de dubiu pînă şi carcasa albă a vasului „Leo Gerdan". Cît de bine cunoştea vasul acesta: ştiuse dinainte că vasul va purta numele lui şi constructorii îl invitaseră în repetate rînduri pe vas, îi arătaseră instalaţiile care trebuiau să fie ultimul cuvînt al tehnicii. Gerdan aranjase cu Marconi, inventatorul unei noi instalaţii de secu-

ritate a vaselor, să viziteze orașul, și „Leo Gerdan" era printre primele vase din lume echipate cu noul sistem de asigurare. Gerdan își aminti cum, instalat confortabil în fotoliu, privise pe ecranul televizorului silueta suplă și elegantă a vaporului împodobit cu ghirlande de flori. Era la începutul lui martie și timpul era urît, dovadă numeroasele umbrele ridicate deasupra fluviului de participanți la festivitate, care se grăbeau în grupuri spre port, îmbulzindu-se, în speranța că vor prinde un loc mai bun și mai în față. Vederea nu putea cuprinde mulțimea nesfîrșită ; aidoma unor stoluri uriașe de păsări pestrițe, oamenii năpădiseră colina de deasupra șantierului naval, se urcaseră pe construcțiile metalice ale macaralelor, docurilor și atelierelor. Camera de luat vederi se plimbase cîteva momente pe suprafața mării și prinsese în obiectiv miile de bărci de toate mărimile, cu pînze sau cu motor, și la sfîrșit, ceva mai departe, grupul vaselor de război și profilurile marinarilor în uniforme albe.

Societatea care se strînsese în ziua aceea la el, scriitor renumit, laureat al Premiului Nobel, era foarte amestecată. Veniseră, printre alții, doctorul Rinner, chirurg vestit și, la rîndul lui, candidat la Premiul Nobel, Bernol, reporter la „Mediterana", al cărei președinte era el, Gerdan, Ana Vidassi, mîna dreaptă a merituosului chirurg și, totodată, prietena lui.

Cineva îndreptase discuția spre tema anului, cum era numit în oraș cazul respectiv. Era vorba de procesul lui Dino Karol, de fapt o mare afacere cu stupefiante.

Adresîndu-se reporterului Bernol, doctorul Rinner spusese :

— Dați-le o mînă de ajutor bieților criminaliști ! De un an de zile își bat capul cu cazul lui Dino Karol acesta, i-au fost căutați complicii, ca la urmă să fie adus în fața instanței doar el și nimeni altcineva.

Prin această intervenție a sa, Rinner săvîrșise o imixtiune în sfera de interese a lui Karlo Guidoni, care era de

asemenea prezent, și era evident că vajnicul criminalist se va simți dator să intervină cu o vorbă de spirit adecvată. Nu se ajunsese totuși la un schimb mai tare de cuvinte, pentru că tocmai în momentul acela intrase în încăpere Verena, tînăra soție a lui Gerdan, care se pregătea să se ducă la festivitatea lansării vasului.

— N-o să întîrziem, prieteni ?

Oaspeții se ridicaseră în grabă, își luaseră rămas-bun de la gazdă și plecaseră împreună cu Verena.

În odaie rămăseseră Leo Gerdan, care era bolnav, și criminalistul Karlo Guidoni.

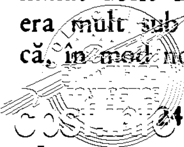
— Aș vrea să vă întreb ceva, i se adresase Gerdan lui Guidoni. La ce oră depuneți mîine mărturie în procesul lui Dino Karol ?

— Eu sînt primul martor, domnule președinte. Probabil că vor mai trebui îndeplinite anumite formalități, dar cred că voi fi audiat pe la ora nouă.

— Voi veni și eu, spusese Gerdan. Fiți atent, mă voi așeza în spatele dumneavoastră. În prima bancă, adică în primul rînd. Ascultați-mă bine, continuase Gerdan. Dino Karol a fost anchetat timp de un an de zile, și totuși el a reușit să păstreze secrete numele complicilor săi. Cu toate acestea, medicii afirmă că el e o fire sensibilă, că are nervii slabi, într-un cuvînt, că nu este omul care, în mod normal, să poată rezista atîta vreme unei anchete. Ce concluzie să trag, că dumneavoastră v-ați dovedit chiar atît de incapabili ?

— Am făcut tot posibilul, ridică din umeri Karlo Guidoni. Au venit și colegi din alte orașe, și din străinătate, știți și dumneavoastră...

— Bine. Să trecem peste asta. Karol a lucrat la bancă, e adevărat, dar într-un post nu prea pretențios. El n-a terminat decît două clase de liceu, va să zică pregătirea lui era mult sub media celorlalți funcționari. Vreau să spun că, în mod normal, nu poate fi el omul care a pus la cale

toată maşinaţia aceea: de un an de zile ne duce de nas pe toţi! Nu numai direcţia de criminalistică o duce de nas, ci întreaga noastră opinie publică.

Karlo dăduse trist din cap, fără să spună nimic.

— În sfîrşit, la ce dată i-aţi surprins pe contrabandiştii de heroină în antrepozitul din port? L-aţi prins pe Karol, dar toţi ceilalţi parcă s-au evaporat.

— Mîine se împlineşte un an. Nici nu mai ştiu de cîte ori am fost nevoiţi să cerem aprobarea pentru prelungirea anchetei. Ultima dată nu ne-au mai îngăduit-o.

— Aşadar, chiar mîine, spusese Gerdan sorbind din paharul cu vin. Cum să vă spun, Guidoni, acum două luni mi-a venit o idee: ce anume i-a dat lui Dino Karol puterea să reziste unui asediu atît de îndelungat şi de teribil şi să nu se dea bătut?

— Teama de complici, ce altă explicaţie s-ar putea găsi?

— Vedeţi, eu am fost de altă părere, şi tocmai de aceea le-am recomandat reporterilor ziarului nostru să-şi îndrepte investigaţiile într-o anumită direcţie. E adevărat, trădătorii plătesc de obicei cu moartea, şi teama există, fără doar şi poate, dar lui trebuie să-i fi venit din altă parte această mare putere de rezistenţă.

Gerdan tăcuse un moment, după care spusese:

— Karlo, dacă vreţi, daţi-mi pachetul acela.

Într-un colţ al camerei, pe o masă de lemn de trandafir, se afla un obiect împachetat în hîrtie de culoare gălbuie. Guidoni îl luase şi i-l dăduse lui Gerdan. Acesta desfăcuse încet pachetul şi scosese din el un costumaş gri-deschis pentru un băieţel de trei ani, trei ani şi jumătate.

— Unde l-aţi găsit? îl întrebase Guidoni abia stăpînindu-şi nerăbdarea.

— N-am chef acum să povestesc totul de-a fir-a-păr. Karol şi-a ascuns cu dibăcie dragostea, eu însă am aflat că

a achiziţionat cîndva obiectul acesta. Mai bine zis, l-a comandat. L-a comandat într-un alt oraş, dar n-a mai apucat să se ducă să-l ridice. Fireşte, nu s-a mai dus pentru că nu se mai putea duce, se afla în mîinile voastre.

— Dacă-mi permiteţi, cum au găsit oamenii dumneavoastră obiectul acesta ?

— Le dădusem îndrumări precise ce anume să ceară şi unde. Dar acum nu asta are importanţă. Ascultaţi-mă ! Mîine va trebui neapărat să jucaţi un rol mare. Dino e curajos pentru că apără onoarea copilului său...

— Domnule preşedinte, probabil vreţi să spuneţi: a copilului şi a mamei acestuia, nu ? S-ar putea să fie soţia lui.

— Nu cred, răspunsese Gerdan, dacă i-ar fi fost soţie, s-ar fi ştiut.

— Da, zîmbise Guidoni, după toate probabilităţile, am fi ştiut şi noi.

— Fiţi atent în continuare, Karlo ! Dino Karol a refuzat avocatul şi se apără singur. Toată lumea ştie că a ales această soluţie silit de bandă, care se teme că, faţă de apărătorul lui, Dino, chiar fără voia lui s-ar putea trăda prin vreo vorbă imprudentă.

Acum, Karol este propriul său avocat şi are dreptul să pună întrebări. Se foloseşte de acest drept şi cînd trebuie, şi cînd nu trebuie ; dacă aţi face o aluzie la copil sau i-aţi arăta, la momentul oportun, costumaşul acesta, n-ar fi exclus să se hotărască să vorbească. I-am împărtăşit planul acesta şi preşedintelui tribunalului, vechiul meu prieten Mendoz.

— Mă îndoiesc, spusese Karlo Guidoni. Avem de-a face cu o bandă diabolică, domnule preşedinte. Mă îndoiesc de succes. Ştiţi că au încercat să-i trimită pe ascuns otravă lui Dino.

— Cînd?

— Acum două luni. Şi, după părerea mea, această otravă nu era destinată să-i servească lui Dino pentru a otrăvi pe altcineva.

— Evident, ci ca să se sinucidă, dacă şi-ar fi dat seama că nu mai poate rezista.

— Da, şi am întreprins totul pentru a afla cine i-o trimite, dar zadarnic.

Gerdan căzuse pe gînduri, apoi spusese încet:

— Costumaşul tot am să vi-l dau, oricum, încercaţi. Sînt încă optimist. E un proverb care spune că gîndul şi hotărîrea dintîi sînt cele mai bune.

— Veţi veni şi dumneavoastră la tribunal, domnule preşedinte?

— Voi sta chiar în spatele dumneavoastră, Karlo.

Un zgomot depărtat de motoare le întrerupsese discuţia. Zgomotul, la început slab, crescuse treptat în amploare, pînă ce devenise strident şi foarte apropiat.

Karlo se îndreptase spre verandă, în timp ce Gerdan apuca paharul şi bea restul de vin din el.

Karlo se întoarse de pe verandă cu faţa radioasă.

— O întreagă flotilă de bărci şi vaporaşe ! Vin toate încoace să vă salute.

— Frumos... Hai pe verandă, să le privim.

Karlo îi ajutase lui Leo să se ridice şi se îndreptaseră împreună spre veranda scăldată de soare şi învăluită în reflexele perdelelor roz.

— Dar bine, domnule preşedinte, revenise Guidoni la discuţia dinainte, cum veţi veni mîine la proces ?

— Ce-a fost mai rău a trecut, spusese Leo. Aşa se întîmplă întotdeauna cu accesele astea ale mele. Astăzi mă simt mult mai bine, iar mîine voi putea să şi merg. Şi dacă va fi nevoie, mă va ajuta cineva.

Ajunseseră pe verandă şi Karlo deschisese larg fereastra mare cu două canate de la mijloc. O întreagă flotă, vreo

sută de bărci cu motor și cîteva vase manevrau în semicerc pentru a intra în golful larg din fața vilei lui Gerdan...

Gerdan își amintea totul. Gîndurile dădeau năvală în mintea lui cu o viteză uimitoare și avea senzația că asistă la proiecția lor pe zid.

Tresări și puse scaunul la loc, apoi se așeză pe marginea patului. Privirea îi căzu pe mîinile care i se păruseră atît de stranii, de străine, care erau galbene ca de mort și își zise că poate tocmai în ele se află cheia enigmei. Simți deodată că, dintr-o clipă într-alta, capul îi va cădea de la locul lui — chiar așa simți : era ca și cum cineva i-ar fi apucat capul cu amîndouă mîinile, stăruind să i-l dea jos. Un moment își simți capul ridicat mult deasupra corpului și privindu-l parcă de undeva de pe o înălțime. Cu un efort suprem ridică mîna și își netezi părul: era tuns scurt, iar părul era și el din cale-afară de ciudat, aspru, țepos, pe cînd el știa că părul lui e moale, cărunt și rărit. Ciudat lucru — împrejurimile, din punct de vedere topografic, erau aceleași, dar el, din cap pînă-n picioare, era altfel de cum se știa. Își mîngîia fața: era proaspăt și bine bărbierit, probabil că, în conformitate cu regulamentul clinicii, îl bărbieriseră astăzi de dimineață, în timp ce zăcea leșinat.

Leo își încleștă puternic mîinile una de alta și simți o senzație de ușurare. Gestul avusese darul să apropie parcă capul de corp. După aceea, deodată, și gîndurile începură să se succeadă mai ordonat. Îi veni în minte un mod de rezolvare a tainei care-l învăluia. Fața — își mîngîie fața cu mîinile, ca și cum s-ar spăla. Se ridică încet din pat și, biruindu-și amețeala, merse împleticindu-se pînă la chiuvetă. Se prăbuși la podea, dar se ridică din nou: acolo, deasupra chiuvetei, se afla o oglindă și ea îl atrăgea ca un magnet. În cameră mai stăruia amurgul, așa că avea să-și poată vedea fața în oglindă.

Se uită în oglindă, dar nu-şi crezu ochilor. Dedesubtul oglinzii era un comutator; îl răsuci şi camera fu inundată de strălucirea luminii electrice.

Nu erau ochii lui.

Din oglindă îl privea chipul tras, nespus de jalnic, palid ca de mort al lui Dino Karol.

III

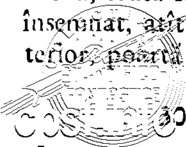
Gerdan se întoarse împleticindu-se şi se aşeză pe pat. Era zdrobit. Cel puţin într-o privinţă, totul devenise clar: de ce se poartă cu el cum se poartă prietenii lui cei mai apropiaţi — Rinner, Ana... de ce nici vorbă nu e s-o poată vedea pe Verena.

Vlăjganul de la uşă — acum şi apariţia acestuia se explica: omul era de bună seamă agent al serviciului de siguranţă, pus acolo să vegheze ca Dino Karol, aşa-zisul Dino Karol, să nu fugă cumva. Acum era clar şi de ce îl întrebase doctoriţa Vidassi cum îl cheamă. Doctorii ăştia îşi permit cam prea multe, mai pe şleau, sînt impertinenţi de-a dreptul: şi un copil şi-ar da seama că, în cazul lui cel puţin, au exagerat inadmisibil cu transplantările şi intervenţiile de chirurgie plastică. E evident că i-au grefat cîte ceva de la răposatul Karol — Leo nu se îndoia nici un moment că Dino Karol era mort, fiindcă unui om viu nu-i poţi lua bucăţi din faţă, mîinile, părul şi cine ştie cum l-o mai fi ciopîrţit şi întors pe dos celebritatea asta mondială, doctorul Baltazar Rinner. Cu siguranţă că acum aşa-zisul Dino Karol, măcar că nu e altcineva decît Leo Gerdan în persoană, dres pe ici, pe colo cu niscaiva ciozvîrte din corpul altuia, va fi transportat la închisoare şi după aceea judecat, deopotrivă pentru uciderea celor doi agenţi ai serviciului de combatere a traficului de stupefiante şi pentru cele petrecute la tribunal.

Gerdan se apucă să-și pipăie pieptul, picioarele.. Degeaba, nu-și putea da seama ce este și ce nu este al lui. „Se pare, își zise, că voi cam avea de furcă pînă să dovedesc cine sînt și ce sînt. Oamenii se vor uita la mutra asta antipatică, străină, și pe urmă poftește de le demonstrează că ești altcineva decît cel pe care-l înfățișezi !“ O idee nouă îi străbătu prin minte. E imposibil ca Rinner să nu știe exact ce e la mijloc. Fie că această intervenție este ilicită, și că acum vrea să se spele pe mîini, fie că urmărește să obțină un efect extraordinar, senzațional, și în cazul acesta îi va lăsa pe judecători să-l judece pe așa-zisul vinovat, pentru ca, la sfîrșit, să se ridice și să spună : „Domnilor, omul pe care-l aveți în față este Leo Gerdan, eu n-am făcut decît să-l aranjez nițel, inclusiv să-l întineresc cu un număr de ani și să-l înfrumusețez în oarecare măsură, ce e drept, cu trăsăturile mutrei gangsterului aceluia !“ Cine altul în toată lumea ar fi fost capabil de o asemenea performanță și în care altă clinică s-ar fi putut efectua o asemenea strălucită operație ?...

„Foarte frumos, își zise Gerdan, dar mintea nu mi-ați deteriorat-o, nici nu mi-ați atins-o măcar. Îmi dau seama că gîndesc perfect logic, întocmai cum am gîndit întotdeauna. Tot ce posed am cucerit numai prin strădaniile mele, prin muncă și abnegație, în atîtea și atîtea nopți petrecute la masa de lucru, aplecat deasupra mașinii de scris. De o sută de ori m-am lăsat descurajat de gîndul că nimic din ce am scris nu va avea darul să placă cuiva, că voi fi masacrat de critică, dar întotdeauna o voce interioară mă îndemna să nu mă las, să perseverez, să mai fac încă un efort, să mai încerc o dată. Și a venit timpul cînd criticii m-au intuit, acesta e cuvîntul, m-au intuit, editorii au început să alerge după mine și premiile și elogiile s-au pornit potop...“

Da, toată lumea și-a dat dintr-o dată seama că tînărul neînsemnat, atît de mediocru, de banal, după aspectul său exterior, poartă în el o forță uriașă, o flacără vie care dă sti-

lului său o forță impetuoasă, iar fabulei sale prospețimea vîntului de munte. A urmat apoi cunoștința cu Verena și filmul vieții sale s-a colorat în cele mai aprinse și cele mai afectuoase culori... „Lasă, frățioare, vedem noi care pe care, își zise Gerdan. Dacă Rinner vrea să-și făurească o nouă glorie cu astfel de trucuri nu mă îndoiesc că va izbuti să scoată din minți, rînd pe rînd, pe medici, pe juriști, pe naiba mai știe cine, numai că va trebui să învingă încă un obstacol, ceva mai greu : logica infailibilă, creierul neatins de bisturiu al romancierului și poetului, literatului și ziaristului Leo Gerdan ! Să fi prevăzut Rinner și Ana și acest obstacol, atunci cînd și-au ticluit planul ?"

În momentul acela ușa se deschise și în cameră intră sora, aceeași cu care dăduse ochii întîia dată, cu două-trei ore în urmă, cînd se trezise. Trăgea în urma ei o măsuță pe rotile pe care se afla cina. Împinse măsuța în dreptul patului lui Leo, așeză în fața lui farfuria, lingura, furculița și cuțitul, apoi turnă în farfurie supa, care era fierbinte și foarte concentrată.

— Trebuie să prindeți putere, zise ea, medicul-șef vrea să vă predea mîine de dimineață spitalului judiciar.

„Să caut să-mi păstrez calmul, își zise Gerdan, acesta-i esențialul. E absolut necesar să-mi păstrez calmul, ca și capacitatea de a raționa. Dacă vreau să fac să cedeze forțele acelea potrivnice mie, izvorîte din egoism, din interese josnice, și care, în chip evident, urmăresc să se facă celebre prin mine, care urmăresc să-și sporească reputația, fără a se gîndi ce preț voi plăti eu pentru asta, atunci trebuie să-mi cruț nervii. Singura mea armă este capacitatea de a gîndi logic și în ea voi găsi puterea de a-i convinge pe ceilalți că lucrurile se înfățișează așa cum le prezint eu".

Aruncîndu-și ochii asupra măsuței, Leo se miră văzînd ce îmbelșugată era cina ce i se adusese.

— Cum o să pot mînca tot ce e aici ? întrebă el.

— Multă vreme ați fost hrănit artificial, spuse sora. Totuși, acum, de o lună de zile, mîncați aproape normal. Numai că nu vă aduceți aminte. Ați dormit într-una.

— O lună de zile... De cît amar de vreme mă aflu aici ?

— Astăzi sîntem în douăzeci și opt iunie, spuse încetișor sora.

Leo nu mai întrebă nimic. Știa, data îi era întipărită în minte : la doi martie avusese loc lansarea vasului. Verena îi fusese nașă — știa bine. Iar a doua zi avusese loc întîmplarea de la tribunal — amintirile lui se opreau la trei martie. Leo îi zîmbi blînd infirmierei.

— Adevărul este că mi-e foame. Dar nu trebuie să aștepți pînă ce termin, soră.

— Trebuie să vă țin companie, răspunse infirmiera. Așa sună dispozițiile pentru aripa aceasta a clinicii...

Nimic mai limpede — în aripa aceasta a clinicii unde pe coridoare foiesc detectivii. Și, în afară de asta, i-a fost adus și un cuțit, grozavă ocazie pentru cineva să-și cresteze un pic venele...

— Băieții sînt de la serviciul de stupefiante ? întrebă Gerdan și zîmbi ca și cum ar fi întrebat un lucru cu totul lipsit de importanță.

— Unul din ei e de la droguri, răspunse sora, acela înalt. Celălalt e din partea direcției locale. Sora era foarte tînără, de vreo optsprezece-nouăsprezece ani, blondă și deosebit de simpatică. Leo simțea că fata îl privește oarecum speriată și că abia așteaptă să-și isprăvească delicata misiune. Leo se mira cum de venise singură, cum de n-o însoțea unul dintre detectivi. Probabil că stau în fața ușii, gata să intervină ; în fond, el, cel mai recent produs al clinicii universitare, încă e bolnav și de aceea, probabil, îl socotesc inofensiv deocamdată...

„Adevărul este că situația e înfiorătoare", gîndi Leo.

— Spune-mi, soră, ce s-a întîmplat de fapt cu Dino Karol? Ce este cu el? întrebă el.

Fata îl privi contrariată, depărtă brațele, dar nu răspunse nimic.

Gerdan rămase cu ochii la ea, apoi își dădu seama că întrebarea fusese într-adevăr absurdă.

— Iartă-mă, spuse, voiam să întreb de Leo Gerdan. Dacă nu mă înșel, victima el a fost.

Fata se uită la ușă și stătu puțin pe gînduri. Atunci i se păru poate că are voie să spună ce știa toată lumea.

— Desigur, dumneavoastră poate că nu știți că Gerdan a căzut victimă.

Pacientul înălță capul și se uită la fată stupefiat. Părea cam speriată, de aceea el îi zîmbi din nou blînd.

— Mort? întrebă, convins că ea va nega.

— Desigur, răspunse fata. A murit aici în clinică, la scurt timp după ce a fost adus.

Gerdan simți că i se încîlcește iarăși firul gîndurilor: asta ce-o mai fi însemnînd? El știe bine că Leo Gerdan trăiește, chiar așa, sub o înfățișare ușor schimbată, iar fata afirmă că e mort.

— Spune-mi, reluă el, neștiind de fapt ce să mai întrebe, convoiul mortuar a fost mare?

— Neînchipuit de mare, răspunse fata. Au venit delegații din toată lumea. Niciodată nu s-au mai adunat în orașul nostru atîția străini; a fost nevoie să fie găzduiți și prin case particulare.

Leo se aplecă deasupra supei și începu să soarbă din ea cu lăcomie.

— Vuiau sirenele de la toate vapoarele din port. Iar coroane, de-ați ști cît de multe coroane au fost! Șeful nostru numai că nu urla de durere, timp de opt zile nu s-a putut vorbi cu el. Ochii îi erau tot timpul scăldați de lacrimi.

— Șeful dumneavoastră ? întrebă Gerdan. Doctorul Rinner ?

— Da, au fost foarte buni prieteni. Și doctorița Ana, cea care a venit prima să vă vadă, prima dintre doctori, vreau să spun, la fel și ea, zile întregi a fost zdrobită de durere...

Gerdan simți deasupra creștetului povara unei construcții logice impecabile, aidoma unui turn de piatră uriaș pe care numai un gigant l-ar putea dărîma. Totul era ticluit cu perfectă abilitate — Leo Gerdan fusese înmormîntat cu cele mai mari onoruri, întregul mapamond îl înmormîntase, participaseră delegații a numeroase guverne, a numeroase organizații publice și private — n-are nici un sens s-o mai chestionez pe fetița asta. Leo Gerdan a fost înmormîntat, acesta era faptul cu care trebuia să se ia la trîntă. Îi veni în minte altceva :

— Spune-mi : un om atît de remarcabil... n-a fost îmbălsămat ? De obicei marii scriitori, politicieni, demnitari sînt expuși.

Cu atenția încordată, își aținti privirea asupra buzelor fetei. Ea se aplecă și începu să-i taie friptura de vițel din farfurie, o carne albă, foarte albă, după care îi înapoie cuțitul și furculița.

— Cum să nu ! răspunse sora. Timp de trei zile s-a perindat lumea prin fața catafalcului. Sute de mii de oameni au defilat, și printre ei toate mărimile, cum se spune, absolut toate. Și noi, surorile de la spital, ne-am dus într-o după-amiază și eram îmbrăcate în alb toate. Nu vă puteți imagina cîte flori erau, iar garda se schimba într-una, studenți, profesori, iar la sfîrșit au făcut de gardă și inginerii și muncitorii care l-au construit pe „Leo Gerdan", știți, vasul care fusese lansat la apă cu puțin timp înainte.

— Sicriul îmi închipui că era închis, întrebă Leo în continuare. Nu l-ai văzut pe Gerdan ?

— Cum să nu? răspunse infirmiera. Eu îl cunoşteam bine, fiindcă ţinuse o conferinţă despre ultimele sale romane chiar în clasa noastră, la liceul numărul 3. Vorbea cu mult haz, ne-am stricat de rîs...

— La directorul Bars? Liceul clasic numărul 3?

Gerdan îşi amintea de conferinţa aceea. I se întipărise în memorie, printre altele, pentru faptul că elevele rîdeau teribil la glumele pe care le făcea el, glume destul de neizbutite de altfel. Îşi aminti de o fetiţă cu ochi negri care îi oferise un buchet mare de trandafiri galbeni-verzui.

Sora îl privi cu oarecare mirare.

— Da, la profesorul Bars, da, la directorul Bars. V-a povestit cineva?

— O fetişcană brunetă i-a înmînat... răposatului Gerdan un buchet mare de trandafiri galbeni, asta îndată după conferinţă, dacă nu mă înşel. Aveau o culoare ciudată, erau galben-verzui.

De data aceasta, fata tresări.

— Cum de ştiţi? Într-adevăr... I-a dat Ariana Paulonova, o colegă de-a noastră foarte frumoasă; s-a logodit între timp. Noi două am ales trandafirii — aveau într-adevăr o culoare puţin obişnuită, erau galben-verzui. Pînă atunci nici n-am ştiut că există astfel de trandafiri.

Gerdan vru să spună: „Nici eu n-am ştiut". Rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi reluă:

— Nu mi-ai răspuns pînă la capăt: L-ai văzut pe Gerdan? Ori n-ai putut să-l vezi? Sicriul era închis?

— Nu, nu, răspunse fata, era deschis. Cum să vă spun, de fapt sicriul nici nu se vedea: părea că Gerdan e întins pe flori, pe un munte de trandafiri şi garoafe. Zău, părea viu, părea că doarme şi că dintr-un moment în altul se va trezi, doar atît că la faţă era ceva mai palid ca de obicei. N-o să uit niciodată.

Bolnavul se uită la soră: ochii fetei erau înlăcrimaţi.

— Nu știi exact cînd a fost asta ?

Fata începu să socotească.

— În martie, iar acum sîntem la sfîrșitul lui iunie. Sînt mai bine de trei luni. Și în tot acest timp, dumneavoastră ați zăcut fără cunoștință.

Dintr-o dată pe bolnav îl încercă o senzație acută de amețeală. La fel ca adineaori : aceeași impresie că cineva îi smulge capul, i-l deșurubează încet... Apoi după un timp, simți că își pierde treptat cunoștința, că se depărtează tot mai mult de cele înconjurătoare. „Asta trebuie să fie moartea", se gîndi.

Tresări violent, își încordă întreaga voință pentru a-și reveni. Dacă moare, dacă moare acum n-o să se știe niciodată că el a fost Leo Gerdan. Toți vor rămîne încredințați că Dino Karol a fost cel salvat, că a zăcut patru luni, sau cîte or fi fost, și că în cele din urmă a sucombat totuși. De murit, murise însă criminalul, nu victima. Nu, nu, nu — dacă moare trebuie să se știe că cel salvat a fost Leo Gerdan. Verena trebuie să știe că el a mai continuat un timp să existe pe lumea aceasta, că s-au petrecut cu el lucruri ciudate, inexplicabile. Verena trebuie să știe neapărat asta ! Trebuie să vină și să vadă ce se petrece cu el, trebuie să-l scape de coșmarul acesta îngrozitor, de sentimentul teribil că va muri și va fi aruncat la marginea cimitirului, printre cei din afara legii, și că ea, Verena, nu va afla niciodată că el a mai trăit o vreme în același oraș cu ea, că a tînjit după ea și n-a contenit o clipă s-o cheme de sub funesta, groaznica-i mască...

O clipă mai tîrziu, privirea sa înregistră prezența fetei și el se apucă s-o cheme. Nu-și dădea seama dacă strigă sau șoptește — buzele, limba, cerul gurii, toate îi erau ca de lemn, înțepenite.

— Strînge-mi tare mîinile. Tare de tot ! Dacă te simt, o să-mi revin în simțiri.

— Bine, îl înțelese ea. Îl apucă cu putere de mînă și i-o strînse. El simți atingerea și această senzație avu, într-adevăr, darul să-l dezmeticească, readucîndu-l parcă din înaltul cerului pe pămînt. Auzi și glasul infirmierei: Acum vă simțiți mai bine?

— Mai bine, mulțumesc, răspunse. Mai prinde-mă încă o dată de mînă. Dă-mi și un pahar cu apă!

Fata zîmbi, dar îi îndeplini dorința. O vreme, rămaseră tăcuți, apoi bolnavul întrebă:

— Cum se... cum se simte soția lui Gerdan, Verena Gerdan? A suferit mult?

— Se spunea că insistă necontenit să fie lăsată în preajma corpului neînsuflețit al soțului ei: a fost adusă de două ori, noaptea, cînd nu era atîta îmbulzeală. Se mai spunea că nu se va putea duce la înmormîntare, dar s-a dus totuși: era grozav de multă lume, iar noi ne aflam departe și n-am văzut-o. Se zice că a plîns ca nebună... Dar pentru toată lumea a fost o înmormîntare tare, tare tristă...

„Și eu, care am făcut gălăgie, cerînd să fie chemată imediat Verena aici", gîndi Leo răscolit de povestirea fetei. Termină în tăcere cina, ceru încă un pahar cu apă, după care opină că poate ar fi bine să i se dea vreun somnifer sau calmant.

— Se înțelege, spuse infirmiera. Doctorița Vidassi a prevăzut și asta și mi-a spus ce să vă dau. Înainte de asta însă, cei de la serviciul de siguranță și de la direcția de combatere a traficului de stupefiante vor veni să schimbe cîteva cuvinte cu dumneavoastră. O scurtă convorbire, atîta tot. M-am gîndit că e mai bine să fiți prevenit.

Se îndreptă spre ușă și o deschise. Intrară doi bărbați; pe unul dintre ei Gerdan îl mai văzuse cu o oră-două în urmă, în spatele doctoriței Ana Vidassi, și îi reținuse căutătura ca de oțel a ochilor. Pe al doilea, care era mai scund,

dar mai lat în umeri, îl zărise de asemenea, în fugă, cînd, intrînd în cameră, doctorul Rinner deschisese larg ușa.

Bărbatul cel înalt se așeză pe scaun, unicul scaun din încăpere. Sora reveni numaidecît cu încă un scaun, unul fără speteaza, tot alb, și pe acesta luă loc tipul cel scund și lat în umeri.

— Colegul meu e aici din partea direcției locale de criminalistică, începu cel înalt, iar eu sînt de la poliția internațională de urmărire și combatere a traficului de stupefiante. Mîine clinica universitară vă va face ieșirea, iar noi, noi doi pe care ne vezi, te vom ridica de aici. Vom efectua transportul într-un automobil închis, vom trage perdelele... De fapt, nu vei face decît să schimbi clinica.

— Vreți să mă împiedicați să văd orașul ? întrebă Leo.

Reprezentantul poliției internaționale îl privi mirat. La fel de mirat se arătă și agentul direcției locale.

— Să vezi orașul... dimpotrivă, vrem să împiedicăm orașul să te vadă pe dumneata ! Înțelegi, ținem să prevenim anumite incidente.

„E limpede, își zise Leo, cum de nu mi-a trecut prin minte..." Dacă orașul îl consideră drept Dino Karol, iar Dino, conform versiunii doctorului Rinner și a clinicii, e asasinul lui Leo Gerdan, atunci nici n-ar fi de mirare să fie linșat a doua zi, în timpul transportului. Și e evident asemenea act n-ar fi cîtuși de puțin pe placul celor doi reprezentanți ai autorităților, care au primit ordin să-l aducă viu și nevătămat.

— Înțelegi, Karol, continuă agentul cel înalt, că avem anumite motive să organizăm temeinic paza dumitale. N-am pierdut încă speranța că îți vei divulga pînă la urmă complicii, ajutîndu-ne în felul acesta să lichidăm, cel puțin aici în oraș, traficul cu otrăvurile acelea infame... -

Leo începea încet-încet să se reculeagă ; își dădea seama că urmează să fie interogat — la ce altceva se putea aș-

tepta ? — că ancheta va fi reluată de acolo de unde o întrerupseseră Mendoz, Guidoni și el însuși, da, chiar el, care se amestecase prostește în afacerea aceea ! Acum, cînd Rinner îl preschimbase în Karol, acum cînd purta masca aceea înfiorătoare, o logică elementară îl silea să adnită că numai pe acest făgaș se vor putea desfășura evenimentele viitoare. Cu cei doi oameni din fața sa va trebui însă să se poarte frumos, nici nu încape discuție în privința asta, firește în așteptarea momentului cînd va putea trece la contraatac.

— Înțeleg, spuse Leo și zîmbi blajin. Dumneavoastră nu vă faceți decît datoria. Sînt de acord cu tot ce-ați spus...

— Mai e ceva : sîntem purtătorii unui mesaj din partea șefului adjunct al direcției — îl cunoști și dumneata, e vorba de Karlo Guidoni. Îți transmitem din partea lui și totodată îți dăm și noi cuvîntul de onoare că nu vom face publice acele lucruri pe care dumneata ții morțiș să fie păstrate tăinuite — știi la ce mă refer... Leo dădu din cap. Cum să-ți spun, situația dumitale este, nici nu se putea altfel, mai grea acum, după cele petrecute în sala tribunalului, unde ai uzat de o armă de foc, decît era înainte, dar trecînd peste asta, lucrurile au și un alt aspect : noi o cunoaștem pe soția dumitale, în schimb nu-ți cunoaștem complicii... Soția dumitale nu ne interesează, complicii — da, și, de aceea, îți oferim posibilitatea de a încheia un tîrg cinstit : dacă îți denunți complicii, nimeni nu va afla nimic despre soția dumitale. Mai mult decît atît, ne vom îngriji de soarta ei și a copilului... Poți cere orice fel de garanții în privința asta. Nu e vina noastră că ai făcut uz de armă în chip atît de necugetat. Dacă am fi încheiat această înțelegere mai dinainte, n-ar fi fost exclus să-ți salvezi chiar și viața.

Gerdan începu să raționeze febril. Mai important decît orice altceva era să fie determinați Rinner și Vidassi să se pronunțe asupra cazului, dezvăluind exact ce anume să-

vîrşiseră asupra organismului lui şi al celui al lui Karol. Învoiala pe care reprezentantul poliţiei internaţionale i-o propunea putea să fie sinceră şi cinstită, dar pe el nu îl interesa, fiindcă habar n-avea, în definitiv, cine erau „complicii săi", dar tot aşa, nu-i venea să creadă nici că serviciul de siguranţă să fi descoperit identitatea soţiei lui Karol. Probabil că n-o cunoşteau, dar asta era o chestiune secundară. În subconştient, simţea că punctul slab al barierei de oţel care i se punea de-a curmezişul era preşedintele completului de judecată, Mendoz. Trebuie să facă tot posibilul pentru a obţine cît mai neîntîrziat o întrevedere cu el, o întrevedere între patru ochi, nu o discuţie în faţa completului de judecată, a procurorului şi a publicului. Înţelese numaidecît că oferta celor doi agenţi îi deschidea tocmai această posibilitate.

— Bine, rosti el, alegîndu-şi cu grijă fiecare cuvînt. Sînt întru totul de acord cu dumneavoastră. Regret că n-am realizat această înţelegere mai devreme. Vă rog să-mi facilitaţi, pe mîine, o întrevedere în doi cu preşedintele tribunalului. Voi discuta cu el sincer şi vă dau cuvîntul meu de cinste — dacă socotiţi că am aşa ceva — că-i voi spune tot, absolut tot ce ştiu.

Cei doi agenţi se priviră lung. Nu era tocmai ce ar fi dorit ei, dar, dacă în felul acesta se ajungea la prinderea întregii bande, nu le rămînea decît să acţioneze în consecinţă.

— Totuşi... văd că nu ai încredere în noi, spuse reprezentantul poliţiei internaţionale.

— Nu e vorba de asta, spuse Leo, dar mai sînt şi alte lucruri pe care doresc să le împărtăşesc preşedintelui tribunalului. Vă jur că n-o să tăinuiesc nimic. Şi cred că, făcînd aceste mărturisiri în faţa preşedintelui, e ca şi cum le-aş face în faţa dumneavoastră. Insistaţi să mă primească chiar mîine.

— Veţi fi transportat de aici mîine, la nouă de dimineaţă.

Începînd de la șapte, ți se vor mai face niște analize, dar cred că doctorița Vidassi îți va semna foaia de ieșire fără alte tergiversări. Așa că, la zece, te va putea primi președintele.

Gerdan îi privi liniștit și aproape cu prietenie, ca și cînd ar fi căzut cu ei la învoială asupra unui lucru obișnuit. Comportamentul său însă păru cam suspect celor doi funcționari care aveau suficientă experiență ca să-și dea seama că lucrurile care merg prea ușor riscă s-o apuce cu ușurință pe-o cale anevoioasă.

— Poate ar fi mai bine să ne dai declarația astă-seară, interveni reprezentantul poliției locale. Ai dormi mai liniștit...

„Dar grozav mai sînteți de zoriți, își zise Leo. Îmi pun capul la bătaie că Mendoz o să mă primească mîine la opt, cel mai tîrziu."

— Lăsați-mă să trag un pui de somn și să-mi adun gîndurile, spuse Gerdan. Voi putea să vă dau date mai precise.

Agentul cel înalt îi făcu un semn colegului său de la direcția locală.

— Bine, avem încredere în dumneata. Pînă acum ai tăcut cu îndîrjire, dar, dacă ne spui că ai de gînd să-ți deschizi sufletul, noi te credem... Nu văd de ce ne-ai înșela. Sper ca examenul medical de mîine să fie o simplă formalitate, așa că e posibil să te conducem în fața președintelui tribunalului chiar ceva mai devreme...

Se ridicară amîndoi deodată și ieșiră. Leo era mulțumit; inima i se umpluse de optimism. După cîteva minute, intră infirmiera cu o pungă de hîrtie în mînă. Puse într-un pahar cu apă două pilule și se îndreptă spre patul lui Leo.

— Mîine de dimineață vă voi aduce îmbrăcămintea dumneavoastră, îi spuse sora înainte de a ieși. Ne-au fost trimise de la tribunal lucrurile dumneavoastră, așa că mîine de dimineață vă veți putea îmbrăca după plac.

Leo nu se întrebă, nu stătu să se gîndească ale cui erau de fapt hainele pe care avea să le îmbrace a doua zi.

Adormi aproape instantaneu şi visă că se plimbă cu Verena prin nişte locuri ciudate, într-o învăluită lumină la fel de ciudată. Ea era tînără, tînără de tot, ca pe vremea cînd se cunoscuseră ; îi arăta, rînd pe rînd, palatele, turnurile, rîul şi podurile unui mare oraş. Iar el îi mîngîia braţul şi-i spunea :

— Nu-i adevărat. Biserica aceea şi podul acela se află în cu totul altă parte. Noi visăm, Verena !

Apoi, deodată, i se păru a recunoaşte în preajma lui pe Balto Rinner şi pe Ana Vidassi. Veniseră la căpătîiul lui convinşi că doarme — şi într-adevăr dormea, cu toate acestea îi auzi, şi a doua zi îşi aminti vorbele rostite de cei doi. E drept, nu era chiar sigur dacă vizita celor doi medici se petrecuse aievea ori dacă nu făcuse cumva parte din visul lui.

— Eu, în locul tău, n-aş fi procedat aşa, Balto, spusese Ana. Ce ne facem dacă omul ăsta o ţine morţiş aşa pînă la capăt ? De unde ştii că în el nu se află întreaga conştiinţă a lui Gerdan, inclusiv memoria, intactă ?

„Nu vor de fel să priceapă că eu sînt Gerdan şi că e vorba de conştiinţa mea, a mea proprie“, reflectase bolnavul.

— Nu e cu putinţă, spusese doctorul Rinner, nu vezi ce groaznic arată ? Nu, aşa ceva e de neconceput !

— Totuşi, eu, în locul tău, aş verifica, insistase Ana. De ce e nevoie să-l trimitem la clinica judiciară ?

Mai discutaseră mult timp încă, dar de restul convorbirii Gerdan n-avea să-şi mai amintească niciodată.

IV

Cei doi agenţi, reprezentantul poliţiei internaţionale pentru urmărirea şi combaterea traficului de stupefiante, care, în treacăt fie spus, se afla în oraş anume pentru cazul Dino

Karol, și cel al direcției locale a siguranței publice, izbutiseră pesemne să convingă întregul personal al clinicii speciale universitare că nimic nu e mai important decît să fie făcut Karol să vorbească, fiindcă a doua zi, dis-de-dimineață, Leo fu examinat, i se luă tensiunea și temperatura, i se cercetară ochii și i se controlară reflexele și, concomitent, pentru a nu se pierde timpul, fu îmbăiat, bărbierit, îmbrăcat într-unul din costumele lui Karol trimise în ajun de la tribunal. La șapte și un sfert îi dădură o gustare de dimineață, bună, îmbelșugată, iar la opt fără un sfert fu urcat într-o mașină mare, neagră, căreia în prealabil i se puseseră perdele. Străbătură în mare viteză orașul — și ce n-ar fi dat Gerdan să-l poată contempla cît de puțin ! — apoi mașina se opri brusc. Agentul cel înalt îi atrase atenția lui Leo :

— Bagă de seamă, scara Palatului Justiției are douăzeci de trepte. Urcă-le cît poți de repede, noi vom fi tot timpul alături de dumneata !

Deschise portiera și pe Gerdan îl orbi lumina zilei. Bătea vîntul și ploua. Își aduse aminte de scara aceea, pe care o urcase încet, cu demnitate, la trei martie, cînd venise să asiste la procesul lui Karol. Acum nu se încrucișă pe scări decît cu doi, trei inși răzleți. Oricine îl vedea, tresărea și se dădea iute la o parte.

— Te vom conduce chiar acum la președintele Mendoz, spuse reprezentantul poliției internaționale. După întrevederea cu el, vei fi trimis la clinica judiciară și mai tîrziu, cînd vei fi complet însănătoșit, va fi reluat procesul. Probabil că noi ne vom mai vedea : declarația pe care o vei da în fața președintelui va mai necesita cu siguranță unele explicații suplimentare.

„Da, grozav sînt de zoriți", își zise Gerdan, care regreta sincer că va fi nevoit să-i dezamăgească amar. Începutul însă era promițător...

— Bine, spuse. Vă mulţumesc că aţi accelerat chestiunea. Voi spune tot ce ştiu, puteţi fi siguri de asta !

Urcară încă vreo cîteva trepte, apoi o altă scară, mai mică. Străbătură după aceea un şir de încăperi care, era uşor să-ţi dai seama, ţineau de prezidiul tribunalului.

În cele din urmă, ajunseră într-o anticameră spaţioasă, dincolo de care se afla cabinetul preşedintelui. Orologiul de pe perete arăta opt fără două minute.

— Salut ! îi întîmpină şeful de cabinet, întinzîndu-le mîna celor doi agenţi. Pe colegul de la direcţia locală îl cunosc, pe dumneavoastră am abia acum plăcerea... Numele meu este Niglescu, Ian Niglescu. Preşedintele vă aşteaptă la opt fix : deci, încă două minute...

Niglescu, un funcţionar tînăr, îl privi pe deţinut cu interes, dar fără să-i acorde mai multă atenţie decît se cuvenea — ar fi fost şi deplasat, fiind vorba de un criminal atît de cunoscut.

— Avem obligaţia să-l înfăţişăm pe Karol preşedintelui, după care vom merge să îndeplinim formele necesare pentru predarea sa clinicii judiciare, spuse agentul Interpolului. Am făcut tot posibilul ca inculpatul să fie interogat neîntîrziat.

— Înţeleg, încuviinţă Niglescu. Aveţi foaia de ieşire ?

— Iată, acesta este originalul, pe care-l vom înmîna preşedintelui tribunalului ; copia o vom preda la clinică. Va fi nevoie să discutăm şi chestiunea asigurării pazei deţinutului la clinică ! Am dori să colaborăm în acest scop cu autorităţile judiciare.

Orologiul de pe perete se porni să bată ora opt, şi cei patru intrară în cabinetul preşedintelui.

Preşedintele îi întîmpină senin şi gînditor ; privirea i se întunecă puţin cînd căzu asupra deţinutului.

Agenţii îi înmînară originalul documentului semnat, la părăsirea clinicii universitare, de către doctoriţa Ana Vidasi.

Preşedintele mai dădu o dată mîna cu cei doi agenţi, după care aceştia împreună cu Niglescu părăsiră încăperea prin aceeaşi uşă pe unde intraseră. Agentul cel înalt, cel de la Interpol, nu pierdu prilejul ca, înainte de a ieşi, să-i mai arunce deţinutului ce se afla în sfîrşit în faţa preşedintelui tribunalului o privire elocventă : „Vezi să nu ascunzi nimic, dacă vrei să ne ţinem şi noi promisiunea !"

— Ia loc, Karol, spuse Mendoz. Uite, aici, mai aproape de mine. Agenţii care te-au adus încoace mi-au spus că doreşti să discuţi sincer cu mine. Trebuie să-ţi spun că mi-a făcut plăcere să aud asta ; păcat că n-ai luat această hotărîre ceva mai devreme !

Mendoz era un judecător înnăscut ; avea un caracter onest, o fire blajină şi dovedea întotdeauna mult tact şi multă răbdare. În timpul procesului, aproape toţi criminalii care ajungeau în faţa lui îşi scuturau povara de amărăciuni şi păcate, dar era vestit printre ei şi datorită sentinţelor în general blînde pe care le pronunţa. Aşa era comportarea sa faţă de ei la judecată, dar şi mai multă încredere le inspira atunci cînd vorbeau cu el între patru ochi. Adesea inculpaţii stabileau cu avocaţii lor o anumită linie de apărare, pentru ca apoi, în faţa bătrînului Mendoz, s-o părăsească definitiv, să se avînte pe panta mărturisirilor sincere, să se căiască şi să-şi dea cuvîntul că o vor rupe cu trecutul.

Mendoz avea şi faima unui om deosebit de curajos, şi asta pentru obiceiul pe care-l avea de a se plimba singur, în toiul nopţii, pe străzile cele mai rău famate ale cartierului portului. Dar el ştia prea bine că nu riscă nimic ; chiar dacă s-ar fi găsit vreunul să-l atace sau doar să plănuiască aşa ceva s-ar fi găsit îndată alţii zece care să-i sară în apărare. Nici în clipa aceea nu se temea ; el nu îngăduise niciodată ca un criminal să fie adus în faţa sa legat, oricît de impulsiv şi de deşucheat ar fi fost acesta. Ştia s-o scoată la capăt cu orice soi de oameni.

— Cum îți merge, Karol ? întrebă Mendoz. N-ai nici un fel de dureri ? Am impresia că boala te-a schimbat nițel...

Leo ridică privirea spre el și schiță un zîmbet. Cît de bine îl cunoștea și cît de mult îl iubea pe bătrînul Mendoz ! Cu Balto avea relații (da, aceasta era formularea cea mai potrivită — avea relații) de prietenie, amîndoi erau oameni ajunși, oameni de vază, pe lîngă asta și soțiile lor erau prietene între ele. Cu Mendoz era prieten cu adevărat — orice întîlnire cu Mendoz era pentru Leo un prilej de mulțumire sufletească. Se duceau împreună într-un mic local de periferie, în care Balto n-ar fi catadixit să intre pentru nimic în lume, și se apucau să-și depene vechile amintiri de pe vremea liceului și a studenției. Mendo, cum îi spunea el și cum îi spuneau și alți prieteni, nu se supăra niciodată, orice i-ai fi spus ; povestea ca nimeni altul și știa să și cînte frumos. Leo era aglomerat de treburi, iar o întîlnire cu Mendo însemna pentru el odihnă, recreație, nimic de mirare că uneori își contramandau amîndoi obligațiile, amînau ședințele și întîlnirile de afaceri și evadau din oraș. Se duceau la pescuit, prindeau cît prindeau pește și după aceea se refugiau într-o mică localitate la treizeci de kilometri de port, unde petreceau cîte o după-amiază frumoasă.

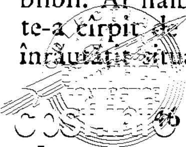
— Vrei să fumezi ? întrebă Mendoz.

— Mulțumesc, nu vreau, răspunse Leo și-și privi deodată mîna dreaptă. Degetul mijlociu și arătătorul erau galbene de tutun — interesant, și el nu vrea, nu simte nici o nevoie să fumeze.

— Ia te uită, nici de fumat nu mai fumezi ?

— Da, nu simt nici de fel nevoia s-o fac. Ca și cum n-aș fi fumat niciodată...

— În treacăt fie spus : parcă nici de bîlbîit nu te mai bîlbîi. Al naibii de iscusit mai e și doctorul Rinner, văd că te-a cîrpit de ești mai bun decît erai înainte. Păcat că ți-ai înrăutățit situația în halul ăsta !...

Leo se frămîntă în scaunul său : era conștient cît de mult va atîrna în balanță acea discuție.

— Permiteți-mi să vă pun o întrebare, înainte de a vă face cunoscute alte fapte noi.

— Poftește, hai, dă-i drumul, Karol ! răspunse Mendoz, îndreptînd spre el o privire încurajatoare. Ești propriul dumitale apărător, așa că întreabă — poți să-i pui întrebări chiar și președintelui tribunalului.

— Aș vrea să știu dacă doctorul Rinner v-a comunicat ceva deosebit în legătură cu mine ?

Mendoz îl privi intrigat.

— Ceva deosebit ? Cum adică ?

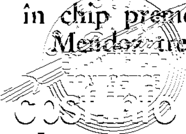
— În sfîrșit, nu v-a adus la cunoștință anumite fenomene clinice deosebite referitoare la mine ?

Mendoz luă în mînă foaia de ieșire pe care i-o predase șeful său de cabinet.

— Iată, am aici foaia de ieșire — destul de sumară. E adevărat, n-a semnat-o doctorul Rinner, ci Ana Vidassi, adjuncta lui. Nu scrie decît că părăsești clinica sănătos, cum s-ar spune, că nu prezinți nimic deosebit din punct de vedere medical. Ni se recomandă doar să te mai lăsăm o vreme în liniște — ceea ce vrea să spună, probabil, că ar fi de dorit să mai așteptăm cîtva timp cu reluarea procesului. De fapt, s-au cam grăbit să scape de tine, dragă Karol ! Ce mai — cum ți-ai venit în simțiri, cum te-au și trimis îndărăt la penitenciar. Noi însă sîntem mai înțelegători și te internăm în clinica noastră.

— De grăbit s-au grăbit cei doi agenți, preciză Leo, mai cu seamă acela al Interpolului. Nici nu e de mirare, abia așteaptă să pună mîna și pe ceilalți contrabandiști amestecați în această afacere. Totuși, doctorul Rinner ar fi trebuit să mai scrie cîte ceva. Afirm că această foaie de ieșire a fost în chip premeditat mincinos întocmită.

Mendoz tresări.

— Ce spuneți : a fost în chip premeditat întocmită mincinos ? ! E o acuzație gravă !

Mendoz trecuse subit la „dumneavoastră“. Înseamnă că trebuie să fiu prudent... își zise Leo.

— Ați observat și dumneavoastră că nu mă mai bîlbîi. Cred că ar fi trebuit să specifice acest lucru. Fiindcă, dați-mi voie, acesta nu este un lucru chiar atît de mărunt, și mai sînt și multe altele de felul acesta...

Președintele tribunalului trebui să recunoască în sinea lui că argumentația inculpatului nu e lipsită de logică.

— E adevărat, ar fi fost cazul să mă încunoștiințeze. Dar spuneți că mai sînt și altele ?...

Leo se așeză mai bine în scaun și se aplecă spre Mendoz.

— Să luăm un exemplu : dumneavoastră trebuia să știți dacă Dino Karol vorbea sau nu franțuzește ? Pare-mi-se că nu s-a cheltuit chiar o avere cu educația lui.

Președintele tribunalului zîmbi amuzat.

— Ei, pe dracu ! Nu cumva, cît ai fost bolnav, ai învățat franțuzește ? ! Dacă-i așa, Rinner e un adevărat vrăjitor ! *Vous l'avez apris pendant votre maladie !*

Mendoz era foarte mîndru de accentul său parizian, și la fel era și Leo, așa că discuția continuă într-o franțuzească savuroasă.

— *Et encore plus*, spuse Leo. Aș putea să vă relatez o seamă de întîmplări petrecute în timpul șederii dumneavoastră la Paris.

— În timpul șederii mele la Paris ! se miră Mendoz. Ce poți să știi dumneata despre lucrurile astea ? Pe atunci nici nu erai născut !

— Să lăsăm asta deocamdată ! spuse Leo, care, de emoție, se înroșise ușor. Eu știu unde ați locuit dumneavoastră la Paris : rue Dauphine, 61. *La fille de la patronne : Généviève*, o femeie foarte frumoasă. Soțul gelos.

Președintele tribunalului își țuguie tare de tot buzele.

— Trebuie să fie un caz cu totul special de telepatie. Mă tem că am putea să ne distrăm în felul acesta la infinit. Pesemne că, în timpul bolii, dumneata ţi-ai însuşit darul de a citi gînduri străine. În subconştientul meu sînt înregistrate toate aceste întîmplări pariziene, de care, fie vorba între noi, îmi amintesc totuşi destul de vag — mă rog, de Génévieve îmi aduc aminte, dar dumneata, zău aşa, citeşti din mine ca dintr-o carte...

Era exact momentul cînd Leo trebuia să-şi dea pe faţă atuurile.

— Nu aceasta e explicaţia, domnule preşedinte, eu nu posed nici un fel de dar de a citi gîndurile altora. Altceva e la mijloc: eu ştiu exact tot ce ştia şi răposatul Leo Gerdan, toate gîndurile lui, toate sentimentele lui se află rînduite în capul meu la fel de impecabil pe cît au fost într-al lui... iar aseară, cînd m-am uitat în oglindă, am fost cuprins de o indescriptibilă oroare dînd cu ochii de chipul lui Dino Karol. Pînă în clipa aceea fusesem convins că sînt Leo Gerdan.

Preşedintele tribunalului înmărmuri.

— Vedeţi deci, continuă Leo, cum stau lucrurile: doctorul Rinner ştie, e cu totul neîndoielnic că ştie, iar pe dumneavoastră nu v-a informat de nimic. Afirm că a făcut intenţionat această omisiune.

Încetul cu încetul, preşedintele se reculese. Îl tulburase îndeosebi elocvenţa acestui Dino Karol, care, înainte vreme, avea dese şi interminabile momente de prostraţie şi, din pricină că se bîlbîia penibil, era o adevărată tortură să stai de vorbă cu el.

— Dumneata susţii că ştii tot ce ştie, mai bine zis tot ce ştia răposatul Leo Gerdan. Să te pun niţel la încercare: noi doi am avut recent o chestiune bănească. Spune-mi, ştii ceva despre asta?

Leo răsuflă uşurat. În sfîrşit, se aflau pe drumul cel bun. Acum era sigur că nu se va trece cu uşurinţă peste toate

acele ciudățenii care se petrecuseră cu conștiința lui, că va fi examinată natura transplantărilor de pe corpul lui.

— Mi-am închipuit că vom discuta și despre asta, spuse el. Gerdan v-a împrumutat niște bani, v-a dat o parte din drepturile de autor cuvenite pentru romanul său „Munții din ceață“, pe care l-a vîndut înainte de a-l termina.

— Ce sumă mi-a împrumutat ?

— O sută cincizeci de mii.

— Exact. Unde ne aflam cînd mi-a înmînat banii ?

— Pe veranda vilei lui. Dumneavoastră erați în același costum pe care-l purtați și astăzi, iar Leo Gerdan în pijama.

— Așa e, trebuie să recunosc că e adevărat.

— Spune-mi, Karol, reluă președintele după cîteva clipe, dumneata ar trebui să cunoști greaca și latina. Răposatul Leo era un cunoscător excepțional al acestor două limbi. În plus, vorbea cîteva limbi europene, pe toate cele mai importante.

— Sînt oricînd gata, dacă e nevoie, să dau examen la universitate la toate aceste obiecte. *Hic ego qui fuerin tenerorum lusor amorum...*

Și Leo declamă cîtva timp, întîi din Ovidiu, apoi din Horațiu, precum și cîteva fragmente din „Iliada“ !

Mendoz îl opri printr-un gest.

— Dar viața intimă a lui Dino Karol, de întîmplările din viața... proprie nu vă aduceți aminte chiar de loc ?

— Întuneric, întuneric complet...

Și din nou se așternu tăcerea. Apoi, deodată, Mendoz întrebă precipitat :

— Spune-mi, în ce ordine stăteam noi în bancă în clasa a șaptea de liceu — știi doar că eram patru în banca întîi ?

Leo îl privi cu tristețe.

— Nu e bine cum procedați, domnule președinte ! Trebuie să-mi dați crezare ! Știți bine că sînteți cu patru ani mai mare decît mine... vreau să spun, decît Leo Gerdan. N-ați

stat niciodată în aceeași bancă cu Gerdan. Prietenia dumneavoastră cu el datează din timpul studenției. La liceu, Gerdan vă cunoștea el pe dumneavoastră mult mai bine, așa cum întotdeauna cei mai mici îi cunosc mai bine pe cei mai mari.

Președintele lăsă capul în jos și nu răspunse nimic. Era vădit că accepta tacit noua stare de fapt. Peste cîteva clipe însă îi adresă celui din fața lui o nouă întrebare, la care numai răposatul Gerdan ar fi putut răspunde.

— Despre romanul „Munții din ceață" s-a vorbit destul de mult pe la noi : se pare însă că Verena are, în momentul de față, unele dificultăți de pe urma romanului.

— Nu mă mir de fel, răspunse Leo. Gerdan a primit pentru acest roman, de la editura „Novi Dan", un avans de un milion — orice s-ar zice, o sumă considerabilă, și asta cînd manuscrisul nu era nici pe departe definitivat. E adevărat că el a procedat în felul acesta și altădată, dar și-a satisfăcut întotdeauna obligațiile, editorii neavînd niciodată a se plînge. De data aceasta, din nefericire, s-a întîmplat povestea cu Dino Karol...

— După cîte știu, Verena se plînge că n-a găsit banii aceia, în orice caz nu pe toți.

— Simplu : Gerdan, din suma respectivă nu v-a împrumutat numai pe dumneavoastră...

— I-a împrumutat deci și pe alții ?

— Da, spuse Leo. Numai că n-aș vrea ca ancheta să urmeze această direcție. Leo Gerdan n-a discutat cu nimeni despre lucrurile astea.

Președintele se cufundă în gînduri ; se impunea acum să ia o hotărîre.

— Haide să urmăm calea cea mai simplă ! Întrucît nu credem în migrația sufletelor, trebuie să-i întrebăm pe medicii de la mijloc. Îl voi convoca aici pe doctorul Rinner.

A, nu ! Astăzi el participă la Congresul de neurologie şi neurochirurgie ; vom putea discuta cu el abia după-amiază sau mîine.

Leo îşi făurise între timp un plan al lui.

— Dacă-mi permiteţi, domnule preşedinte, eu v-aş sugera s-o chemaţi încoace pe doctoriţa Ana Vidassi. Ea se află la clinică şi, cu siguranţă, e la curent cu cele întîmplate. Din punct de vedere formal, ar fi de asemenea în ordine : dînsa a semnat foaia de ieşire.

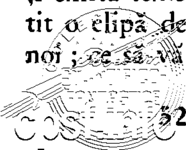
Preşedintele apăsă pe butonul soneriei de pe masa sa de lucru. Se auzi deschizîndu-se întîi uşa capitonată dinafară, apoi se deschise şi cea dinăuntru şi în birou intră şeful de cabinet.

— Doctore Niglescu, i se adresă preşedintele tribunalului, duceţi-vă după doctoriţa Vidassi. Spuneţi-i că e vorba de o chestiune deosebit de importantă şi că e rugată să vină numaidecît.

Mendoz, cufundat în gînduri, îşi aprinse cu mişcări lente o nouă ţigară.

— Spune-mi, te rog, cum s-au purtat cu dumneata cei de la clinică, după ce ţi-ai recăpătat cunoştinţa. .

— Cum s-au purtat ? Simplu — ca faţă de Dino Karol, ceea ce, vă daţi seama, m-a uluit ; nu puteam pricepe ce se întîmplă. Convins că sînt Gerdan, aşteptam o vorbă caldă de prieten, dar toţi se uitau la mine ca la un străin... Închipuiţi-vă, Ana m-a întrebat cum mă cheamă ! Cît îl priveşte pe doctorul Rinner, acesta nici nu voia să ia în consideraţie ce îi spuneam. Acum înţeleg totul, dar în momentele acelea m-am simţit teribil de jignit. Dar ce m-a uimit din cale-afară a fost absenţa Verenei. Îmi aminteam — şi fireşte, îmi amintesc şi acum — că, acum cîţiva ani, cînd am suferit de gripă şi exista temerea să nu fac vreo complicaţie, ea nu s-a clintit o clipă de lîngă mine. Chiar şi Ana a dormit atunci la noi ; ce să vă mai spun ?

— Înțeleg, îl întrerupse președintele, l-am vizitat și eu pe Gerdan atunci, în timpul bolii, și-mi aduc aminte cum se agitau toți — mai mult, întreg orașul era nerăbdător să cunoască diagnosticul. Totuși, cum ți-ai dat seama de noua dumitale situație ?

— În primul rînd, mi-au sărit în ochi mîinile ; nu mi le-am recunoscut, mi s-au părut a fi ale unui străin. La drept vorbind, mă aflam încă într-o stare foarte vecină cu mahmureala de după beție. După cum v-am spus, adevărul adevărat l-am descoperit abia după ce m-am privit în oglindă. M-am îngrozit. Trebuie să recunoașteți că, tocmai pentru a preîntîmpina un asemenea moment, era de datoria medicilor să mă ajute în vreun fel, să-mi explice — fiindcă nu pot crede că și ei au fost la fel de stupefiați ca și mine, încît să nu fi fost capabili să înțeleagă cum stau lucrurile și să întreprindă ceva.

Mendoz slobozi spre tavan un fum, două de țigară.

— Poate că experiența le izbutise mult peste așteptări...

— Poate, aprobă Gerdan. Totuși, e inexplicabil faptul că, mai tîrziu, n-au verificat rezultatele experienței — acolo, la clinică, o puteau face — cum de nu m-au examinat cît de cît serios ; oricum așa ar fi fost normal să se întîmple. Doar știm ce om pedant este doctorul Rinner ! În sfîrșit, nu e exclus să se fi lăsat influențat de cei doi criminaliști, care erau din cale-afară de grăbiți...

— Eu cred că și ei s-au speriat, spuse Mendoz, după cîteva clipe de gîndire, și că li s-a părut că cea mai bună soluție e să te expedieze cît mai repede. Las' să descurce judecătorul ițele !...

Lui Leo îi veni în minte și o altă ipoteză :

— Cine știe, Rinner, care a luat în primire doi oameni grav răniți, în viteza aceea, o fi procedat nechibzuit...

— Sau, dimpotrivă, a procedat genial ! adăugă președintele tribunalului.

În clipa aceea, se auzi zgomot de uşi şi de paşi. Se deschise din nou uşa interioară şi în încăpere intră Ana Vidassi, urmată de Niglescu. Se vedea numaidecît că Ana fusese smulsă de la lucru ; părul îi era răvăşit, faţa nepudrată, buzele nerujate. Venise într-un suflet şi era vizibil tulburată.

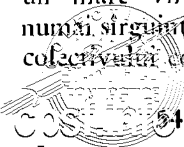
— Mai aveţi nevoie de mine ? întrebă şeful de cabinet.

— Nu, mulţumesc ! Luaţi loc, Ana !

Niglescu privi pe rînd la toţi. La Leo se uită cu insistenţă deosebită, după care ieşi, închizînd cu grijă în urma sa ambele uşi. Ana se aşeză într-un fotoliu, de cealaltă parte a biroului lui Mendoz. Se uită întîi la Mendoz, apoi la Karol : părea mirată să-l vadă pe acesta stînd cuminte şi liniştit în biroul preşedintelui, fără cătuşe şi fără gardian. Leo era, într-adevăr, liniştit : în sufletul lui se înstăpînea tot mai temeinic sentimentul că lucrurile evoluează bine, adică în favoarea lui.

V

Ana Vidassi putea fi considerată o femeie frumoasă, era, cum s-ar spune, o femeie „şic", dar făptura ei, pentru a fi cochetă, avea nevoie de îngrijiri cosmetice, şi în primul rînd tenul ei, care nu era lipsit de nobleţe, dar care, pentru a fi pus în valoare, cerea odihnă, linişte, aer curat şi, mai presus de orice, o viaţă plină de satisfacţie şi voioşie. Pe cîtă vreme viaţa ei se scurgea într-o muncă istovitoare şi de răspundere, încărcată de eforturi, ca a oricărui medic ce deţinea o funcţie importantă ; pe deasupra, viaţa şi activitatea ei erau covîrşite de nemărginita, îndîrjita, supraomeneasca ambiţie a doctorului Rinner. Rinner era un maestru în meseria sa, un mare virtuos al chirurgiei, şi Ana, care datora totul numai sîrguinţei şi voinţei sale de fier de a nu rămîne în urma colectivului condus de prietenul ei şi de a se menţine în ca-

drul acestei echipe pe locul al doilea, suferea, se zbuciuma şi era capabilă de orice sacrificii pentru a-şi realiza ţelul.

Chiar de la primele fraze pe care preşedintele Mendoz şi Gerdan le schimbară cu Ana, care se postase din capul locului pe o poziţie de apărare fermă, se văzu limpede că nu vor putea obţine nimic din partea ei. Tot ce se făcuse şi se făcea la clinica specială universitară se făcuse şi se făcea în urma dispoziţiunilor şi pe răspunderea doctorului Baltazar Rinner, profesor de neurochirurgie. Fireşte, fusese şi ea de faţă la multe dintre operaţiile efectuate de acesta, fusese prezentă şi atunci cînd, cu eforturi extreme, se încercase salvarea vieţii lui Leo Gerdan, care fusese adus cu inima şi plămînii grav atinşi; de asemenea, asistase şi la intervenţia chirurgicală asupra craniului lui Dino Karol — intervenţie care, cum s-a văzut ulterior, a fost încununată de succes.

Mendoz o asculta cu atenţie : era cunoscută ca o bună profesoară. Iar acum se apucase să le ţină celor doi bărbaţi o adevărată prelegere : despre organizarea clinicii, despre eforturile depuse acolo în diverse ramuri ale medicinii, despre repartizarea muncii în clinică. Nu lăsase să fie întreruptă, iar cînd îi ceruseră detalii despre cele două operaţii care interesau tribunalul, ea propusese să i se ceară oficial doctorului Rinner un amplu raport în scris.

În timpul expunerii făcute de doctoriţă, Leo se ridicase de vreo cîteva ori de pe scaun şi se plecase ceremonios în faţa ei ori de cîte ori ea amintise că viaţa lui Dino Karol fusese salvată datorită eforturilor depuse în clinică. În ziua aceea, precizase ea la un moment dat, doctorul Rinner suferise un uşor atac de cord, fără îndoială pentru că, atunci cînd se văzuse nevoit să înceapă a treia operaţie, era epuizat de pe urma altor două pe care tocmai le dusese la capăt. Abia atunci găsi Leo pentru întîia dată prilejul să se amestece cu succes în discuţie :

— Probabil voiaţi să spuneţi : a treia şi a patra operaţie...

Ana se gîndi puţin, după care confirmă :

— Da, a treia şi a patra.

Leo îşi dăduse de mult seama că nu vor reuşi să afle nimic de la Ana. Era evident că ea avusese o discuţie prealabilă cu şeful ei, care îi dăduse indicaţii exacte asupra felului în care trebuia să se comporte şi că ea va respecta aceste indicaţii oricît de abil ar fi fost interogată. Leo era convins că, pînă la urmă, cei doi medici vor ceda, dar se temea de complicaţiile ce se puteau ivi, se gîndea că între timp el va avea de îndurat presiunile celor doi criminalişti, şi dumnezeu ştie ce alte pericole mai ascundea toată această tergiversare. Îndreptă spre Mendoz o privire rugătoare, şi preşedintele tribunalului ridică mîna să oprească, fie şi pentru moment, expunerea uniformă, didactică, a Anei Vidassi.

— Am stat de vorbă adineaori cu inculpatul Karol. El susţine că nu-şi mai aminteşte absolut nimic din viaţa sa, a lui Karol, dar cunoaşte uluitor de precis, şi pînă în cel mai mic amănunt, viaţa lui Gerdan. Închipuiţi-vă, cînd şi-a revenit în simţiri şi pînă ce nu s-a privit în oglindă, nu s-a îndoit o clipă că este Leo Gerdan însuşi.

— După părerea mea, spuse Ana, acest fenomen ar trebui supus cercetării psihopatologilor... Adresaţi-vă doctorului Rinner, care vă poate recomanda oricînd un specialist, dacă nu aveţi cumva unul la clinica judiciară !

— Ascultaţi-mă, Ana, spuse Mendoz, sînteţi convinsă că un medic de boli nervoase oarecare va fi în stare să explice cum de acest om de aici din faţa noastră cunoaşte şi cel mai neînsemnat amănunt, care numai în memoria lui Gerdan s-ar fi putut păstra ? Întrebaţi-l ceva şi vă veţi convinge singură !

Ana zîmbi acru ; se vedea că este la strîmtoare.

— Nu am ce să-l întreb... Adevărul este că noi n-am avut nimic deosebit să vă comunicăm în legătură cu el. Din punct de vedere medical, din punct de vedere chirurgical, vreau să

spun. Repet : nu avem ce vă comunica. Pacientul se află în fața dumneavoastră — e viu, ce vreți mai mult ? De neînțeles ar fi fost să nu fi suferit nici un fel de tulburări psihice, chiar și mai mari. Chirurgul n-a efectuat însă nici o intervenție deosebită, despre care să se fi simțit obligat să vă informeze.

Leo zvîcni de pe scaun, apoi se așeză la loc și rosti calm, dar foarte convins de ce spune :

— Nu-i adevărat !

Ana Vidassi își încleștă buzele și nu scoase nici o vorbă.

— Întrebați-l, doctoriță, întrebați-l ceva ! Mie tocmai faptul că nu sînteți de fel curioasă îmi dă de bănuit.

— N-am avut nici un fel de secrete cu răposatul Gerdan.

Leo interveni din nou ; de astă dată nu se mai ridică în picioare.

— Nici asta nu-i adevărat.

Amîndoi se uitară la Leo.

— Cu zece zile înainte de acel proces fatal, Leo Gerdan v-a împrumutat niște bani. Dacă vreți, pot să vă dau aici cifra exactă, toate datele posibile, vă voi indica și unde anume și-a notat suma respectivă. Iertați-mă, profesoară Vidassi, că mă văd nevoit să dezvălui acest lucru ; știu că Leo Gerdan nu i-a vorbit despre asta nici măcar Verenei, soției lui, dar, vedeți dumneavoastră, eu lupt în clipa de față pentru însăși viața mea... Așa încît nu pot să țin seama acum de reputația nici unui doctor, chiar dacă e candidat la Premiul Nobel și chiar dacă mi-a salvat viața...

Zăpăceala doctoriței era indescriptibilă. Mendoz se hotărî numaidecît să o încurce și mai tare.

— Așadar, Ana, relatați-ne ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, în sala de operație a clinicii. După cum vedeți e preferabil să ne angajăm pe această cale, decît să ne apucăm să cercetăm toate mărunțișurile legate de Gerdan și de dumneavoastră însivă și care nu interesează pe nimeni...

Ana Vidassi se sculă, dădu să spună ceva, apoi se aşeză la loc şi, în cele din urmă, izbucni în plîns. Suspina, i se scuturau umerii de plîns, înghiţea aerul ca şi cum s-ar fi sufocat ; de vreo două-trei ori se trudi totuşi să spună ce avea de spus, dar fără succes.

La fel de emoţionat era şi Leo. Mai presus de orice, era contrariat pînă-n adîncul sufletului. Ia te uită la femeia asta, profesor universitar, medic cunoscut, se apucă să bocească, în loc să dea la iveală, în chip cinstit, adevărul... De ce s-or fi temînd ăştia doi ?

Deodată, totul îi deveni clar : se tem să nu fie învinuiţi că ei doi l-au ucis pe Gerdan, că tot transplantîndu-i diverse organe, pînă la urmă l-au omorît pe Gerdan, a cărui viaţă stătea în cumpănă. Poate că n-au făcut-o, dar cum s-o poată dovedi ? Şi nu rămîne oare întotdeauna, în asemenea cazuri, o bănuială, imposibil de risipit ? Pentru opinia publică conta faptul că Gerdan murise, iar Karol fusese salvat ; fireşte, dacă s-ar fi întîmplat invers, pe cel care efectuase operaţia nu l-ar mai fi ameninţat nici o primejdie...

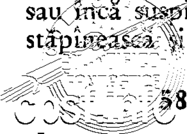
În clipa aceea, Leo simţi din nou că-l cuprinde ameţeala : aceeaşi senzaţie că cineva îi deşurubează capul.

„Nu acum, îşi zise, în nici un caz acum." Îşi încleştă mîna dreaptă de cea stîngă şi începu s-o strîngă cu putere. Se simţi mai bine.

Preşedintele tribunalului reacţionă altfel la plînsul şi lacrimile Anei Vidassi : îşi dăduse seama că e exact momentul în care să-i poată smulge o mărturisire. Lacrimile sînt întotdeauna o manifestare sinceră şi, în mod obişnuit, şi cuvintele care le urmează sînt la fel de sincere.

— Prin urmare, Ana, i se adresă Mendoz, aţi făcut o operaţie deosebită ?

Doctoriţa Vidassi dădu de cîteva ori din cap — n-o lăsau încă suspinele să vorbească — apoi făcu un efort să se stăpînească şi spuse :

— Da, am făcut... Dar, profesorul mi-a interzis să vorbesc despre asta. Dacă vreţi să aflaţi ceva, întrebaţi-l pe el !

Lui Leo i se luă o piatră grea de pe suflet. Mendoz păru şi el la fel de mulţumit. Dar tocmai cînd se pregătea să pună o nouă întrebare sună telefonul. Mendoz, nemulţumit, mormăi nu se ştie ce, dar şi Ana, şi Leo distinseră în cuvintele acelea mormăite o înjurătură. În receptor răsună întîi glasul şefului de cabinet, iar apoi altul de femeie. După răspunsurile lui Mendoz, cei doi înţeleseră că acesta încuviinţează ca femeia de la celălalt capăt al firului să vină la el.

— Verena Gerdan, spuse Mendoz. Hai, Ana, spuneţi-mi, cum s-a desfăşurat operaţia aceea deosebită ! Trebuie să fi fost ceva extraordinar de ieşit din comun, din moment ce a avut consecinţele pe care le constatăm.

Leo tresărise cînd Mendoz le comunicase că urmează să apară Verena. Se simţi pălind şi inima începu să-i bată mai tare.

— Nu pot să spun, răspunse Ana Vidassi, care se mai liniştise auzind că va veni prietena ei.

Peste cîteva secunde, auziră toţi trei deschizîndu-se uşa dinafară. Lui Leo inima începu să-i bată nebuneşte. Verena ! O clipă mai tîrziu se deschise larg şi uşa interioară şi în prag se ivi silueta înaltă a doctorului Baltazar Rinner.

Mendoz, Ana şi Leo se ridicară toţi trei deodată ca la un semn. Ochii Anei străluceau de bucurie.

Doctorul Baltazar Rinner nu salută pe nimeni, nu dădu nici măcar din cap către vreunul, stătu o clipă nemişcat între canaturi, după care trînti violent uşa în urma sa şi rosti un singur cuvînt :

— Protestez !

Era sublim şi ridicol în acelaşi timp : oricum, înalt şi zvelt, cu doi ochi albaştri mari şi frumoşi, cu părul des şi argintat, înfăţişarea sa era a unui bărbat mai mult decît

prezentabil. Roti încă o dată privirea asupra celor de față, apoi repetă, silabisind cuvîntul :

— Pro-te-stez !

Pe Leo, scena îl buimăcise : o aștepta la ușă pe Verena, pentru ca să se trezească deodată cu Baltazar proțăpit în mijlocul încăperii ca o statuie și fulgerîndu-l din priviri. Cu totul fără voia lui, Leo exclamă :

— Tu ești, Balto !

Mendoz izbucni în rîs cel dintîi. Rîdea cu hohote, și rîsul președintelui era vestit în tot orașul ; pe vremuri, la liceul clasic, profesorul de greacă explica expresia „rîs homeric" prin analogie cu hohotul nestăpînit al lui Mendoz. Se molipsi de rîsul lui și Leo.

— Ei, doctore, spuse Mendoz, nici nu știi despre ce e vorba și protestezi. Văd c-ai venit valvîrtej încoace !

Rîsul îl supără și mai tare pe Rinner.

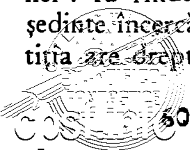
— Protestez, strigă el. Acest interogatoriu este absolut ilegal.

— Dar stai, omule, răspunse Mendoz, nu facem decît să stăm de vorbă, cît se poate de pașnic și de calm. Ana tocmai ne povestea despre extrem de interesanta operație specială pe care ați efectuat-o.

Balto o fulgeră în așa fel din priviri pe doctoriță, încît aceasta se lăsă să cadă îndărăt pe scaun ca lovită de trăsnet, iar rîsul ei timid și destul de bizar de pînă atunci se transformă într-un soi de scîncet.

— Doctoriță Vidassi, se întoarse Rinner către ea de astă dată. Dumneata, după cîte văd, nesocotești ordinele mele exprese !

— Dar dînsa a procedat în spiritul legii, doctore Rinner ! fu rîndul lui Mendoz să ridice tonul ; bătrînul președinte încercă și el să-și fulgere preopinentul din ochi. Justiția are dreptul să afle adevărul. Doctore Rinner, vă invit

să ne descrieţi operaţia pe care aţi făcut-o asupra inculpatului Dino Karol!

— Sau asupra lui Leo Gerdan... îl completă Leo.

Rinner îşi îndreptă privirea mînioasă spre Leo, apoi îşi repetă declaraţia de adineaori, dar pe un ton mult mai calm şi fără să mai pozeze:

— Ascultă-mă, onorate domnule preşedinte, trebuie să recunoşti că acest interogatoriu e absolut ilegal şi neavenit. În primul rînd, ce anume fapt îndreptăţeşte tribunalul să ne întrebe cum am efectuat operaţia? Dacă va fi necesar, vom întocmi un raport, pe care tribunalul n-are decît să-l utilizeze precum pofteşte.

Mendoz luă de pe masă cutia cu ţigări şi le oferi pe rînd tuturor. Serviră toţi, în afară de Leo şi Ana, care făcea niţel pe supărata, fără să lase să se vadă pe cine, pe Mendoz sau pe şeful ei.

Cînd Leo refuză, Rinner, care ştia că Dino Karol era fumător — îl avusese doar pe masa sa de operaţii — se miră:

— Cum, dumneata, Karol, nu fumezi? întrebă el.

— Nu mai fumează şi nu se mai bîlbîie, interveni Mendoz. Cît priveşte viaţa lui Karol, e cuprins de amnezie totală, în schimb, îşi aminteşte orice amănunt din viaţa lui Gerdan. Auzi tu, Balto, vorbeşte franţuzeşte! Ce spui de asta, Balto? I-ai făcut vreo operaţie specială, vreo intervenţie ieşită din comun?

Doctorul Rinner fuma scoţînd rotocoale groase de fum şi tăcea.

— Ascultă, sînt convins că lui Karol i s-a făcut o intervenţie cu totul deosebită, chiar şi Ana a recunoscut adineauri că a fost o „operaţie mare". Acest lucru are o importanţă colosală pentru acuzat, fiindcă e în joc viaţa sau moartea lui.

— Nu știu ce-ar putea spera, mormăi Rinner. Și nu știu ce înțelegeți prin operație ieșită din comun, sau, cum ați numit-o, specială. Poate vă referiți la extragerea glontelui din cap, la curățirea rănii de puroi, la tratamentul cu antibiotice. Amnezia nu e o raritate în cazul unei răni de acest fel și a leziunii creierului, iar pe proaspetele „amintiri“ ale lui Karol nu dau nici doi bani...

Leo se ridică, părea că o putere dinafara lui îl împinsese să se ridice. Înțelesese clar planul doctorului Rinner : să demonstreze că n-a făcut nici o transplantare pe anumite organe de pe un organism pe altul, că a efectuat cele două operații separat, să prezinte afirmațiile lui Leo, precum că-și amintește de una sau de alta, ca fiind o simplă iluzie sau un truc.

— Doctore, eu voi dovedi că dumneavoastră mințiți, strigă Leo. Există și aparate de control și de măsurat care vor dezvălui locul cicatricelor de pe corpul meu, se va face o anchetă în clinica dumneavoastră...

Toți îl ascultau încremeniți.

— Voi cere, continuă Leo să strige, să fie deshumat cadavrul îngropat sub numele lui Leo Gerdan, ca să se constate ce s-a petrecut și cu acel corp. Și, pe deasupra, stimate doctore, voi dovedi că nu ești decît un laș, un individ jalnic !...

Pe Rinner îl treceau nădușelile ; vedeau cu toții că abia se mai stăpînește. În sfîrșit, Rinner se ridică din fotoliu și, cu pumnii strînși, se îndreptă spre mijlocul încăperii.

Era vădit că Leo îl săgetase drept în inimă.

Rinner se uită în jurul lui și nu întîlni decît priviri înghețate. De altfel, Mendoz nu-l iubea prea mult : îl considera snob. Ana încă nu-l iertase pentru admonestarea rostită în public.

— Bine, zise, mă predau. Nu sînt un laș, nu, nu sînt ! Vă voi relata totul de la început. Nu vreau să-și închipuie

cineva vreodată că lui Baltazar Rinner i-a fost teamă de urmările actelor sale...

Se așezară din nou cu toții și Mendoz îi trată pentru a doua oară cu țigări.

— În ziua de trei martie au fost transportați la clinica specială doi oameni răniți mortal. Subliniez : mortal — rețineți acest lucru. Tocmai terminasem o trepanație craniană la o femeie tînără. I-am luat în primire pe răniți în cea mai mare viteză : aceștia erau, precum știți, scriitorul Gerdan și acuzatul Karol, care este aici de față. Amîndoi, răniți mortal. Gerdan nu mai putea fi salvat nici prin cele mai noi și moderne metode. Iar Karol își zburase singur creierii. In această situație, pe care fotografiile o indicau clar, nu putea fi salvat nici unul, nici celălalt. Și atunci, am luat hotărîrea să încerc să-l salvez cel puțin pe unul — afirm acest lucru aici, și acum — pe Gerdan, adică ceea ce și el ca și oricare alt om avea mai de preț : să salvez creierul lui. Am scos deci acest creier din corpul lui, care din punct de vedere clinic era mort, și, în același timp, am pregătit craniul lui Dino Karol. Am efectuat toate acestea pe calea așa-zisei „operații mari" și la această operație a participat întregul nostru colectiv chirurgical. Desigur, ceilalți, în afară de doctorița Vidassi, care este adjunctul și secundul meu, n-au știut că procedasem la o transplantare completă ; au crezut că este vorba de salvarea anumitor canale nervoase ale lui Dino Karol, că este vorba de unele operații parțiale pe creier. Operația a durat exact o oră și, cum văd, a reușit. Mă rog, am făcut ce-am putut, am salvat atît cît se putea salva. Voi înainta tribunalului un raport amănunțit, însoțit de întreaga documentație. Iată ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, la clinica noastră !

Se așternu o lungă tăcere, după care Mendoz întrebă :

— Prin urmare, dumneata ai efectuat o transplantare completă. Dacă înțeleg bine, omul acesta de aici nu mai are

creierul său, ci pe acela al lui Gerdan, creierul scriitorului Gerdan. Aşa stînd lucrurile ar fi... s-ar întrezări o...

Doctorul Rinner îşi trecu mîna prin păr.

— Vă voi înainta un raport exact ! Deocamdată pot să vă spun doar atît, că am făcut tot ce era omeneşte posibil în situaţia dată.

Baltazar Rinner se ridică din fotoliu şi se îndreptă spre Leo.

— Iată, spuse el, aici este rana provocată de glonte. E perfect cusută şi s-a cicatrizat admirabil ; aproape că nici nu se vede. Altădată, cînd nu se întrebuinţa conderminul, o astfel de rană s-ar fi cicatrizat abia după douăzeci de zile. De jur împrejurul craniului se află o cusătură foarte fină, care nu se trădează la palparea cu mîna. E interesant, pe de altă parte, că cel mai mult de furcă ne-a dat părul : după cum vedeţi, Karol are un păr foarte des. Îndeobşte, înainte de operaţie, părul este ras ; în cazul de faţă, pacientul n-a fost decît tuns, în mare viteză bineînţeles şi nu chiar perfect. A funcţionat, în schimb, impecabil metoda mea de sudură a vaselor de sînge ; e un procedeu descoperit de clinica noastră şi care, astăzi, în urma ultimei operaţii, poate fi considerat perfecţionat.

Leo se făcuse mic cît un şoarece şi se lăsă docil palpat pe cap de mîna doctorului Rinner, care demonstra astfel pe viu natura intervenţiilor sale chirurgicale. Totul era limpede — cum de nu-i venise şi lui, din primul moment, această idee. Bănuise că i se făcuseră o serie de transplantări, dar nu-i trecuse prin minte să caute cusăturile, o cicatrice cît de mică măcar, care să fi arătat locul unde fusese făcută intervenţia. Şi doar văzuse că era tuns foarte scurt : normal ar fi fost să se întrebe de ce trebuise Dino Karol să fie tuns.

— Voi raporta despre toate acestea tribunalului şi voi redacta şi o dare de seamă amănunţită asupra operaţiei, continuă Rinner. Cit priveşte faptul că l-am predat pe Karol

atît de repede, am făcut-o la insistența celor doi reprezentanți ai serviciului de urmărire și combatere a traficului de stupefiante. Firește, atunci cînd am transplantat creierul neatins în corpul intact, dar al cărui creier era rănit letal, n-am reflectat asupra implicațiilor psihice ale intervenției: acum a devenit absolut evident că, o dată cu creierul transplantat, a trecut în noul corp și conștiința personalității, ca și întreg complexul de gîndire, noțiunile, reprezentările, toți centrii nervoși, cu toate consecințele ce decurg din aceasta.

În încăpere domnea o tăcere deplină. Rinner ridică ușor capul lui Leo și îl privi în ochi. În acest gest, toți văzură interesul firesc al medicului față de pacientul său.

Mendoza răsuflă ușurat.

— În sfîrșit, acum totul a devenit clar — cel puțin din punct de vedere medical.

Într-atît fuseseră de prinși de expunerea lui Rinner, încît nici nu observaseră, între timp, că intrase în încăpere Verena Gerdan: stătea nemișcată lîngă ușa rămasă întredeschisă. Și cînd rosti primele cuvinte nimeni nu-și putu da seama dacă și cît anume auzise din explicațiile doctorului Rinner.

VI

Văzînd-o, lui Leo i se opri inima în loc și aidoma cardiacilor trebui să facă un efort pentru a inspira aer. Întîlni privirea iscoditoare și rece a ochilor Verenei: culoarea lor verde-opal, pe care o cunoștea așa de bine, îl învălui dintr-o dată într-un șuvoi de gheață. Într-o sigură clipă, el descifră în ochii aceia ura fără margini, de nestins a femeii căreia i-a fost ucis bărbatul și căreia, totodată, i s-a spulberat și dragostea, și poziția în societate, și respectul, și valoarea. Fusese femeia cea mai frumoasă și mai fericită din întreg orașul, căreia i se deschideau toate ușile, care era soli-

citată să patroneze diverse societăţi, mai ales de cînd îl însoţise pe Leo la festivitatea de decernare a Premiului Nobel. Dar atîrna greu chiar şi cuvîntul ei singur. O, şi încă cît valora, toată lumea ştiind că Leo e îndrăgostit de soţia sa ca un licean, că o iubeşte la fel de pătimaş ca şi la început şi că nu e dorinţă să nu i-o îndeplinească ; iată de ce toţi voiau s-o cunoască, toţi erau fericiţi să întreţină relaţii de prietenie cu ea. Ani minunaţi de viaţă i se deschideau înainte.

Şi dintr-o dată, un nebun şi un exaltat năruise toate acestea cu pistolul său automat ! Dărîmase într-o clipită tot ce fusese clădit de-a lungul unei vieţi întregi, tot ce de-a lungul atîtor ani se înfăţişase numai în lumină şi splendoare. Un singur glonte năruise totul... Ori poate că fuseseră mai multe ? Leo dădu să-şi vîre mîna pe sub cămaşă, dar îşi aminti că glontele, sau gloanţele acelea rămăseseră în corpul înhumat al lui Gerdan. Privirea de gheaţă a ochilor Verenei zdruncină din nou fragila speranţă a lui Leo, optimismul stîrnit în el de comportarea binevoitoare de pînă atunci a preşedintelui tribunalului : îşi dădu seama fără greş că Verena va face tot ce îi va sta în putinţă spre a-l duce la închisoare sau la spînzurătoare. Femeia aceea era numai inteligenţă şi frumuseţe, cît despre relaţiile şi influenţa ei, Leo le cunoştea prea bine, mai bine ca oricare altul.

De altfel, Verena nu întîrzie să-şi precizeze atitudinea :

— Mulţumesc, doctore Rinner, şi ţie, şi dumitale, doctoriţă Vidassi, şi dumitale îţi mulţumesc ! Ne-ai relatat aici foarte clar şi cu sînge rece, doctore Rinner, cum l-ai asasinat pe Leo ca să-l salvezi pe nenorocitul, pe netrebnicul ăsta...

Şi Verena, izbucnind într-un plîns spasmodic se repezi la unul din fotoliile goale şi se lăsă să cadă în el. Printre suspine şi sughiţuri de plîns, striga : „Ticăloşii ! Ticăloşii !"

Mendoz încercă să intervină :

— Fii rezonabilă, Verena ! Să reflectăm în liniște asupra cazului privit în ansamblu ! Vezi doar că e un caz special, care, oricum, nu poate fi judecat după legile obișnuite...

Nu apucă să termine, fiindcă Verena se ridică brusc și se repezi la el de astă dată :

— Și pe dumneata te-au făcut să șovăi ! Un caz special, un caz special — iată o expresie în spatele căreia se ascund cele mai sinistre ticăloșii !

Fu rîndul lui Rinner să intervină :

— Scuzați, doamnă ! Asemenea insinuări nu admit, v-o spun răspicat ! Înțelegem cu toții suferința dumneavoastră și vă compătimim, dar toate au o limită ! Eu vă voi dovedi că, în momentul în care am început transplantarea creierului, fusese constatată moartea clinică a lui Leo Gerdan. Vă asigur că nu sînt un laș, că mă voi așeza de bună voie în banca acuzaților — dar să mă judece medicii, nu oameni incompetenți.

— Nu vreau să știu nimic, îl întrerupse Verena, nu vreau să știu nimic ! Vreau doar atît, ca ucigașul, sau ucigașii, să fie pedepsiți ! Întreg orașul, întreaga țară va fi de partea mea !

Mendoz găsi o formulă prin care s-o determine pe Verena să-și îndrepte gîndurile în altă direcție.

— Acum va trebui, Verena, să stabilim cine este omul acesta. Dacă este Karol, îl vom spînzura, dacă este Gerdan, îl vom elibera !

— Mai poate încăpea vreo îndoială ? Cum, sînteți în stare să vă mai îndoiți ? ! strigă Verena.

Mendoz, netulburat, se strădui s-o calmeze :

— Vezi dumneata, Verena, tocmai de aceea e bine că ești de față. Ajută-ne și dumneata să clarificăm chestiunea. Spune-mi ce întrebare i-ai pune lui Leo... dacă s-ar întoarce din

5*

mormînt pentru o jumătate de oră ? În legătură cu moştenirea, în legătură cu orice altceva...

Verena îl privi atentă şi rosti pe un ton mai coborît :

— Dar ce... ştie... ăsta de aici ?

— Întreabă-l, insistă Mendoz. Întreabă-l !

Verena se închise în sine, apoi, după un timp, cu privirea aţintită spre parchet întrebă :

— Unde se află manuscrisul romanului „Munţii din ceaţă" ? Leo l-a terminat, eu însă nu l-am putut găsi...

Leo tuşi şi toţi observară că îi tremură glasul cînd răspunse :

— În mapa mea veche. În vechea mea... în mapa lui Leo Gerdan... Sînt nişte foi de culoare verde. Leo tuşi din nou şi încheie : La trei martie, cînd am plecat la tribunal, am pus mapa aceea pe raft, sub tabla de şah.

Verena se închise şi mai mult în sine.

— Mapa de sub tabla de şah — acolo erau nişte foi de hîrtie obişnuite.

— Nu, nu, spuse Leo, ştiu absolut sigur : sînt nişte foi de hîrtie verde. Manuscrisul e absolut ilizibil.

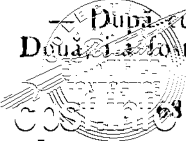
Verena se mai învioră parcă, dar îndată după aceea se încruntă, îşi ţuguie buzele şi rosti cu asprime :

— Nu ştiu — e adevărat, sînt nişte foi verzi acolo. Am crezut că sînt nişte scrisori sau vreun manuscris trimis lui Leo pentru lectură.

— Nu, spuse Leo, acela este manuscrisul romanului „Munţii din ceaţă". „Munţii din ceaţă" — titlul e de fapt provizoriu. Înainte de a fi spînzurat, aş ţine să dictez acel manuscris — nimeni în afară de mine n-o să se poată descurca în haosul acela ; paginile nu sînt numerotate şi cuprind şi numeroase interpolări.

Rinner se amestecă în discuţie :

— După cum vedeţi, ştiinţa medicală a salvat o viaţă... Două i-a fost cu neputinţă să salveze. Gerdan avea inima

grav atinsă și n-a putut fi salvat — a murit, iar Karol avea grave leziuni la creier. Din materialul existent, a putut fi cîrpăcit un singur individ... Cine este acum individul acesta, e rîndul altora să se pronunțe : al medicilor, juriștilor, biologilor, filozofilor, academiilor — cine știe, poate că chestiunea va fi pusă la vot în parlament... Omul acesta sau va fi spînzurat, sau îți va fi restituit ție, Verena. Pînă la urmă, nu e exclus să-mi fii recunoscătoare !

Aceste cuvinte din urmă doctorul Rinner n-ar fi trebuit pentru nimic în lume să le rostească. Leo își dădu și el seama numaidecît că prin această nefericită declarație a sa, doctorul Rinner a năruit micul și fragilul pod care începuse să se închege, cît de cît, între o parte și alta și că acum pozițiile de luptă aveau să se contureze riguros. Un chirurg excepțional, dar dincolo de asta...

Verena sări ca arsă : nici urmă, de astă dată, de lacrimi sau de criză nervoasă. Fulgerele împroșcate adineaori de ochii lui Rinner nu fuseseră nimic pe lingă focul verde-opaliu care se revărsă acum asupra șefului clinicii speciale universitare.

— Da, strigă ea, Leo Gerdan n-a putut fi salvat, pentru simplul motiv că a nimerit pe mîinile unui hoț ambițios, care nu numai că i-a făcut de petrecanie, dar i-a furat și creierul, numai și numai pentru a stîrni senzație și a dobîndi false merite științifice. Hai să zicem că bărbatul meu era într-adevăr mort, dar și atunci avem de-a face cu jefuirea unui cadavru, și îmi închipui că și un asemenea delict este pasibil de pedeapsă ! Un lucru este sigur, că acest creier-fantomă furat, care are pretenția să dea tîrcoale celor vii ca un vampir, trebuie să fie nimicit și la fel trebuie nimiciți, făcuți inofensivi, acei pseudosavanți care se ocupă cu asemenea șarlatanii ! La revedere !

Verena se întoarse din călcîie, deschise ușa și ieși în goană. Se lăsă o tăcere adîncă.

— Nu trebuia să-i spui așa ceva, Balto, spuse într-un tîrziu Ana Vidassi.

— Ei, acum, ce-a fost, a fost, spuse Mendoz. Vă mulțumesc, doctore Rinner, și dumneavoastră, doctoriță Vidassi, pentru că ați venit și ne-ați furnizat aceste ample informații. Dumneata, Karol, vei merge la clinica judiciară să te mai întremezi nițel, după care vom așeza cazul dumitale sub lupa justiției.

Mendoz vru să mai adauge ceva, dar observă că Leo pălește brusc și se prăbușește de pe scaun. Același lucru îl observase și doctorul Rinner ; din doi pași, fu lîngă Leo, îi săltă capul, îl bătu pe obraji, îi masă ușor mîna. Vîrî apoi mîna pe sub cămașa bolnavului și-i frecă grupul de mușchi de deasupra inimii.

— Dacă o să-l spînzure, încheie Ana discuția, să știi că tu l-ai spînzurat, Balto. Nu știai că limba retează mai rău decît scalpelul ? !

— Și încă cum mai retează ! surîse Mendoz. Ce spui, Karol, sau cum vrei să te numim : nu-i așa că nici marele Gerdan n-a fost scutit în viață de momente furtunoase ? A avut și el parte de drama lui...

Leo tot mai respira cu greutate, așa că răspunse gîfîind :

— A fost totuși o dragoste mare — de o parte și de alta...

— Nu mă mir, nu mă mir, adăugă doctorul Rinner, căci Verena e foarte frumoasă și trupeșă. Frumoasă femeie, dar știe să fie și dracul gol ! Oricum ar fi, dacă operația mea a reușit, și mă tem că a reușit... chiar mai bine decît mă așteptam, e absolut necesar ca omul pe care l-am salvat să nu fie lipsit pe viitor de acest elixir al vieții sale...

În clipa aceea, la ușă își făcu apariția capul ziaristului Bernol ; în ochi i se citea întrebarea : pot să intru ?

— Evident, evident, îi strigă Rinner, ceva mai îmbunat, dar poate și cu o anumită intenție. Cum se face că n-ați venit

pînă acum? Intrați! Sper că veți fi de partea mea, vreau să spun: de partea noastră.

Dar Leo simți din nou că amețește. Pereții încăperii își pierdură dintr-o dată culorile, deveniră fumurii. Se strădui din răsputeri să-și păstreze cunoștința trează, dar degeaba, simțea că se scufundă într-un gol imens. Ca prin vis, îl auzi pe Balto Rinner rostind:

— Repede, apă! Ana, dă-mi telefonul. În definitiv, omul acesta rămîne totuși pacientul meu...

VII

În aceeași zi, ziarele anunțară că Dino Karol a fost transferat la clinica judiciară a orașului. Ele adăugau că era grav bolnav, că, după operația la care fusese supus, se iviseră complicații și că pronosticurile medicilor erau sumbre. A doua zi Bernol publică în „Mediterana" o scurtă știre din care reieșea că operația suferită de Dino Karol era deosebit de interesantă din punct de vedere chirurgical, constînd dintr-o „transplantare de țesuturi de la un alt bolnav". Președintele Mendoz, temîndu-se să nu se comită aceeași greșeală și să nu intre în încurcătura în care se găsea autorul interesantei „operații", convocă o conferință de presă la care asistară numeroși ziariști în fața cărora expuse amănunțit și controlîndu-și fiecare expresie starea în care i se prezentase Dino Karol după operație. În continuare, relată în detaliu declarațiile ce i le făcuse despre operație profesorul doctor Baltazar Rinner și încheie precizînd că tribunalul va fixa un nou termen de îndată ce sănătatea acuzatului Karol o va permite, va examina punctele de vedere ale acuzării și apărării și va stabili desfășurarea viitoare a procedurii penale. Ca replică la conferința de presă a lui Mendoz, apăru un nou articol de Bernol, cuprinzînd scurte interviuri cu doc-

torul Rinner, cu Ana Vidassi, cu reprezentanții direcției de criminalistică și ai agenției internaționale pentru urmărirea și combaterea traficului de stupefiante, precum și unul mult mai amplu cu însăși văduva lui Gerdan. În acest articol, Bernol își preciza și atitudinea proprie. El se declara a fi cu trup și suflet de partea defunctului Gerdan, care îi fusese și părinte spiritual, și mentor, și protector ; pe Verena o considera urmașa firească și legitimă a defunctului ei soț. În treacăt fie spus, chiar dacă n-ar fi fost legat pe plan afectiv de familia Gerdan, Bernol tot la tabăra văduvei lui Gerdan ar fi aderat, fiindcă în totalitatea ei marea presă, cotidienele, hebdomadarele, revistele ilustrate și umoristice se situaseră de această parte. Bineînțeles, altfel se petrecură lucrurile cu publicațiile de specialitate și cu cele care afișau un nivel intelectual mai înalt. Aceste publicații prin articole semnate cu numele întreg de diverse sonități, fie că se situară fățiș alături de doctorul Rinner, fie că, în cel mai rău caz, adoptară o poziție de „neutralitate științifică".

În oraș, în întreaga țară și în străinătate, se creară două tabere adverse, pe care, mai mult din dorința de simplificare, le-am putea numi tabăra Verenei și tabăra doctorului Rinner. Lupta se ascuți din momentul cînd se auzi că starea lui Dino Karol s-a îmbunătățit. Oricum, nici chiar moartea lui n-ar fi rezolvat problema. Frumoasa și apriga văduvă a lui Gerdan se angajă în conflictul acesta cu toată fervoarea, de parcă ar fi vrut să-și înece amărăciunea în vîltoarea luptei. Teza ei de căpetenie era că Dino Karol e Dino Karol, dar că în ce privește creierul, acesta, într-adevăr, nu-i aparține — faptul nu se putea contesta — că e un organ furat, însușit prin fraudă ; operația lui Rinner, susținea Verena, constituia o crimă, cu atît mai condamnabilă cu cît fusese săvîrșită cu rea intenție, în chip ușuratic și necontrolat. Spunînd că transplantarea nu putea fi contestată, nu ne refeream numai la împrejurarea că Dino Karol, sau corpul lui

Dino Karol, preluase integral memoria lui Leo Gerdan. Nu, ci și la altceva : ancheta stabilise că de isprava doctorului Rinner se știuse din prima clipă la clinica specială universitară, la operație participaseră, de altfel, toți membrii colectivului lui Rinner, fiind vorba de o așa-zisă „operație mare". Aceștia efectuaseră, totuși, doar cîte o parte din ansamblul operației și nu-și dăduseră seama că Rinner transplantase creierul lui Gerdan. Alături de doctorul Rinner doctorița Vidassi condusese și ea operația. La sfîrșit, grupul de medici văzuse că corpul lui Gerdan este considerat mort — și, în consecință, predat spre înhumare. De altfel, Verena făcea tocmai din acest punct principalul ei argument, deși se spunea că văduva lui Gerdan nu-și înaintase încă reclamația și că avocații ei mai lucrau încă la strîngerea materialului necesar pentru dresarea acesteia. La rîndul lui, doctorul Rinner căuta să-și consolideze poziția, prin aparițiile sale în public, prin declarații, articole și conferințe. E de la sine înțeles că el se străduia să demonstreze că, prin operația sa, nu făcuse nimic altceva decît să prelungească viața marelui său concetățean, prelungind viața creierului acestuia. Toată lumea era însă de acord că situația Verenei Gerdan este cît se poate de delicată. Ea fusese soția lui Leo Gerdan. Putea oare acum să-i spună tribunalul : acesta este omul cu care ați trăit laolaltă timp de cincisprezece ani, luați-l îndărăt și acordați-i toate drepturile materiale și morale, dar nu numai pe acestea, ci și pe cele fizice, nu pierdeți din vedere nici acest aspect al lucrurilor... Dacă acesta era creierul lui Leo, toată stima pentru cei ce-l păstraseră, dar ea nu trăise numai cu creierul. Sau putea fi acceptată următoarea teză : dacă leziunile sau maladiile nervoase de mai mică însemnătate, bizareriile sau slăbiciunile unui creier reprezintă în justiție, într-un grad mai mare sau mai mic, argumente pentru diminuarea sau ștergerea răspunderii vinovatului, completa schimbare a creierului, transplantarea

unui creier străin într-un anume corp nu pledează oare pentru abolirea totală a răspunderii ? Toate acestea erau aspecte delicate ale problemei și ele trebuiau să fie examinate din diverse perspective și unghiuri de vedere. Am început abia cu partea judiciară. În sfîrșit, trebuia să se aibă în vedere și faptul că cea dintîi transplantare completă a unui țesut nervos îi izbutise unui medic în condițiuni speciale ; creierul unui om vestit, cu o conduită morală impecabilă, fusese mutat în corpul unui criminal asupra căruia plana amenințarea spînzurătorii. În situația dată, soția criminalului se păstra în umbră — deși se presupunea că există — iar soția omului celebru refuza să accepte trupul criminalului ca fiind acela al bărbatului ei. În situația dată — binevenită poate, tocmai prin caracterul ei dramatic și prin faptul că oferea posibilitatea studierii temeinice și, eventual, elucidării unui caz modern de migrare de suflete — era revelatorie împrejurarea că nimeni nu se interesa și nu se zbătea să-l obțină nici pe cel ce dobîndise, nici pe cel ce cedase creierul. Dar ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi fost invers, dacă, de pildă, amîndouă femeile sau, în general, amîndouă familiile ar fi cerut ca „hibridul“ să le fie dat lor ? Dacă și de o parte și de alta ar fi existat soții și copii, amante și părinți, n-ar fi reclamat oare toți aceștia cu vehemență : „Dați-ne corpul, noi pe el îl știm, noi pe el îl iubim, cu creierul ne vom descurca noi într-un fel sau altul“ ?

Așadar, o latură a problemei putea fi definită astfel : cine este omul acesta ? A doua intra de asemenea în competența legislatorului, urmînd, fără îndoială, să fie la rîndul ei supusă normării : pot fi îngăduite sau trebuie interzise astfel de transplantări complete ale creierului, poate fi îngăduită crearea hibrizilor umani ?

Se putea presupune că în viitor se vor găsi oameni care, înțelegîndu-se între ei, să plătească unui chirurg pentru a-i „combina“. În asemenea cazuri, nu o dată ar putea fi lezate

interesele unor „terțe“ persoane, iată de ce legea ar trebui să reglementeze din vreme aceste situații, ca să nu mai vorbim de altele în care transplantarea s-ar face cu de-a sila, fără a fi consultat nici cel ce ar urma să primească, nici cel ce ar urma să dea creierul. Nu se putea ști dacă „hibridizarea“ nu va evolua devenind o afacere rentabilă, slujindu-se de ea atît oamenii care pînă atunci nu intraseră în conflict cu legea, cît mai ales tot felul de gangsteri și criminali, care ar afla în asta un mijloc ca, la ananghie fiind, să scape de urmările faptelor lor, așa cum, astăzi, se folosesc de procedeele chirurgiei plastice.

Nu mai puțin interesante se dovediră, în cadrul discuțiilor asupra identității concrete a „hibridului“ (Karol sau Gerdan), și punctele de vedere ale medicinii. Partizanii lui Rinner, deci cei ce țineau să demonstreze că e vorba de Gerdan, aduseră în dezbatere un argument dintre cele mai serioase.

Cel puțin în teorie — și probabil și în practică, numai că, asupra oamenilor, nu se experimentase —, hibridul în speță, a cărui existență tulburase în asemenea măsură opinia publică, putea fi creat și printr-un alt procedeu. E incontestabil : i s-ar fi putut transplanta lui Gerdan, cu sau fără consimțămîntul său sau al lui Karol — de altfel, acest lucru era cu totul fără importanță — întîi o mînă a lui Karol, apoi cealaltă, apoi ambele picioare, și tot așa, pe rînd, toate celelalte organe. Asemenea experiențe nu se făcuseră, în serie, la oameni, dar asupra animalelor de laborator se încercaseră de multe ori ; și cînd ziariștii îl întrebară pe doctorul Rinner dacă operase și el, prin acest procedeu, transplantări complete la animale, el declară fără ezitare că performanțe de acest gen se obțin, fără dificultăți deosebite, chiar și în institute cu un renume mult mai modest decît clinica sa specială. Firește, cînd e vorba de animalele de experiență, nimănui nu-i pasă de identitatea

unui animal sau a altuia, medicii nu-și bat capul niciodată cu astfel de fleacuri... Dar să examinăm cazul de față : lui Leo Gerdan i se grefează mîinile lui Karol ; cine este el acum ? Gerdan ?... I se transplantează, rînd pe rînd, brațele, plămînii, inima, rinichii, dar el rămîne tot Gerdan. Și iată, în cele din urmă, din ce a fost al lui, i se lasă numai creierul — dar el este tot Gerdan, nimeni altcineva decît Gerdan. Constrîns de împrejurări, doctorul Rinner aplicase într-un mod mai simplu acest procedeu, îi grefase lui Gerdan corpul lui Karol în totalitatea sa, ceea ce nu schimba de fel datele problemei, astfel că și rezultatul trebuia să fie același. Evident, întreaga demonstrație se fundamenta pe ipoteza că, pentru stabilirea identității unei persoane, creierul este mai important decît toate celelalte organe ale corpului luate la un loc.

Dar oare adevărul acesta să fie ? Specialiștii din domeniul biologiei, de exemplu, nu putură accepta fără rezerve această ipoteză, conform căreia, la om, creierul este mai important decît restul corpului. Dacă individul uman e privit ca o unitate din totalul unei sume, ca o mlădiță a speciei al cărei principal țel, hărăzit de natură, este să dea mereu noi și noi mlădițe și astfel să perpetueze specia, atunci e destul de puțin important ce gîndește fiecare individ în parte, nu e importantă sau în orice caz nu deține o importanță primordială funcția sa reflectorie și nici cea de acționare — dependentă, mai mult sau mai puțin, de cea dintîi — ci devine esențială funcția sa de reproducere. Să luăm, de pildă, chiar cazul concret al lui Gerdan și Karol. Dacă e să dăm crezare adepților lui Rinner, adevăratul Gerdan a supraviețuit, ca hibrid, în urma unei operații strălucit executate. Hibridul a moștenit, în chip indubitabil, cunoștințele, talentul, capacitatea — cum s-ar spune — lui Leo Gerdan, și el e capabil să dăruiască țării și poporului său, lumi întregi, noi și minunate creații literare. Dar,

aidoma unui Faust modern, el a întinerit totodată și ce nouă și teribilă confuzie se va produce dacă îi va fi dat să zămislească unul sau mai mulți copii ! Ei bine, ai cui descendenți vor fi copiii aceștia : ai lui Karol sau ai lui Gerdan ?

În oraș circula, de altfel, zvonul că Dino Karol are un copil — numai că autoritățile nu știu unde se află copilul — așa că, în această privință, nu vom fi nevoiți să ne limităm la o examinare exclusiv teoretică a dilemei mai sus-menționate. O întrebare se impune în chip brutal : dacă „hibridul" va avea copii, în ce grad de rudenie se vor afla ei cu copilul „original" al lui Karol ? Printre alte opinii, un renumit biolog susținuse într-una din cele mai mari și prestigioase reviste de biologie că „hibridul" va putea scrie romane, drame, nuvele, critică literară etc., întocmai cum scrisese pînă atunci Leo Gerdan, dar că de procreat va putea procrea numai ca Dino Karol.

Rinner însuși ținu o lungă prelegere pe această temă în fața confraților săi. Ea stîrni un foarte mare interes, ziariștii își rezervaseră locurile cu patrusprezece zile înainte și veniră să asiste la ea somități medicale din toată țara. Din capul locului, Rinner se desolidariză de toată agitația din oraș și declară că-i este absolut indiferent cum se va soluționa controversa din punct de vedere juridic și care urmează să fie soarta lui Dino Karol. Repetă de cîteva ori că pentru el, în timpul operației, existase o singură alternativă : sau să renunțe la ambele vieți, sau să creeze (presupunînd că termenul e propriu) din două vieți, una singură și că această din urmă soluție nu putea fi socotită în nici un caz drept o faptă rea. Rinner vorbi excepțional, se vedea că fiecare cuvînt fusese dinainte bine gîndit și cîntărit. Nu uită să sublinieze faptul că aproape fiecare nouă descoperire, fiecare progres al spiritului omenesc este întîmpinat de contemporani cu strigăte și proteste. În afară de aceasta, Rinner expuse în detaliu desfășurarea operației — denumită,

în cadrul taberei sale, „momentul de argint" — servindu-se de proiecţii şi de diagrame. Prelegerea doctorului Baltazar Rinner făcu o impresie profundă, care se dovedi a fi şi durabilă, şi determină sporirea numărului adepţilor săi.

La un moment dat, în prelegerea sa, Rinner îşi exprimă adîncul său regret că fusese nevoit să transplanteze creierul lui Gerdan tocmai în craniul lui Dino Karol ; dar — aşa cum sublinia el însuşi — n-avusese de ales, altă soluţie nu exista pentru salvarea lui Leo Gerdan, pentru prelungirea vieţii creierului său. Dacă ar fi avut la îndemînă un alt subiect similar, mai puţin dubios din punct de vedere civic ca Dino Karol, scandalul ar fi fost fără doar şi poate evitat. Dacă purtătorul amintirilor lui Gerdan ar fi fost un cetăţean paşnic, cu un trecut nepătat, nu s-ar fi produs toată tevatura aceea !

VIII

Leo — să-l numim şi pe mai departe aşa după cum se simţea el însuşi, pe „hibridul" nostru — zăcu timp de opt zile în clinica judiciară într-o stare de somnolenţă sau, dacă preferaţi, de semitrezie. Se simţea ca după ingurgitarea unei doze mult prea mari de somnifere. Îşi venea în simţiri cu groaznice dureri de cap, cu senzaţii de vomă şi după scurt timp îşi pierdea din nou cunoştinţa. În afară de asta, îl încercau şi nişte frisoane continui, temperatura corpului îi era foarte labilă — acum urca, pentru ca îndată după aceea să coboare mult sub normal, pofta de mîncare îi lipsea aproape cu totul, astfel încît medicii se gîndiră să-l hrănească din nou artificial.

Medicii : medicul clinicii judiciare îl îngrijea pe Leo, întrucît aceasta intra în obligaţiile lui, dar în lupta pentru salvarea vieţii acestuia i se alăturase şi doctorul Baltazar Rinner. Doctorul Rinner nu-şi putea ierta faptul că îngă-

duise ca Leo să fie transferat atît de intempestiv de la clinica specială universitară. Nu-şi putea ierta faptul că intrase în panică şi că îl putuseră înspăimînta consecinţele juridice ale intervenţiei sale chirurgicale. După ce depăşi primul stadiu al tulburării, rămase pur şi simplu uluit că se putuse arăta chiar într-atîta de fricos. În realitate, transplantarea pe care o făcuse constituia un succes fantastic, idealul vieţii sale, care i se păruse multă vreme de-a dreptul irealizabil, cel mult un ţel foarte îndepărtat.

Cum de putuse să-i fie teamă, tocmai lui — şi de cine, de justiţie şi de jurişti, reprezentanţii unei discipline pe care el nici n-o considera drept o ştiinţă, în adevărata accepţie a cuvîntului, ci o îndeletnicire arbitrară şi, deci, discutabilă ; comparată cu medicina, ar putea fi echivalată cel mult, după părerea lui Balto, cu medicina dinainte de Pasteur ! Şi totuşi, el, bărbat curajos, care avea păreri atît de bune despre sine, se speriase de consecinţele judiciare posibile ale unei intervenţii chirurgicale desăvîrşite ! Îngăduise ca acel pacient al său — pe care oricare alt medic l-ar fi ocrotit şi apărat, l-ar fi plimbat peste tot exhibîndu-l la diverse congrese naţionale şi internaţionale — să-i fie luat şi transferat la clinica judiciară.

Aşa că, Balto îşi lăsă atribuţiile din cadrul clinicii speciale universitare în seama Anei Vidassi şi, cum s-ar spune, se transferă din proprie iniţiativă la clinica judiciară. Din fericire, şeful acestei clinici era fostul său asistent Mark Sor, un om foarte cumsecade, care-l idolatriza pur şi simplu pe Rinner. Sor, deşi şef al clinicii judiciare, se purta faţă de Rinner ca şi cum i-ar mai fi fost încă asistent. Fără să-l mai întrebe, îi procură deîndată lui Balto o somieră nouă, îi pregăti toate cele necesare, îi cedă camera sa, iar el împărţi cu adjunctul său camera acestuia.

Era, într-adevăr, de neînţeles cum de se simţise atît de bine Leo în acea zi a revenirii sale la viaţă. Îşi recăpătase

cunoştinţa, luase act de noua realitate, pusese pe jăratic întreg oraşul — totul într-o singură zi, după care se prăbuşise într-un soi de delir, cu febră mare, cu dureri în tot corpul, cu transpiraţie, frisoane şi vome. Doctorul Rinner îl prevenise, de altfel, pe Sor că se aştepta la aceste reacţii: restabilirea avea să urmeze o linie sinuoasă, cu amplitudini cu atît mai accentuate cu cît condiţiunile biologice ale pacientului puteau fi considerate excepţionale.

Rinner socotea că, de fapt, era vorba de reacţia organului grefat însuşi, mai precis a centrilor cerebrali şi, în primul rînd, a glandei tiroide, faţă de un corp necunoscut. În ultimul timp, ştiinţa ajunsese tot mai ferm la concluzia că celulele creierului uman sînt purtătorii unor corpusculi care îşi au propriii lor centri reflectori, pentru a nu-i numi chiar de gîndire — şi, la bolnavul nostru, aceşti centri trebuiau să se găsească în chip necesar sub puternica presiune a unui întreg sistem de nervi, glande şi celule organizate în mod specific, sistem care le era străin, necunoscut şi incomprehensibil. Creierul „hibridului" se însoţise cu un partener nou. Cîtă vreme bolnavul zăcuse fără cunoştinţă, contactele şi reacţia reciprocă dintre cei doi parteneri recenţi nu fuseseră puse decît în mică măsură în evidenţă — dar mai tîrziu, datorită puterii voinţei sale, stimulată de dorinţa de a trăi şi de a-şi crea o imagine clară despre sine însuşi, „hibridul" îşi croise, ca să zicem aşa, o pîrtie de luciditate în lungime de zece ore, după care, în deplină stare de cunoştinţă, se produsese brusc o reacţie gravă, dar perfect explicabilă.

După opinia lui Rinner, Leo străbătea de fapt o acută criză emoţional-hormonală.

Se poate spune că cei doi şefi de clinică nu părăsiră nici un moment patul de suferinţă al lui Gerdan. Făceau cu schimbul, ziua ca şi noaptea, şi urmăreau lupta lui Leo cu boala, cu înfrigurarea unor aprigi suporteri. Doctorul

Rinner stabili de la început planul de atac și modul în care putea fi ajutat „hibridul" să depășească criza. Convins că în organismul pacientului se ajunsese la o intervenție excesivă a sistemului glandelor hormonale, îi prescrise injecții cu hormoni destimulatori, demobilizatori, în cantități ponderate. Rinner se temea de acel fenomen care, în popor, e denumit „năduf" și care se mai traduce prin expresia : „a murit fiindcă l-a năbușit trupul..."

Astfel, strategia lui Rinner consta în amăgirea organului grefat, a creierului adică ; acesta trebuia înșelat, calmat, determinat să activeze cît mai puțin. Rinner cunoștea prea bine legătura intimă dintre ceea ce numim reacțiile emoționale și comportarea sistemului glandular, știa că la ceea ce, în vorbirea obișnuită, se numește „viață sufletească" participă, în felul lor, milioane de organisme de gîndire, răspîndite în întreg corpul omenesc, așa încît se strădui să acționeze asupra emoțiilor înseși. În primul rînd, se înțelese cu colegul său de la clinica judiciară că trebuie să i se redea hibridului „statutul de existență" al lui Leo Gerdan, al lui Leo Gerdan cel vechi, de dinainte de operație. Ori de cîte ori bolnavul se trezea, Rinner îl bătea ușor pe umăr și-i spunea : „Ține bine, vechiul meu prieten, nu te lăsa", iar Sor îl numea „domnule președinte", sau, ca să fie și mai bine înțeles — „președinte Gerdan".

Dacă în acea zi crucială evenimentele n-ar fi luat o întorsătură așa de neplăcută, dacă nu s-ar fi despărțit în termeni atît de îngrozitori de Verena (nici ieșirea aceea nu putea să și-o ierte doctorul), Rinner ar fi rugat-o și pe ea să vină pentru un sfert de oră la clinica judiciară să stea de vorbă cu bolnavul. În definitiv, Verena era și ea femeie, și, ca orice femeie, curioasă să afle ce păstrează în mintea sa acel om bizar și în ce măsură mai este legat de ea din punct de vedere emoțional. Se căi amarnic că în ziua aceea permisese ca evenimentele să se declanșeze fără con-

trolul lui, cînd de fapt ar fi trebuit să presimtă, să-și dea seama că ele se vor îndrepta spre un făgaș periculos! Poate că nu s-ar fi produs niciodată agitația aceea din oraș, dacă el și Verena s-ar fi aflat în aceeași tabără, dacă ei doi ar fi stat să reflecteze și să se sfătuiască prietenește cum să facă să orienteze lucrurile pe calea cea bună. Cu siguranță că Verena l-ar fi îmbărbătat pe bolnav, i-ar fi întărit puterile și voința de a se însănătoși, de a se pune din nou pe picioare.

Acum, doctorul Rinner stătea la căpătîiul lui Leo și era în culmea fericirii ori de cîte ori inestimabilul său pacient avea chef să glumească, să povestească diverse fleacuri cunoscute amîndurora, de pe vremuri.

În aceste ocazii, Rinner se străduia să vorbească cu el așa cum se întreținea altădată cu Leo Gerdan, sperînd că și bolnavul va adopta aceeași manieră de conversație, aprobînd implicit și strategia medicului. Dar spre marea mirare a lui Rinner, Leo, acest nou Leo nu-i spunea Balto, ci „doctore“ sau „profesore“ și i se adresa cu pronumele de reverență. E drept că timp de cîteva zile nu fusese în deplinătatea cunoștinței sale și i se administraseră, printre altele, și diverse medicamente pentru calmarea durerilor, iar doctorul Rinner își explica reținerea bolnavului și prin sentimentul diminuării valorii, pe care îl provoacă adesea hormosistolinii. Dar în orele dimineții, cînd Leo își revenea în simțiri, era pe deplin calm și cu toate acestea i se adresa iarăși cu „profesore“ sau îi vorbea cu „dumneavoastră“, doctorul Rinner se vedea obligat să se întrebe dacă nu e vorba cumva de o atitudine absolut conștientă și dacă n-ar fi bine să treacă și el la „dumneavoastră“. Pe de altă parte, și doctorului Sor i se păru în cîteva rînduri că bolnavul, auzindu-se numit „iubitul nostru președinte“, îl privise înciudat, chiar ușor ironic, ca și cînd ar fi vrut să spună: „Ce fel de președinte ți-oi fi eu ție, nu știu...“

Nopţile Leo le suporta mult mai greu, aşa cum se întîmplă îndeobşte cu bolnavii în stare gravă. Adesea, Leo îşi pierdea complet cunoştinţa şi corpul său devenea rigid, încît de vreo cîteva ori fusese nevoie să i se facă injecţii pentru întărirea inimii. Sor, căruia Karol, ca deţinut, îi fusese pacient, spunea totuşi că nu se teme pentru „această" inimă : o bronhopneumonie virotică cu febră mare se dovedise floare la ureche pentru tînărul Dino. Acest precedent le dădea celor doi profesori cele mai mari speranţe. Acum, Leo avea şi el febră mare, era scuturat de frisoane şi delira ore în şir. Se înţelege că cei doi medici făceau în mod conştiincios toate analizele ce se puteau face fără a fi influenţată nefavorabil starea bolnavului.

Pe doctorul Rinner îl linişte faptul că hemograma se arăta cu regularitate bună, în schimb, cei doi medici comentau la nesfîrşit viteza de sedimentare inconstantă şi tensiunea foarte oscilantă.

Şi Karol avusese tensiunea agitată, iar sedimentaţia a constituit dintotdeauna pentru ştiinţă o enigmă, nedescifrată pînă la capăt nici astăzi, dar doctorul Rinner socotea că tocmai ea oglindea tulburarea gravă provocată de lipsa obişnuinţei reflectorii între corp şi centrii cerebrali.

În timpul delirului, bolnavul vorbea la nesfîrşit, vrînd parcă să-i demonstreze cuiva ceva. Pronunţa nume necunoscute lui Rinner, şi bineînţeles şi lui Sor. De fapt, singurul dintre numele pronunţate de Leo şi pe care cei doi doctori îl recunoscură fu cel al Verenei ! Amîndoi avură impresia că bolnavul visează că o conduce pe Verena lui pe nişte meleaguri care ei îi sînt necunoscute şi că îi face cunoştinţă cu lumea de acolo, că îi prezintă pe rînd diverşi oameni.

Gîndindu-se că aceste crîmpeie halucinante ar putea avea valoarea lor sau că ar prezenta un oarecare interes pentru ştiinţă — mai ales dacă bolnavul ar muri — doctorul Sor

îi așeză sub pernă, astfel ca Leo să nu-l vadă, un magnetofon sensibil; după un timp, cei doi medici derulară benzile și trimiseră o copie a acestora la biroul lui Guidoni. „O să se bucure grozav!“ îi spuse Rinner lui Sor, cu un zîmbet malițios, și adăugă: „Întreaga noastră poliție, împreună cu Interpolul, o să se repeadă să le descifreze“. Și, într-adevăr, în aceeași zi, fură cerute din partea biroului lui Guidoni și benzile originale. A doua zi însă, le primiră îndărăt. Intrigat, Rinner nu se putu abține și îl chemă pe Guidoni la telefon: șeful-adjunct al serviciului local îi comunică, sec și scurt, că toate numele pe care Leo le pronunțase se referă la prietenii din copilărie ai președintelui Gerdan. Serviciul de siguranță dăduse de urma a doi dintre cei pe care bolnavul îi chema în delir și, în fața lor, derulase benzile. Aceștia se arătară încîntați că prietenul lor își amintește de ei atît de bine chiar și pe patul de moarte și putură să identifice toate celelalte nume și să dea amănunte despre fiecare situație în parte: asta s-a petrecut la pescuit, aici e vorba de niște cuiburi de păsări, dincolo de compotul șterpelit din cămara mătușii sau de niște corăbioare cu pînze lansate la apă și așa mai departe. Cînd doctorul Rinner îi povesti toate acestea lui Sor, șeful clinicii judiciare opină că e foarte bine că pacientul are vise frumoase și plăcute și că în timpul febrei retrăiește vizual anii copilăriei; doctorul Rinner fu de părere că era vorba de amintiri fixate prin cele mai puternice și mai vii reprezentări. Au fost, desigur, și momente grele, cînd Rinner sau Sor, treziți brusc din somn în toiul nopții și străbătînd în grabă coridorul lucios ca un ghețuș se întrebau fără menajamente dacă nu cumva a sosit clipa sfîrșitului. În momentele acelea, bolnavul, năclăit într-o transpirație abundentă, o striga cu glas disperat pe Verena sau își chema mama ce se odihnea de mai bine de douăzeci de ani în cimitirul orașului - întindea înainte degetele lungi

ale lui Karol și le arăta celorlalți cîte o fantasmă pentru ei invizibilă. Atunci, părea transportat în altă lume, se zbătea cumplit, căutînd să-și convingă interlocutorul nevăzut și implorîndu-l, în timp ce sudoarea curgea pe el șiroaie. Doctorul Rinner apuca paharul cu suc de portocale, îi dădea să bea o înghițitură sau două și-i spunea calm: „Lasă asta acum, Leo, o să treacă toate și o să fie bine".

Multe griji îi pricinuia doctorului Rinner faptul că bolnavul nu mînca aproape nimic, iar ce mînca vomita. „Ne întoarcem în fond la stadiul în care se aflase bolnavul înainte de a-și reveni în simțiri", spunea Rinner. Dintre toate alimentele, Leo suporta cel mai bine sucurile de fructe.

Cu toate acestea, încetul cu încetul Leo se întrema. Încă din a opta zi, dar mai ales din a patrusprezecea de la internarea sa în clinica judiciară, mînca și dormea relativ normal și putea să facă și cîțiva pași prin cameră. Discuta cu surorile, cu doctorii, citea o pagină-două din cîte o carte. Mai mult în glumă, doctorul Rinner îi aduse, zîmbind, „Nuntașii verzi", cunoscutul roman umoristic al lui Leo Gerdan. Dar Leo, după ce rîse întîi din toată inima, spuse: „Nu, o știu pe dinafară" și se întristă subit. Resemnarea și tristețea deveniseră stările sale sufletești dominante, iar după ce începu să se plimbe singur, fără să fie ajutat de nimeni, prin clinica judiciară, ceilalți bolnavi îi povestiră doctorului Sor că acel neobișnuit tovarăș al lor se vîră adesea în cîte un ungher unde nu-l vede nimeni și plînge.

La trei sau patru zile după ce fusese adus Leo la clinica judiciară, doctorul Sor îi spusese lui Rinner că — după părerea sa — bolnavul va scăpa, dar se ridică întrebarea dacă va fi un om normal, dacă va putea fi fericit. „Dragul meu Mark, îi răspunsese atunci Rinner, una este să fii normal și alta fericit. Probabil că acest hibrid al meu ar putea fi fericit, chiar dacă nu va fi normal... Omul este întotdeauna ceea ce reprezintă el în ochii semenilor săi,

iar pacientul nostru de astăzi va fi considerat inevitabil un fenomen anormal, deci și el va fi un om anormal. E cu totul altă chestiune, dacă va face și o psihoză oarecare, dacă, în mod obiectiv, va fi, ca să spunem așa, «normal»".

Acum, după patrusprezece zile, Rinner îi aminti lui Mark Sor de discuția lor purtată în jurul problemei dacă bolnavul lor va rămîne sau nu un om normal și îi mărturisi că îl preocupă intens chestiunea :

— Știi, Mark, dacă aș fi avut răgazul să reflectez în liniște fie și numai o jumătate de oră, cred că nu m-aș fi hazardat în ruptul capului să fac această operație. I-a fost de folos cuiva ? Întregul oraș s-a alarmat la gîndul că un mare criminal ar putea să scape de pedeapsă, Verena Gerdan susține că i-am omorît bărbatul, deși este tocmai invers, și, pe urmă, rămîne un mare semn de întrebare însăși evoluția viitoare a acestui om pe care eu l-am ajustat din corpul lui Karol și creierul lui Gerdan. Nu prea mi-ar veni la îndemînă să arate lumea cu degetul pe stradă la vreun nebun. spunînd : Asta-i smintitul cîrpăcit de Rinner !

Sor opină că nu e tocmai clinica judiciară locul cel mai potrivit pentru însănătoșirea lui Leo :

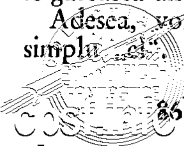
— Aici, fiecare bolnav clocește cîte o grijă gravă a lui, fiindcă dacă n-ar cloci-o, nu s-ar afla la clinica judiciară. Trebuie să chibzuim unde să-l mutăm, dacă vrem să-i venim în mod eficient în ajutor bolnavului nostru. Aici, chiar și un om sănătos ar face în scurt timp o psihoză...

Sor nici nu isprăvise încă, cînd doctorul Rinner începu să dea semne de nerăbdare.

— Just, strigă el, perfect just ! M-am gîndit și eu la asta. Mă duc să vorbesc cu Mendoz.

— Știți, profesore, adăugă Sor, cred că ar trebui să i se găsească un avocat. Asta cred că l-ar liniști.

Adesea, vorbind despre Leo, Rinner și Sor îi spuneau simplu „el".

— Desigur, încuviință Rinner, e absolut normal ; pe el îl chinuie și ideea procesului. Deși, după părerea mea, asta ar fi absurd, există totuși riscul să fie condamnat la moarte. Iar ambianța de aici îi amintește mereu de această neplăcută perspectivă.

— Clinica judiciară nu poate să-l predea decît penitenciarului... Totuși, s-ar putea cere ca acuzatul să se apere în stare de libertate. Tocmai de aceea cred că ar trebui să i se găsească un avocat.

În aceeași după-amiază, cei doi medici se apropiară de Leo, pe care îl găsiră în salon chibițînd pe alți doi bolnavi ce jucau șah, și îl invitară în biroul șefului clinicii. Rinner trecu direct la subiect :

— Nu știu, Leo, dacă mai e cazul să-ți explic cum stau lucrurile. Vezi, părerea noastră e că ar trebui să-ți iei un avocat. Karol a refuzat s-o facă, dar acum, firește, situația e cu totul alta.

Lui Leo îi străluciră ochii ; o undă nouă de speranță părea să mijească în ei.

— Tocmai voiam să vă rog și eu același lucru. Erkel mi-e vechi cunoscut... vreau să spun, al lui Gerdan. S-ar putea să accepte...

— Și eu m-am gîndit la Ervin Erkel, spuse Rinner, bucuros că bolnavul se trezise din apatie. Am să-i telefonez chiar acum.

În seara aceea, cei doi medici discutară pe larg cu Erkel ce linie de conduită să adopte față de bolnav. Doctorul Rinner le mărturisi celorlalți doi că, a doua zi după operație, fusese profund îngrijorat, gîndindu-se la tulburările grave care însoțesc transplantarea creierului, chiar dacă aceasta reușește, și că presupusese încă de pe atunci că, în caz de succes, va fi poate necesară încă o intervenție neurochirurgicală pentru înlăturarea defecțiunilor funcționale, în primul rînd a celor din sfera circulației sîngelui.

— Știți, spuse Ervin Erkel, cred că din punct de vedere juridic există elementele necesare pentru ca acuzatul să fie pus în libertate și procesul să se desfășoare în aceste condițiuni. Tribunalul nu va putea evita să ia în considerare, înainte de pronunțarea verdictului, problema identității acuzatului — lucru care e mai ușor de stabilit în cazul unui om liber, adică în cazul unui om care se deplasează liber. Dar nu cred că tribunalul ar accepta ca acuzatul să părăsească pentru un timp orașul, și nu știu ce i s-ar putea întîmpla clientului nostru dacă ar porni-o la plimbare pe stradă...

Toți trei căzură pe gînduri.

— Eu cred, spuse doctorul Rinner, că dacă Leo ar fi pus în libertate provizorie, nu mi-ar fi greu să-l iau, pentru încă vreo cîteva zile, la clinica specială universitară.

— Dar pe urmă ? întrebă Erkel. Dar să nu uit : am stat de vorbă cu procurorul.

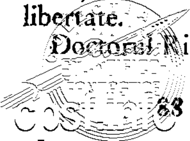
— Cu Laurent ? întrebară, într-un glas, Rinner și Sor.

— Da ! Laurent nu știa că urmează să preiau apărarea — nu știam nici eu lucrul ăsta — așa că am discutat amical, fără nici o reticență. Se pare că el înclină să creadă că e vorba de un al treilea om, mai precis, după el, din punct de vedere juridic, lucrurile ar sta cam așa : e vorba fie de un al treilea om, fie de Gerdan. Dar mai degrabă de un al treilea om... E evident că nici Gerdan, nici acest al treilea om, nici unul din ei nu poate fi adus în fața instanței.

— Interesant, zise Sor. Întrebarea e dacă Laurent va rămîne pînă la sfîrșit la această părere.

— Laurent e tînăr și perseverent ; nu degeaba e poreclit procuror „de tip independent". Important este să nu se lase influențat. Am amintit de această discuție pentru că, probabil, Laurent nu se va împotrivi ca acuzatul să fie pus în libertate.

Doctorul Rinner se gîndea la altceva.

— Principala dificultate n-am înlăturat-o însă : dacă Leo va fi pus în libertate condiţională, eu o să-l mai ţin cîtăva vreme la mine la clinica specială universitară. Totuşi, atmosfera de spital nu-i este recomandabilă pentru prea multă vreme, şi atunci ce-o să facem ? Se plimbă prin oraş, i se poate întîmpla orice, pot să-l înhaţe niscaiva cetăţeni şi să-l stîlcească în bătaie. Şi e suficient să-l sperie doar, ca să ne asigurăm de o lună de recidivă a bolii. Eu mă simt răspunzător de starea sănătăţii acestui nou Gerdan, şi nu mi-ar conveni cîtuşi de puţin să-l văd tîrîndu-se, grav bolnav de nervi, pe străzi. Eu i-am prelungit viaţa, iar dumneata, Mark, m-ai ajutat să i-o salvăm încă o dată. Şi nu ţin de fel să veghem din nou amîndoi, nopţi la rînd, cu atîta înfrigurare, la căpătîiul lui.

Tăcură cu toţii cîteva clipe, apoi doctorul Rinner îşi continuă ideea :

— Deocamdată, cel mai important lucru este să i se amelioreze situaţia din punct de vedere juridic. Se va însenina numaidecît, de cum va auzi că beneficiază cel puţin de libertate condiţională. La clinica specială universitară vom face tot ce vom putea pentru a-l înzdrăveni şi distra.

— Vroiam să întreb ceva... interveni Erkel.

— Întrebaţi, vă rog !

— Voi fi cît se poate de sincer, dar, mă veţi înţelege. Ca să ştiu cum să procedez, trebuie să fiu în deplină cunoştinţă de cauză. În oraş se vorbeşte că dumneavoastră, stimate profesore, aţi încercat să treceţi sub tăcere operaţia. Că primul care a constatat cum stau lucrurile a fost bătrînul Mendoz... E adevărat ? Se spun fel de fel de poveşti în legătură cu asta, dar eu consider că preluînd apărarea lui Karol, sau a lui Gerdan (trebuie să ne înţelegem cum îl vom numi), preiau, într-un fel, şi interesele dumneavoastră.

— Ca să fiu sincer, adăugă doctorul Sor, vroiam şi eu încă mai de mult să vă pun această întrebare, dar, cum să

vă spun, nu prea mi-a dat ghes inima să deschid gura...

O vreme, tăcură toţi trei, apoi doctorul Rinner dădu din mînă a lehamite :

— Vedeţi, astăzi îmi dau foarte bine seama că imediat după operaţie ar fi trebuit să anunţ ce fel de intervenţie am întreprins... Nici nu mai încape discuţie ! Dar, pur şi simplu, n-am crezut nici eu însumi că va ieşi ceva din treaba asta, am fost convins că pacientul va trăi maximum cîteva ore, hai să zicem — cîteva zile. Ce rost are să vorbesc, mi-am zis, să mărturisesc că l-am chinuit pe Leo Gerdan pînă şi în ultimele clipe ale vieţii sale... Pe deasupra, s-ar putea găsi cineva care să afirme, că noi, că eu l-am... omorît. În momentul cînd m-am hotărît să fac operaţia, nu m-am gîndit la toate acestea...

Sor şi Erkel tresăriră.

— Da, da, nu vă miraţi, Verena Gerdan mi-a şi aruncat-o în faţă, în prezenţa preşedintelui tribunalului, a doctoriţei Vidassi şi a acestui nou Gerdan al nostru ! Mă aştept s-o declare şi în altă parte, de pildă, la vreo adunare. Şi, vedeţi, în ultimele zile ale internării lui Gerdan... mă gîndesc la noul Gerdan... în clinica mea, nu mă aflam în oraş, eram plecat la congresul pentru reforma activităţii clinice. Iar cînd mă întorc, mi se comunică pe neaşteptate că pacientul s-a trezit. Şi nu numai că s-a trezit, dar că în ziua aceea a fost proaspăt, limpede la minte, uzînd de extraordinara memorie a lui Gerdan şi ferm convins că e Leo Gerdan.

Baltazar Rinner suspină şi toţi trei rămaseră cîtva timp tăcuţi.

— Ca jurist, iată cum văd eu lucrurile, încheie consiliul avocatul Erkel. Cîtă vreme nu s-a ştiut nimic despre operaţie, moartea pacientului ar fi pus capăt chestiunii. Acum, cînd ne aflăm în situaţia pe care o cunoaştem, clientul meu trebuie să fie cît mai sănătos şi să dispună de o me-

morie cît mai bună, tocmai în vederea triumfului cauzei noastre. De memoria lui, stimate profesore, de asta depinde dacă va fi sau nu recunoscut drept Gerdan. Că el nu mai este Karol, cred că e de prisos să mai discutăm.

IX

În clinica specială universitară, Leo, noul Leo, se găsi de la bun început într-o situație ambiguă. Profesorul Rinner le ceru tuturor subalternilor săi să se poarte față de „hibrid" întocmai ca față de adevăratul Gerdan, nu numai fiindcă aceasta corespunde stării de fapt, și această stare de fapt făcea cinste întregului personal al clinicii, ci și din motive terapeutice : pe scurt, bolnavul avea să se bucure — și se știe ce confirmare strălucită, palpabilă și materială dobîndise străvechea zicală „buna dispoziție e cel mai bun leac", prin cunoștințele moderne despre hormoni și secrețiile glandulare.

— Nu e cazul să vă mai explic lucruri pe care medicina le cunoaște cel puțin de pe la jumătatea acestui secol — că supărarea, teama, tristețea și alte stări emotive similare sînt o otravă pentru organism, că ele sînt cauza acelor maladii pe care dr. Selye le-a denumit *emotionally inducedillnesses* — boli provocate de emoții — iar aceste maladii reprezintă chiar și astăzi, cînd medicina modernă a pus în evidență cu precizie cauzele și geneza lor, optzeci sau nouăzeci la sută din totalul afecțiunilor de care suferă cei ce solicită ajutorul sau simplul sfat al medicului. Eu nu vreau — vorbi în continuare doctorul Rinner adresîndu-se personalului clinicii, ca omul căruia i-am prelungit viața — și acest om este un strălucit scriitor și publicist, corifeul orașului nostru — nu vreau ca din vina sau greșeala noastră, a mea sau a voastră, să facă o nevroză sau o psihoză ; nu vreau ca neatenția să distrugă acest creier formidabil pe care știința medicală l-a salvat.

E cazul să arătăm aici că, după discuția cu Erkel, care, după aceea, îi mai explicase în cîteva rînduri punctul său de vedere, doctorul Baltazar Rinner devenise parcă alt om. Era ca acel căpitan de vas despre care Jack London povestește că în toiul unei furtuni, în plină noapte, aflîndu-se printre stîncile ce ieșeau din apă și între insulele din apropierea Capului Horn, a stat și a tot stat să măsoare și să răsmăsoare pentru a-și da seama exact în ce punct se află corabia sa cu cinci catarge, iar după ce i-a stabilit, în sfîrșit, poziția, a ridicat capul și-a început să împartă ordine pe punte.

Ca el ridicase capul și doctorul Baltazar Rinner. Înțelegea acum că se înspăimîntase absolut fără nici un motiv. Din ziua operației și pînă de curînd, deplasările sale se reduseseră la drumul în mașină de la locuința sa la cele două clinici ; o dată sau de două ori, pe înserat, se aventurase într-o plimbare scurtă, pe niște străzi lăturalnice și de două ori intrase în amfiteatru. Acum trecea pe Corso la ora celei mai mari afluențe, însoțit de Ervin Erkel și de un asistent tînăr de la clinica specială. Îl salutau și cunoscuți, și necunoscuți.

Leo fu transferat la clinica universitară într-un amurg din ultima săptămînă a lui iulie. Era zăduf. Doctorul Rinner îl transportă cu automobilul clinicii ; conducea el însuși, iar pe Leo îl așeză lîngă el, în spate stînd șoferul. Inima lui Leo se lumină de o vagă nădejde : ținea minte cum fusese dus, cu o lună în urmă, de la clinica specială la tribunal, în automobilul cu perdelele lăsate. Balto conducea încet : Deodată, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, întrebă :

— Leo, n-ai vrea să te plimbi nițel ? N-ai văzut de mult locurile astea...

Vocea doctorului Rinner era așa de autoritară, încît Leo, vrînd-nevrînd, trebui să primească. Cei o sută de ziariști din țară, precum și cei vreo cincizeci de corespondenți străini veniți anume în oraș pentru a urmări cazul Gerdan-Karol ar

fi dat sume nebunești ca să poată înregistra pe bandă discuția dintre medic și pacient.

— Chiar te rog, Balto... răspunse Leo. M-aș bucura.

Se plimbară cu mașina pe țărm. Soarele strălucea deasupra palmierilor, marea se unduia în reflexe galbene și albastre.

— Frumos e orașul nostru, murmură Leo.

— Frumoasă e lumea însăși !

— E frumoasă, Balto, frumoasă, minunată ! Îți mulțumesc, Balto, pentru tot ce ai făcut pentru mine...

Leo schiță un gest, părînd că vrea să-l îmbrățișeze pe omul care îl operase, dar se aflau tocmai la o cotitură și cîțiva trecători îi recunoscură. Unii îi salutară, iar alții rămaseră pur și simplu cu gura căscată, uluiți. Leo se rezemă calm de spătarul banchetei.

Curînd, între doctorul Rinner și Leo se închegă o prietenie sinceră, căreia alianța lor îi dădea o coloratură aparte. Acela care voia să recunoască succesul complet al operației lui Rinner trebuia să recunoască implicit că supraviețuitorul este Leo Gerdan ! Balto însuși îi spuse, într-o zi, lui Leo :

— Tu trebuie să fii sănătos, trebuie să fii senin și vioi, optimist — chiar boala asta a ta din urmă, pe care acum ai învins-o, a fost inutilă. Noi sîntem vinovați de ea de aceea am și tăinuit-o, fiindcă ți-am provocat șocuri psihice, emoționale. Asta nu e voie să se mai întîmple ; tu însuți ai datoria să nu mai permiți acest lucru !

Leo mai stătu în clinica lui Rinner încă două săptămîni, care trecură de altfel repede. Dimineața, i se făceau diverse analize, controlul sîngelui, al tensiunii, al metabolismului ; totuși, nu-l chinuiră prea mult. Îi fu înregistrată și vocea pe bandă de magnetofon, dîndu-i-se să citească cîteva din cuvîntările ținute de Gerdan la diferite congrese. Un ziarist, care-i purta prietenie, îi aduse din fonoteca „Mediteranei" originalul acelor discursuri ale lui Gerdan, și se făcu

confruntarea între benzi, pentru a se vedea în ce măsură noul Gerdan păstrează intonaţia, pronunţia şi accentul celui vechi. Timbrul vocii era ceva mai înalt, de parcă ar fi atacat o partitură cu cîteva note mai sus, asta fiindcă Dino Karol fusese tenor, dar era totuşi vocea lui Gerdan. Lucrul acesta deveni şi mai evident atunci cînd, printr-o simplă răsucire de buton, vocea fu coborîtă cu două-trei tonuri.

La sfîrşitul lui august, doctorul Rinner hotărî să-l instaleze pe Leo în locuinţa sa.

X

Rinner avea o locuinţă splendidă — aşa cum se cuvenea să aibă un savant de talia lui. Vila sa se învecina cu cea a lui Gerdan, şi de pe terasa mare a doctorului, Leo putea să zărească acoperişul propriei sale vile, regretînd că zidurile înalte care o împrejmuiau îl împiedică să-i vadă şi pe cei ce umblau pe terasă. Doctorul Rinner avea abonament la toate teatrele din oraş, şi la concertele simfonice, iar la cele două televizoare din casă putea fi vizionat oricare spectacol. Chiar în prima seară pe care o petrecu la Balto, Leo urmări la televizor, printre altele, o adunare a partizanilor taberei „El este Karol". Spera că va lua cuvîntul şi Verena, dar cel ce prezida adunarea anunţă chiar de la început că Verena Gerdan este bolnavă — „are o gripă uşoară" — şi că în locul ei va vorbi un profesor oarecare.

Rinner locuia lîngă mare, foarte aproape de un golfuleţ mai ferit, astfel că Leo putea să facă baie. Dar Baltazar Rinner îl pusese să-i promită că se vor îmbăia numai împreună, asta pentru ca Balto, care încă se mai temea grozav de banda lui Karol, să-l poată supraveghea.

De mîncare se îngrijea bucătarul lui Rinner. La douăsprezece precis, aducea prînzul, aşeza masa şi mînca şi el

împreună cu Leo. Era un tip vesel care cutreierase jumătate globul, și pe Leo îl desfătau poveștile sale pline de haz. De vreo cîteva ori, adusese la masă și puțin vin roșu, încălcînd dispozițiile șefului, care-i interzisese cu desăvîrșire pacientului său orice fel de alcool, dar Leo susținea că, dimpotrivă, vinul îi face foarte bine. Bucătarul rîdea cînd Leo se apuca să explice cum, de multe ori, nu știa dacă mîna sau piciorul aveau să-l asculte. Se întîmpla să vrea să dea din mînă, dar aceasta se mișca abia cu o secundă mai tîrziu, cînd se hotăra ea însăși să asculte ; era suficient însă să bea ceva, cît de puțin, ca amîndouă să reacționeze prompt și armonios, exact de-a-ndoaselea ca la ceilalți oameni. Bucătarul îi spunea că ar trebui să meargă la „reabilitare“, la desalcoolizare adică, dar Leo strigă : „Iar la spital ? ! Pentru nimic în lume !“

Într-una din după-amieze, se vesti furtună : căzu o ploaie torențială, însoțită și de cîteva boabe de grindină. Rinner se înțelesese cu Leo să nu deschidă decît atunci cînd la ușă se va semnaliza de două ori lung și o dată scurt. Pe la șase și jumătate, semnalizatoarele luminoase se aprinseră după semnalul convenit, și Leo apăsă pe clapă. Ușa se deschise și își făcu apariția un bărbat înalt și robust. Leo îi dădu drumul în antreu nu fără o ușoară strîngere de inimă. Uitîndu-se mai bine la noul venit, îl recunoscu pe Karlo Guidoni, șeful-adjunct al direcției de criminalistică.

— O, Karol ! exclamă Guidoni. Mă iertați...

Leo se sperie și mai tare și se zăpăci de tot. Guidoni îi zîmbi însă binevoitor și spuse :

— Nu vă temeți, n-am venit să vă duc la închisoare. Am venit ca prieten.

Leo se liniști.

— Sînteți bine păzit, domnule președinte, spuse Guidoni. Doctorul Rinner tremură pentru viața dumneavoastră. Se teme grozav să nu fiți omorît.

— Nu cred c-o vor face contrabandiştii ; doar ştiu că nu pot spune nimic despre ei.

— Nu e chiar aşa ! În astfel de chestii nu merge pe crezute. Dar hai să intrăm.

— Mă iertaţi ! se scuză Leo. De zăpăcit ce sînt, am uitat să vă invit să intraţi.

Intrară în camera de lucru a lui Rinner, în care stăpînul casei nu lucra însă niciodată, şi Leo turnă în două pahare suc de portocale ; cum am mai spus-o, doctorul Rinner eliminase complet alcoolul. Guidoni aprinse o ţigară, iar Leo îi împinse mai aproape scrumiera.

— Dumneavoastră nu mai fumaţi ?

— Eu n-am fumat niciodată, răspunse Leo şi rîseră amîndoi din toată inima.

— Mi-aduc mereu aminte, schimbă vorba Guidoni, de ultimul nostru consiliu ţinut în vila lui Gerdan. Atunci cînd am pus de fapt la cale toate cîte s-au petrecut ulterior...

— În ziua aceea mă dureau groaznic genunchii, spuse Leo. Şi, ştiţi cîteodată mi se pare că vor începe din nou să mă doară !

— Cum, chiar vă dor într-adevăr... măcar puţin ?

— Nu, nu mă dor, dar am mereu senzaţia că vor începe să mă doară.

— Dar să trec la obiect, să vă spun de ce m-am furişat pînă la dumneavoastră, domnule preşedinte. Nu spun că doctorul Rinner nu m-ar fi primit, dar am fi parlamentat cine ştie cîtă vreme... Traficul de stupefiante îşi are căile şi legile sale — cine trădează cauza, pe acela îl aşteaptă inevitabil moartea. Şi de multe ori eşti ucis doar pentru că, virtual, eşti un trădător. Iar doctorul Rinner crede că pe dumneavoastră contrabandiştii v-ar putea socoti tocmai un astfel de virtual trădător.

— Bine, dar nu-şi dau seama că nu pot trăda nimic, din moment ce nu ştiu nimic ?

— Am discutat și despre asta, îi răspunse Karlo Guidoni. Dacă Interpolul însuși nu ia în seamă, fără să le verifice, informațiile pe care i le furnizează polițiile naționale, ce motiv ar avea bandiții să dea crezare polițiștilor ? Ar putea foarte bine să considere că toată povestea aceasta cu operația e un simplu truc — cam extravagant, desigur, dar așa și trebuie să fie trucurile, extravagante, dacă vor să prindă... După părerea mea, e timpul să considerăm operația, boala dumneavoastră o etapă definitiv încheiată. Aș dori să reiau discuția cu dumneavoastră, stimate domnule președinte, din punctul unde am lăsat-o în ziua lansării vasului „Leo Gerdan". De fapt, în ziua aceea v-ați oferit să mă sprijiniți și eu am acceptat, iar acum vin să vă rog să mă ajutați în continuare, pe mine și totodată și tribunalul, ceea ce ar fi în concordanță, de altfel, cu propria dumneavoastră intenție. Mă adresez dumneavoastră, domnule președinte, absolut deschis și fără nici o reticență. Dacă vom reuși, recompensa pe care o vom primi este, cred că știți, considerabilă. Asta, pe de o parte ; pe de alta — am vorbit cu procurorul : dacă se va stabili că ați avut și dumneavoastră un merit, faptul acesta va pleda în favoarea dumneavoastră...

— Spuneți-mi, întrebă Leo, n-ați mai descoperit nimic nou între timp, vreau să spun, după cele întîmplate la tribunal ?

Șeful adjunct al direcției de criminalistică dădu din mînă descurajat.

— Nimic. Nimic demn de a fi menționat.

— Prin urmare, continuă Leo, din ziua aceea au trecut...

— Șase luni. Exact o jumătate de an. Focul de armă a fost tras în sala tribunalului la 3 martie, iar acum sîntem la începutul lui septembrie.

— Spuneți-mi, Karlo, n-ați mai urmărit pista din cartierul de nord ? Mie mi-a dat serios de gîndit... De fapt, mă mir că nu s-a ajuns pe calea asta la lămurirea întregii afaceri !

Karlo Guidoni ciuli urechile.

— Cartierul de nord... Ce legătură are cu... hm, cartierul de nord ! ?

Leo se adînci în gînduri. Îşi prinse capul în palme şi se închise în sine. Karlo Guidoni observă că mîinile şi capul îi tremură uşor, probabil din pricina efortului îndîrjit de a-şi închega amintirile.

După un timp, înălţă capul, îl aţinti în ochi pe şeful-adjunct al direcţiei de criminalistică şi rosti rar :

— Nu, n-am de gînd să vă ascund nimic, dar... aveţi răbdare, să-mi aduc şi eu aminte.

Guidoni nu îndrăznea nici să sufle ; şedea nemişcat şi ar fi dat mult să-l poată ajuta în vreun fel pe Gerdan să-şi ordoneze amintirile din săptămînile premergătoare operaţiei.

— Preşedintele Gerdan a condus şi coordonat personal ancheta respectivă ; era pentru el ceva nou şi îi plăcea grozav. Chestiunea cu partea de nord a oraşului, Gerdan, în sfîrşit... eu am dedus-o, punînd cap la cap informaţiile primite din cinci sau şase surse diferite. Fiecare dintre ziarişti ştia cîte ceva, Gerdan avea sub ochi ansamblul...

— Bine, întrebă Guidoni, dar de ce nu mi-a transmis mie informaţiile pe care le deţinea ? De ce nu mi-a vorbit de toate acestea în ziua lansării vasului, cînd m-a chemat anume ca să ne consfătuim ? Mi-a spus numai despre costumaşul copilului, pe cînd despre locul la care vă referiţi n-a suflat o vorbă, deşi era, presupun, mult mai important !

— Fără îndoială, aprobă Leo. Doi dintre cei trei contrabandişti îşi petrecuseră noaptea într-un hotel din cartierul de nord ; dacă nu mă înşel la „Metropol". Acolo avea loc un bal al funcţionarilor băncii, bal care are o oarecare legătură cu afacerea noastră. Vedeţi, eu ştiam atunci toate astea, dar aşteptam să văd cum se va desfăşura în continuare procesul. Voiam să-i ofer lui Karol o ultimă şansă.

Karlo Guidoni dădu din cap.

Deodată, Leo tresări şi căzu pe gînduri ca şi cum şi-ar

fi amintit pe neașteptate de ceva ; apoi, Guidoni îl văzu cuprinzîndu-și cu amîndouă mîinile capul și frămîntîndu-și-l în palme de parcă ar fi vrut să smulgă din el o idee.

— Ce e, domnule președinte ? întrebă Guidoni calm.

— Stați, stați ! V-am spus eu cumva... în sfîrșit, v-a înștiințat atunci Gerdan de convorbirea aceea telefonică ? Acuma știu : nu v-a înștiințat. Nu, nu !

Guidoni tăcea. Habar n-avea de nici o convorbire telefonică.

— Am spus : telefonică ? De fapt, a fost o convorbire prin fonovizor. M-a chemat o femeie... pe Gerdan, în sfîrșit. Asta se întîmpla cu o lună înainte de înfățișarea la care s-au tras focurile de armă, la începutul lui februarie deci ; îmi amintesc că vîntul șuiera năprasnic, iar femeia aceea cuplase fonovizorul cu un estompator de imagine, așa încît nu i-am distins fața. După voce, mi s-a părut totuși că e tînără..

Guidoni asculta încordat.

— Iată ce mi-a spus : De ce poliția face cercetări numai printre actualii funcționari ai băncii și nu și printre foștii funcționari ?...

— Iertați-mă, dar de ce nu mi-ați spus atunci.... de ce nu m-a informat președintele Gerdan de... ? Vă dați seama... Înțeleg să-mi fi tăinuit povestea cu cartierul de nord, dar lucrul ăsta n-avea totuși dreptul să mi-l tăinuiască, nu, n-avea dreptul !

— Înțelegeți-mă, Karlo, acesta era motivul pentru care, dacă vă aduceți aminte, Gerdan era atît de optimist în ziua aceea. Ar fi fost suficient ca Dino Karol să destăinuie indiferent ce, un element oricît de neînsemnat, dar s-o fi făcut în fața instanței : Gerdan v-ar fi înștiințat chiar în aceeași zi de convorbirea avută, dumneavoastră l-ați fi arestat fără nici o dificultate pe acel fost funcționar și toată lumea ar fi fost convinsă că dezbaterea de la tribunal a declanșat acțiu-

nea poliției. Gerdan ținea în mod expres ca lucrurile să se desfășoare în această succesiune : întîi scena de la tribunal și abia pe urmă capturarea bandei... fiindcă vroia ca întreg succesul să i se atribuie lui Mendoz.

Guidoni încuviință din cap.

— Înțeleg. Ce mi-ați spus acum e, într-adevăr, un indiciu prețios. Acum trebuie să plec.

— Am să vă conduc pe terasa de pe acoperiș, să vă arăt o cărare ascunsă printre tufișuri. O să vă arăt un drum mai bun.

Ajunseră pe acoperiș și Leo îi arătă lui Guidoni o cărare care șerpuia printre chiparoși și tufe de rozmarin.

— Priviți într-acolo, femeia aceea de pe terasă parc-ar fi Verena dumneavoastră !

Leo tresări și întoarse privirea în direcția indicată. Pe terasa de pe acoperișul vilei vecine, deasupra zidului înalt, se vedea un cap acoperit cu păr negru și des. Verena se aplecă peste zid, stătu așa cîteva clipe, după care se ridică și se trase un pas îndărăt ; acum i se vedeau clar umerii, gîtul, fața. Leo o privea cu ochii mari, aproape înfricoșat.

— Verena ! șopti. Încotro s-o fi uitînd ? Verena, Verena...

Karlo Guidoni se uită stupefiat la Leo.

— Tot pe Verena o... ?

Leo dădu trist din cap.

— De vreme ce m-ați recunoscut drept președintele Gerdan, ce sens are să vă mirați că-mi iubesc soția ? Dumneavoastră nu v-o iubiți ? Ce vreți, eu doar pe Verena mi-o amintesc de soție, pe cea a lui Karol n-o cunosc...

Guidoni îl privi țintă în ochi, de parcă ar fi vrut să-i pătrundă în adîncul sufletului.

— Ce-aș putea face pentru dumneavoastră ?

Amîndoi rămaseră tăcuți un răstimp destul de lung.

— Poate că ați putea să mă ajutați, într-un fel, dar mă cam tem de Balto. Ar spune numaidecît că asta mi-ar dăuna.

Dar mă plictisesc. Acasă, am nişte fişe-proiect pentru o serie de nuvele şi însemnările acelea numai eu le pot descifra. E vorba de „Numai chipuri negre", „Ce aduce iarna" şi „Marele reflux". Mă tot frămînt cum să fac să intru în posesia lor. Dacă aş avea posibilitatea să pătrund în vila lui Gerdan, să le caut... Le-aş găsi pe toate fără nici o greutate.

Karlo Guidoni chibzui cîteva secunde.

— Voi încerca să vorbesc cu Verena Gerdan. E încă furioasă, foarte furioasă, dar poate că ar accepta totuşi să căutaţi aceste manuscrise. Acum sînt nevoit să plec. Voi reveni de îndată ce îmi va fi posibil.

XI

Leo mai rămase cîtva timp pe terasa de pe acoperiş. Priveliştea ce i se deschidea din locul acela era superbă. Deasupra acoperişurilor albe se profilau pantele abrupte ale muntelui îmbrăcat în verdele păduricilor de stejar şi salcîm şi de negrul şirurilor de conifere. La ceasul acela, marea era colorată în reflexele albastre-violete ale serii, suprafaţa ei părînd mai densă, mai compactă acum, ca întotdeauna după cîte o ploaie mare. De cealaltă parte a muntelui trebuie să se fi înseninat, întreg ţinutul scăldîndu-se într-o lumină lăptoasă, indirectă. Cîteva ambarcaţiuni cu pînze lunecau lin pe întinsul golfului, dînd peisajului de factură impresionistă, ici şi colo, cîte o pată stridentă de alb.

Dar pe Leo nu frumuseţea peisajului îl reţinea pe terasă. Stătea cu ochii aţintiţi spre acoperişul vilei lui Gerdan, şi o privea pe Verena, care se aplecase din nou peste balustradă, cufundată parcă în gînduri apăsătoare. Într-un colţ al terasei, nu departe de ea, se afla un leandru mare într-un hîrdău cu pămînt: de cîte ori nu stătuseră ei doi tolăniţi în scaunele de răchită, cu florile roze ale leandrului deasupra capete-

lor, tăifăsuind și giugiulindu-se ; miresmele trupului Verenei se amestecau cu mireasma îmbătătoare, tare, a florilor de leandru...

O văzu pe Verena scuturîndu-și deodată părul negru cu reflexe albastre și peste o clipă părăsind terasa. Deasupra zidului rămase doar coroana leandrului, lucioasă, spălată de furtună și de ploaia torențială.

Se lăsase bine noaptea cînd Leo porni să coboare agale treptele, îndreptîndu-se spre odaia de lucru a lui Rinner. Termină de băut sucul de portocale, după care duse cele două păhărele la bucătărie. Își aduse aminte că Guidoni venise în vizită într-ascuns, așa că puse unul din pahare în aparatul de spălat vasele, apăsă pe buton și așeză în raft paharul spălat și uscat.

Se întoarse, împovărat de gînduri, în odaia de lucru, unde răsfoi cîteva cărți, pe care le lăsă însă curînd de-o parte. Se ridică și deschise televizorul cel mare, punîndu-l pe rînd în legătură cu cîteva săli. Într-una avea loc un concert de muzică de Mozart, în alta se recita poezie engleză. În cea mai mare sală din oraș, „Orizont“, tocmai începuse un miting, și cînd Leo proiectă imaginea pe zidul de sticlă opalină al cabinetului lui Balto, prima vorbitoare — o femeie cu ochelari, după toate aparențele profesoară — tocmai anunța că tema dezbaterii din seara respectivă era : „Apărarea individualității“.

În dispoziția în care se afla în seara aceea, Leo ar fi căutat poate altceva ; printre altele, ar fi pus televizorul în legătură cu opera, sau cu un teren de sport, sau cu un bazin de înot : la operă, de obicei, la ora respectivă, se desfășurau programe mixte, numere de balet și soliști vocali.

Presimți însă că faimoasa „apărare a individualității“ ar putea fi ilustrată și prin cazul său, așa că o lăsă pe profesoară să-și continue pledoaria.

„Succesul operației executate de doctorul Rinner la 3 martie în jurul orei zece dimineața — menționez data exactă pentru că acesta este un moment crucial — a pus societatea în fața unei probleme cu totul noi : aceea a necesității apărării individualității. Societatea contemporană se întemeiază, ea ființează pe baza faptului că fiecare individ este desemnat exact, deținînd un nume și un prenume ; fiecare individ este răspunzător de trecutul său și își clădește viitorul pe faptele sale. Într-o societate în care individul este lipsit de asemenea atribute — și lucrul acesta se mai întîmplă și astăzi în unele părți ale lumii, de pildă la indienii din junglele Amazonului — în care toți indivizii poartă același nume, se adresează unul altuia cu „omule" sau cu numele colectiv al tribului, acolo nu poate fi vorba de evoluție în înțelesul modern al termenului. Omul, individul, trebuie să poarte răspunderea faptelor sale — de aceea el trebuie să fie o entitate constantă și continuă".

Obiectivul aparatului de luat vederi se îndreptă asupra auditoriului : apărură rînduri nesfîrșite de fețe încordate, în majoritate fete și fetișcane. Tocmai erau la modă coafurile „spumă în vînt", și ecranul era năpădit de capetele acoperite de clăi de păr moale — blond, castaniu sau negru. Mai mulți tineri treceau printre rînduri, distribuind niște foi volante.

Conferențiara continuă :

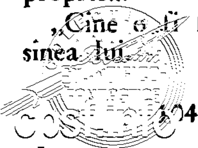
„Știința progresează, deschide perspective noi cunoașterii, dar e cazul să ne întrebăm, sînt toate cuceririle ei pozitive ? Creierul omenesc, aflat în strînsă conexiune cu corpul, creierul, care se dezvoltă și moare o dată cu acesta, a constituit pînă acum principala garanție a integrității individului. În urma operației pe care profesorul Rinner a făcut-o pe corpurile scriitorului Leo Gerdan și a contrabandistului de stupefiante Dino Karol, specia umană a fost lipsită de această garanție. Corpul, la fel ca altădată unele organe ale sale, poate fi detașat în întregime de creier și trimis să circule

în lume unit cu un creier străin. Creierul îi poate fi luat unui om și atribuit altuia, se pot face chiar și afaceri pe această cale, cu aceleași josnice metode de care s-a servit omenirea de-a lungul veacurilor pentru a intra în posesia unei mărfi sau a alteia. Creierul a devenit o marfă, un articol de comerț. Ar trebui poate să mă corectez, într-o oarecare măsură să spun că n-a devenit încă — dar consider că asta n-are importanță, fiindcă dacă n-a devenit încă, va deveni de îndată ce știința medicală, de îndată ce chirurgia va ajunge să stăpînească la perfecție procesul transplantării creierului."

Aplauze puternice o întrerupseră pe conferențiară ; șirurile de „spumă în vînt" se tălăzuiră, parcă sub presiunea suflului de aer produs de aplauzele sutelor de mîini entuziaste.

„Dacă vom depista la timp pericolul și dacă tot la timp vom stabili metodele eficiente pentru combaterea amenințării ce planează asupra noastră, am și cîștigat prima bătălie hotărîtoare împotriva pericolului însuși. Poate că mai avem un răgaz de zece-douăzeci de ani — depinde în ce măsură întreprinderea lui Rinner a fost o scînteie genială, ce avans are el față de chirurgia contemporană în general. Țin să subliniez aici că nu-l învinuiesc de nimic pe profesorul Rinner ; în fond, prin dramatismul cazului Gerdan-Karol, el n-a făcut altceva decît să ne atragă atenția asupra pericolului pe care îl avem de înfruntat ; dacă nu el, ci alții, peste zece sau douăzeci de ani, ar fi făcut o operație similară, atunci, spre dezastrul nostru, metoda transplantării creierului ar fi fost perfecționată în zece sau douăzeci de luni, iar noi n-am mai fi apucat nici să ne dezmeticim, necum să mai și stabilim măsurile prin care să ne păstrăm în siguranță creierele, fiecare în țeasta sa proprie..."

„Cine o fi femeia asta vorbăreață ?" se întrebă Leo în sinea lui.

Auditoriul, în picioare, aplauda.

Conferenţiara, cu faţa radioasă, ţinînd pesemne să-şi savureze pe îndelete succesul oratoric, îşi şterse ochelarii, bău şi o jumătate de pahar de suc, după care continuă cu o voce mai potolită :

„Vă mulţumesc, dragi prieteni ! V-am anunţat că vom examina sistematic formele în care ni se înfăţişează acest pericol cu totul neaşteptat — într-adevăr, mai curînd ne-am fi aşteptat la atacul seleniţilor sau al marţienilor !... În continuare, vor lua cuvîntul în faţa dumneavoastră personalităţi din diverse domenii ale vieţii noastre publice, care îşi vor expune opiniile asupra problemei aflate în dezbatere, după care vom trece la discuţii. Vă mulţumesc încă o dată că mi-aţi încredinţat cinstea de a prezida această adunare şi dau cuvîntul concetăţeanului dumneavoastră Louis Peters, profesor la şcoala superioară pedagogică din localitate, specialist în problemele de educaţie, binecunoscut dumneavoastră tuturor. Cu acest prilej, amintesc că profesorul Louis Peters a mai luat de două ori cuvîntul în cadrul adunărilor clubului nostru de dezbateri şi că, de fiecare dată, cuvintele domniei-sale au lăsat ascultătorilor o impresie vie şi durabilă."

Ultimele cuvinte ale vorbitoarei fură acoperite de aplauze. La tribună urcă profesorul Peters. Părea să fie într-adevăr binecunoscut auditoriului care îl salută cu aplauze călduroase — îl cunoştea bine şi Leo, pentru că îi publicase în mai multe rînduri articole în „Mediterana", printre altele, despre cele mai moderne metode de asimilare a limbilor străine, despre odihnă şi evitarea oboselii în timpul studiului, despre problema aplicării pedepselor în şcoală.

„Voi fi scurt, începu profesorul Peters, şi vă voi mărturisi sincer de ce anume : studioul de televiziune, proprietarul sălii în care ne aflăm, ne-a limitat timpul destinat discuţiei

de astă-seară. Noi am cerut să ni se cedeze sala pentru întreaga seară, deci nelimitat — şi ce răspuns credeţi că ni s-a dat: «La ora zece, vom televiza adunarea adepţilor lui Rinner. Studioul nostru trebuie să păstreze în această chestiune o atitudine neutră şi să creeze condiţii pentru o discuţie cu adevărat liberă pe tema în cauză». Cred că veţi fi de acord cu mine dacă îmi voi exprima, aici şi acum, protestul faţă de atitudinea conducerii studioului de televiziune: convingerea mea adîncă este că în această chestiune nu are ce căuta neutralitatea, bunăvoinţa faţă de o parte ca şi de cealaltă! Nu poţi avea aceeaşi atitudine faţă de cei ce apără memoria marelui nostru Gerdan şi faţă de cei ce urmăresc să-l scape pe criminalul Dino Karol de pedeapsa meritată. Şi, în afară de asta, nu poate fi pus celebrul şi indiscutabil marele nostru concetăţean, profesorul Rinner, alături de un criminal; dacă el însuşi i s-a alăturat, noi n-o vom face! Iată de ce strigăm aici cu hotărîre: Trăiască Rinner, moarte lui Karol!"

Intreg auditoriul se ridică şi se porni să aplaude furtunos, în timp ce pe Leo îl treceau fiorii.

„Dacă ştiinţa va continua să meargă pe acest drum, exclamă profesorul, într-o bună zi ea va ajunge să transplanteze chiar şi numai anumite părţi ale creierului, să-i răpească unui om sau altuia anumiţi centri pe care acesta şi i-a format, poate, printr-o muncă grea şi istovitoare; în urma succesului chirurgical al lui Rinner, totul a devenit posibil. Închei afirmîndu-mi convingerea fermă că, din punct de vedere pedagogic, e necesar să luptăm împotriva transformării transplantării creierului în fenomen de masă — ca să spun aşa. Acest fenomen ar putea să ducă la stingerea ambiţiilor în rîndurile generaţiei tinere."

Deşi asistenţa era formată în mare majoritate din oameni tineri, chiar foarte tineri, toată lumea aplaudă cu frenezie. „Haidade, îşi zise Leo, dacă o fi să mă spînzure,

cel puțin voi ști că în urma mea tineretul o să se pună serios cu burta pe carte !"

Vorbitorul se înclină de două-trei ori, după care prezidenta o anunță la cuvînt pe Eva Traian, pictorița. Leo fu foarte surprins descoperind-o pe Eva, care se distingea prin deosebită energie în plasarea tablourilor proprii, în tabăra Verenei. Verenei nu-i plăceau nici de leac tablourile ei, și cînd Leo se vedea nevoit să cumpere cîte un tablou de-al Evei, nu se încumeta pentru nimic în lume să încerce să atîrne în vreuna din încăperile vilei sale produsul respectiv al așa-zisului curent „somnambulist" a cărui adeptă era Eva. E drept că, în schimb, tablourile ei se găseau într-un număr considerabil risipite prin birourile redacției „Mediteranei", dar Eva știa bine că soția lui Gerdan n-o înghite și că numai de aceea nu poate trece pragul dintre „Mediterana" și vila directorului acesteia. Iar acum — iat-o și pe ea aici !

„Poate vă așteptați să vorbesc despre influența operației lui Rinner asupra creației artistice și a vieții artiștilor. Sînt convinsă că această influență nu va fi favorabilă și că se vor lărgi enorm posibilitățile și cîmpul de activitate ale impostorilor, care sînt și astăzi o adevărată pacoste. În legătură cu acest subiect am audiat cu toții, acum două săptămîni, o conferință care a tratat problema multilateral și exhaustiv, așa încît eu n-aș mai avea ce adăuga."

Eva întinse mîna după paharul cu suc de pe masă, dar era vădit că n-o făcea de sete, ci cu scopul de a-și puncta vorbele cu un gest de efect. Își scutură apoi capul, și chica mare de „spumă în vînt" începu să-i fluture spectaculos.

„Îmi propun să vorbesc în calitate de femeie, exclusiv de femeie... Consider că despre cazul acesta îngrozitor, despre această operație infernală, săvîrșită, de altfel, de un savant autentic, de un chirurg fără doar și poate remarcabil se vorbește cu prea puțină ură și cu prea puțină patimă.

I-am auzit, şi nu numai pe adversarii noştri, susţinînd cu multă indiferenţă că n-ar fi exclus ca Dino Karol, pe care l-au înzdrăvenit cei mai buni specialişti ai noştri, care se plimbă ca un trîntor privilegiat prin oraş, care s-a instalat confortabil într-una din cele mai luxoase şi mai modern amenajate vile din împrejurimi, ca acest om să fie Leo Gerdan în carne şi oase ! Să fie cu putinţă una ca asta ? — vă veţi întreba dumneavoastră. Iar eu vă asigur că persoanele care gîndesc astfel nu sînt nişte persoane oarecare: ca artistă independentă şi consacrată, am posibilitatea să pătrund în felurite cercuri şi inimi. Vă întreb : e oare cu putinţă să permitem ca văduva marelui nostru scriitor să fie forţată să-l primească în chip de soţ legitim pe ucigaşul soţului ei iubit ? Acest înspăimîntător, acest îngrozitor Karol — omul căruia îi e ruşine de soţia sa, în aşa măsură încît nici criminaliştii cei mai încercaţi n-au izbutit să descopere identitatea şi domiciliul acelei femei — acest Karol, în virtutea unor legi strîmbe şi pe baza dreptului pe care societatea noastră se pregăteşte să i-l dea, stă gata să apuce în labele sale de tîlhar, cum îşi înhaţă prada o fiară, pe cea mai frumoasă şi mai inteligentă femeie din oraşul nostru. Şi conducerea televiziunii mai pretinde să se păstreze imparţială şi neutră în aceasă problemă ! Mă simt îndreptăţită să declar : Atîta vreme cît Karol nu va fi condamnat, nu voi garanta nici pe propriul meu corp, iar dacă va fi întinată cinstea Verenei, va fi întinată cinstea tuturor femeilor acestui oraş, a femeii ca femeie însăşi. Cred că noi femeile trebuie să abordăm chestiunea securităţii individului în primul rînd din acest punct de vedere..."

În sală răsunară aplauze entuziaste : fetele se cocoţară pe scaune, îndemnîndu-şi şi însoţitorii să le urmeze exemplul. Conferenţiara vru să continue, să rostească poate vreo frază şi mai tare, dar nu apucă s-o facă, fiindcă, aşa

cum se văzu clar pe ecran, toată lumea întoarse deodată capul în aceeași direcție, spre intrare probabil ; apoi în imagine apăru un grup compact de tineri — studenți sau elevi — care intrară vijelios în sală, îndreptîndu-se spre tribună. Izbucniră cîteva strigăte, dar Leo nu distinse ce anume se striga. În aparat răsună un șuierat pătrunzător și se văzu mulțimea tălăzuindu-se. Deasupra capetelor se ridicară mai multe ciomege care, în clipa următoare, se abătură pe spinarea cuiva. Deodată, geamul mare al sălii sări în țăndări de parcă ar fi fost de gheață, iar în secunda următoare ecranul se prefăcu într-o placă opalină monocoloră. Apăru fața drăguță a crainicei, care anunță cu glasul cel mai dulce din lume că transmisia din sala „Orizont" s-a întrerupt din motive tehnice și că urmează un program de muzică din opere. Pe ecran își făcu imediat apariția cunoscutul cîntăreț de operă Romei, care în zilele acelea întreprindea un turneu în oraș ; bineînțeles, nu era o transmisie directă, ca aceea din sala „Orizont".

În aceeași clipă, pe strada din spatele vilei lui Gerdan izbucniră claxoanele automobilelor poliției. „Bine că Verena nu era în sală", își zise Leo, care se apucă să asculte cu încîntare cum Romei, în genunchi, îi implora pe curtenii ducelui de Mantua să-i redea fiica răpită.

XII

Romei a cîntat „Cortigiani, vil razza..." cu multă căldură și fără să distoneze o singură dată măcar, deși nu e ușor să cînți îngenuncheat și tîrîndu-te pe dușumea. Cîntărețul mai cîntă „Eri tu..." într-o manieră aleasă, apoi deodată, Leo văzu licărind cele trei semnale luminoase, unul lung și două scurte.

„Guidoni, își zise, probabil că a și discutat cu Verena..."

Erau, însă, doctorul Rinner, doctorul Sor şi bucătarul. Bucătarul se duse de îndată la bucătărie, iar cei doi medici, după ce îşi atîrnară în tăcere în cuier mantalele de ploaie, se aşezară în fotolii.

Doctorul Rinner era supărat, era vizibil că are ceva pe suflet. La Leo nici nu se uita măcar.

— Ascultă, Balto, te văd cam supărat... Tocmai am urmărit la televizor o întrunire a adversarilor noştri.

— Oh, adversari, ripostă Balto, ce să zic, grozavi adversari ! Dacă omul pe care-l ştiu eu va fi spînzurat, apoi află că s-a spînzurat singur ! Pe tine sînt supărat, dragul meu ! Nici chiar în halul ăsta n-ar fi trebuit să ne strici socotelile, ce naiba !

— Guidoni !... şopti Leo.

— Da, Guidoni, creierul ăsta birocratic, care însă de data asta s-a arătat şiret nevoie-mare. Şi cît m-am străduit ca să împiedic una ca asta, şi uite că, totuşi, individul şi-a făcut mendrele !

— Nu înţeleg.

— Guidoni a fost aici, la tine ?

— Da... dar...

— Şi doar mi-a promis — uite, Sor mi-e martor — s-a angajat că n-o să te tracaseze, că n-o să te interogheze ! Dumnealor au cerut să li se dea posibilitatea să-i supravegheze pe toţi cîţi vin în contact cu tine sau încearcă să se apropie de tine şi, mă rog, le-am oferit această posibilitate. Te-au spionat la spital şi acum te spionează şi aici. Dar pînă acum şi-au ţinut promisiunea că nu te vor stingheri direct. În sfîrşit, cum să-ţi spun, ei împărtăşesc punctul de vedere conform căruia nu se ştie încă, frate dragă, dacă tu eşti Karol sau Gerdan — în orice caz mai degrabă înclină să accepte prima variantă decît pe a doua. Şi uite-i că acum au îndrăznit să treacă la unele acţiuni la care nu ne-am fi aşteptat !

— Tot nu înțeleg ce e rău în faptul că l-am...

Balto nu-l lasă să continue.

— Cum nu e rău, cum să nu fie rău ! Tu, chiar tu însuti, și e vina ta, nu a lui, Guidoni, i-ai oferit niște date, niște informații pe care nu le putea obține de la nimeni altcineva decît de la tine — și acum serviciul de siguranță în păr, cu toate grupele de șoc, e în stare de alarmă. Să-i vezi cum aleargă — ca vîntul ! Unul din șefii agenților mi-a spus adineauri că în scurt timp cazul va fi lămurit definitiv, că s-au și operat unele arestări și că, după socotelile lor, nu mai tîrziu decît mîine dimineață, se va da un comunicat pentru presă. Au și fost convocați ziariștii pentru mîine la orele nouă.

— Bine, îndrăzni să intervină Leo, dar Guidoni...

— Acest Guidoni s-a obrăznicit rău de tot ! Un detectiv de-al lor și unul din arestați au fost răniți, pentru că s-au „împroșcat" nițel cu plumb unul pe celălalt ; s-a obrăznicit în așa hal, încît a îndrăznit să mă întrebe dacă n-ar putea să-i transporte pe oamenii ăștia la clinica specială universitară, dîndu-mi de înțeles că am devenit specialist în focuri de armă și în răni juridico-criminale.

— Poate ar trebui să li se schimbe creierele... îndrăzni să insinueze Mark Sor.

Balto îi aruncă niște priviri fioroase.

— Cunosc eu pe alții în orașul ăsta cărora ar trebui să li se schimbe creierele ! Dar spune-mi, Leo, spuneți-mi, onorate domnule președinte și stimat pacient, cînd ați vorbit cu Karlo Guidoni, șeful — de acum îl putem numi liniștiți șef și nu adjunctul direcției de criminalistică a orașului ?

— N-a trecut nici o oră. Mai era încă lumină. Poate să fi trecut cel mult o oră și un sfert.

— Bineînțeles, n-au stat să piardă vremea. Nu știu ce dracu le-ai spus, că mașinile serviciului de siguranță gonesc ca turbate prin tot orașul, în stînga și-n dreapta, întreg

aparatul e în stare de alarmă, gata să se războiască pe viață și pe moarte !

— Drept să-ți spun, nu văd nimic rău în treaba asta, spuse Leo. Să se descopere odată !

— Nu vezi nimic rău ? Dragul meu, trebuie să-ți spun că vechiul președinte Gerdan era ceva mai perspicace decît cel nou. Înțelegi, nu vreau în ruptul capului ca poliția să se amestece fără rost în cazul tău. Nu vreau să te împovărezi cu dracu știe ce anchete în legătură cu contrabanda de stupefiante cu care nu ai nici în clin, nici în mînecă. Nu înțelegi că astea sînt treburi de-ale lui Karol, nu ale lui Gerdan ?

— Păi eu nu înțeleg, îndrăzni să observe Sor, cum de au tras atît de repede concluziile ! Domnule președinte, trebuie să le fi destăinuit niște secrete teribil de importante !

— Nicidecum, se apără Leo, n-am făcut decît să le atrag atenția asupra unui singur lucru pe care mi l-am amintit. De fapt, asupra a două lucruri. Mă rog, nimeni nu mi-a spus să tac !

— Omul nu se poate gîndi chiar la toate, mormăi Rinner, apoi, întorcînd capul în direcția bucătăriei, îi strigă bucătarului : Un whisky, te rog, dar tare ! Un sfert sifon ! Iar după aceea adu ziarele și dă-i-le domnului Gerdan.

Gerdan despături ultimul număr al „Mediteranei" și întoarse pagina.

Rinner comenta :

— Mă mir că nu l-au pus chiar pe pagina întîia. Bernol ăla e un măgar fără pereche, o să mă răfuiesc eu odată cu dumnealui ! Ca să vezi ce-au mai inventat de data asta ! Chipurile, „el" n-a putut găsi manuscrisul romanului „Munții din ceață", și nu l-a putut găsi fiindcă nu știa unde se găsește. Și n-a știut, fiindcă „el " e Karol și nu Gerdan, toată povestea fiind o înscenare și o șarlatanie. Să găsească

„Munții“ ! Parcă vorbea de niște coli verzi, coli verzi, coli verzi... Ascultă, Leo, nu cumva ai încurcat culorile ? De altfel, noi te-am examinat și am constatat că nu ești daltonist. Cînd ai vorbit de fapt tu cu ei despre „Munți“ ?...

— Acum două zile, m-a chemat la fonovizor o fată de la spitalul tău. O blondină cu ochi negri... Am discutat îndelung cu ea, avea un zîmbet atît de dulce și de drăgălaș ! M-a întrebat de manuscrisul „Munților“ : spunea că au fost controlate toate hîrtiile lui Gerdan, conform indicațiilor date de mine la primul interogatoriu de după operație — atunci cînd cu întîlnirea aceea furtunoasă cu Verena — știa totul cu precizie, așa încît am fost convins că tu ai informat-o, așadar, spunea că, conform indicațiilor mele, au căutat în rafturi și au găsit, într-adevăr, niște foi verzi, dar nu era manuscrisul „Munților“... Spunea că „Munții...“ nu sînt nicăieri. I-am explicat încă o dată totul în amănunțime.

— E clar, murmură Rinner. O ziaristă de la „Mediterana“ ! Dacă aș avea dovezi, aș acționa-o în judecată pentru treaba asta. Așa... i-ai servit adversarului un argument în plus.

Bucătarul împinse în încăpere căruciorul cu cina, o cină rafinat alcătuită. Sorbiră pe îndelete supa de raci.

Din nou se auzi trecînd în goană unul din automobilele direcției de criminalistică. Sunetul strident al sirenei ajunse pînă la urechile lor.

— Gonește la „Orizont“, spuse Leo. Pare-mi-se că acolo a ieșit cu bătaie. Transmisiunea a fost întreruptă.

— Care bătaie, care „Orizont“ ? ! Dacă s-au luat la bătaie, s-a ocupat de ei poliția de cartier și atîta tot. De gonit, gonește poliția criminalistică, întărită cu cea specială. Auzi bîzîitul elicopterului ? Tot al lor e. Or fi reluat transmisia din sala „Orizont“...

Ridicîndu-se, Rinner conectă televizorul cu sala „Orizont“. În sală se făcuse ordine între timp și acum vorbea re-

prezentantul translatorilor la conferințele internaționale, care protesta cu toată vehemența împotriva furtului cunoștințelor de limbi străine „care se învață cu atîta greutate, iar de acum înainte vor putea fi furate cu cea mai mare ușurință !"

Cei doi medici plecară la fel de precipitat precum veniseră. Leo închise televizorul, apoi, obosit, închise și ochii. Se înfundă în fotoliu, apăsă pe întrerupătorul care stingea toate becurile din casă. Se făcu întuneric deplin. Îi mai ajunse o dată la urechi sunetul strident al sirenei mașinii serviciului de siguranță, apoi, aproape extenuat de emoțiile acelei zile, adormi pe nesimțite.

XIII

Visă că e la judecată și că e interogat despre nenorocitele acelea de foi verzi, manuscrisul „Munților..." Merseseră cu el și la el acasă — o clădire ciudată, în care nu mai călcase niciodată, dar care era totuși casa lui, locuința lui, a lui și a Verenei. Era o clădire uriașă, iar ei doi ocupau în ea o singură odăiță. Și Verena era altfel de cum o știa — avea un păr moale și mătăsos și era micuță și subțire ca paiul.

Se trezi și văzu că lumina lunii pătrunsese în casă. Cum de putuse crede că ființa aceea firavă din vis este Verena — voinica, trupeșa, minunata Verena !

Și deodată, îi veni în minte ideea ciudată, care puse stăpînire pe el în așa măsură, încît se trezi cu totul. Nu, era sigur acum, nu se înșelase asupra culorii hîrtiei ! Gerdan avea un obicei ieșit din comun : nu putea suferi hîrtia albă ; își făcea pe foi de hîrtie verde, albastră, roșie însemnări încîlcite și ilizibile, după care își dicta apoi la dictafon cărțile, astfel că fiecare operă literară era legată în memoria sa de o anumită culoare.

În clipa următoare, Leo aprinse lumina şi începu să se îmbrace. Deschise dulapul în care se aflau hainele lui Karol, care îl însoţiseră şi la clinica universitară şi la cea judiciară ; îngîndurat, îmbrăcă primul costum care-i căzu în mînă şi încălţă pantofii care-i veniră mai bine. Se duse la bucătărie, văzu că bucătarul lăsase nişte vin într-o sticlă, luă sticla şi goli vinul dintr-o sorbitură. „Roşu, verde, albastru", murmură el în timp ce cobora pe scări ca mînat de o forţă căruia nu i se putea împotrivi. „Roşu, verde... mîine s-ar putea să fiu din nou la tribunal, pe urmă la vreo clinică, şi la alta, şi iar la alta, şi tot aşa plimbat ca un urs şi sucit pe toate părţile..."

Coborî la parter şi intră în camera în care dormea uneori bucătarul sau cîte cineva din personalul clinicii speciale universitare, alteori vreuna din femeile de serviciu. Odată, cînd coborîse să-l caute pe bucătar, Leo zărise pe o poliţă o cheie. Camera era şi acum deschisă, şi cheia se afla pe aceeaşi poliţă, doar niţel clintită de la locul ei. Era o cheie mare, din acelea cu care se încuie porţile.

La mare, se ieşea din vilă printr-o poartă înaltă şi lată din lemn de stejar, din care se deschideau alte porţi mai mici. Cheia pe care o luase Leo servea pentru această ieşire. Deschise încet, cu băgare de seamă, una dintre portiţe, aruncă o privire spre mare, se uită atent în dreapta şi în stînga, apoi ieşi şi, furişîndu-se pe lîngă poartă şi zid, se îndreptă spre gardul viu de rozmarin înalt.

După cele două-trei ploi torenţiale de vară din ultimele zile, temperatura coborîse cu vreo zece grade ; era răcoare, iar tufele şi arbuştii de rozmarin, palmierii, chiparoşii vibrau în lumina lunii. Stropii de ploaie de care erau încărcaţi licăreau ca nişte perle întunecate. Strălucea şi întinsul mării, unduindu-se, iar cărarea lunii, care se sfîrşea la zece paşi de tufele de rozmarin, îndărătul cărora stătea ascuns Leo, era

galbenă-aurie şi compactă, de-ţi venea să te avînţi sprinten în goană pe spinarea ei.

„Roşu... verde..." îi reveni lui Leo în minte acelaşi gînd de adineaori şi, cu infinită precauţie, trecu de cealaltă parte a gardului de rozmarin ; în trecere, sperie o pasăre, care ţipă încetişor. Leo aşteptă, răsuflînd liniştit, să i se potolească bătăile aprige ale inimii şi abia după aceea porni mai departe. Forţa care-l mîna înainte nu slăbise de fel.

Ieşind din vilă, Leo era conştient că nu trebuie să se întîlnească în drumul său cu nici un om ; oricine ar fi fost, l-ar fi dus îndărăt în camera lui, în patul lui — sau... Fie că erau oamenii lui Rinner, fie pîndarii lui Karol sau agenţii lui Guidoni — spioni sau oameni puşi să-l păzească, totuna era, întîlnirea cu ei i-ar fi întrerupt excursia nocturnă, i-ar fi răpit marea, unica ocazie de a atinge unul din ţelurile sale mult rîvnite.

Leo nu pornise nepregătit în expediţia sa nocturnă : de o sută de ori, de-a lungul nopţilor, străbătuse în gînd cei maximum trei sute de metri ce despărţeau vila lui Rinner de cea a lui Gerdan ; cunoştea fiecare şerpuire a drumului, fiecare tufă de pe margine şi fiecare pietricică. Il frămînta de multă vreme gîndul cum să facă să ajungă la vila lui şi să-şi găsească manuscrisele. De fiecare dată, îl năpădeau amintirile. Se revedea în cercul prietenilor lui cei mai apropiaţi, discutînd politică sau jucînd şah. Dar cît de repede trece timpul, nu trece — zboară ! Erau zile cînd Verena rămînea în mare de dimineaţă pînă seara, cu vreo prietenă venită în vizită, se scălda, se plimba cu barca cu motor, făcea schi pe apă sau se îndeletnicea cu pescuitul subacvatic. Leo, Rinner şi încă vreo cîţiva sportivi pasionaţi dintre proprietarii vilelor din împrejurimi scufundaseră vreo douăzeci de automobile vechi şi două goelete de-a lungul coastei şi se îngrijeau ca în ambarcaţiunile şi vehiculele scufundate să se pună regulat hrană pentru peşti : conform instrucţiunilor pentru pes-

cari și crescătorii de pești, în fiecare zi erau zvîrlite în apă zeci de kilograme de anșoa și de grîne. Adesea, Verena își punea scafandrul autonom, un aparat simplu cu un tub ușor de oxigen, cobora la douăzeci-treizeci de metri adîncime, se strecura printre algele albastre-verzi, care pe vreme de furtună se legănau alene, în ritm egal, și apoi se întorcea la suprafață cu rodul pescuitului ; dacă era timp frumos mai rămînea vreo oră întinsă pe nisip. Serile, era ostenită frîntă și dormea dusă, ca sub efectul unui somnifer puternic, pînă a doua zi dimineața. Noaptea tîrziu, Leo se urca pe scara de serviciu, o scară de fier din spatele vilei, se retrăgea încet în camera lui de lucru și se culca. Din dormitorul ei, Verena nu putea vedea lumina, așa încît el mai zăbovea vreo zece minute să citească o pagină-două dintr-un roman de mult început și veșnic neterminat, își arunca ochii peste vreun manuscris și peste notițele luate în cursul zilei și apoi adormea. Acum, gîndurile îl purtau pe același drum. Trebuia să meargă vreo două sute de metri pe o cărare de-a lungul mării și să ajungă la un drum transversal, care, chiar din fața vilei lui Gerdan, pornea de-a lungul țărmului pînă la șosea ; cam la treizeci de metri înainte de a ajunge la șosea, trebuia să se strecoare printr-un gard viu, un adevărat desiș, plin de spini. E adevărat că pe partea interioară, gardul viu era dublat de un grilaj de metal, dar intervalul dintre barele de fier era destul de mare și într-un loc anume, chiar acolo unde gardul viu era mai încîlcit, barele transversale de fier puteau fi săltate în sus pe bara principală, deschizîndu-se astfel o trecere.

Astfel, visînd cu ochii deschiși, în gînd sau mai bine-zis purtat pe aripile arzătoarei sale dorințe, se strecurase de nenumărate ori prin desișul gardului viu, săltase barele de fier și sărise cu băgare de seamă înăuntru. Foarte aproape era acolo o pergolă în stil neoantic, un pavilion cu o masă și cîteva scaune. Într-un colț al pavilionului, pe o etajeră

triunghiulară se afla un bust de bronz al lui Cicero, o copie reprezentîndu-l pe vestitul orator roman cu expresia sa posomorîtă, atît de caracteristică, şi cu adînci cute de îngrijorare săpate pe frunte. Bronzul, deşi gol pe dinăuntru, era greu. În scobitura aceea a bustului lăsase Leo cheia de la uşa ce se afla în capul scării de serviciu, scara de fier de care am mai vorbit. În plină zi, în plină lumină, cînd, absolut treaz, chibzuia la planul lui nocturn, lui Leo i se părea o nimica toată să pătrundă noaptea în camera lui de lucru, să scotocească printre manuscrise, să dea de urma nenorocitelor acelora de „Munţi...", să ia apoi şi alte cîteva manuscrise după care tînjea, în primul rînd nuvelele, pe care el însuşi nu se sfia să le considere excepţionale, şi, o jumătate de oră mai tîrziu, să părăsească pe nesimţite casa. Nu, nu se gîndea să fure hîrtiile acelea — i le-ar fi dat îndărăt Verenei, erau ale ei doar. Dar ar fi arătat în felul ăsta că ştie unde a pus un lucru, şi că ştie totodată ce trebuie să facă cu el : ar fi pus manuscrisele la punct urgent ; le-ar fi dictat la dictafonul lui Rinner. Numai să aibă răgaz pentru treaba asta, să nu înceapă iarăşi să-l poarte pe la tribunal, pe la clinica judiciară, să-l supună la tot felul de confruntări şi interogatorii !

Leo trase cu urechea, încordat, apoi se furişă afară din tufişurile gardului viu. Era ud leoarcă pe haină de stropi de ploaie, dar şi transpirat, aşa că, ieşind pe cărare, stătu întîi să se scuture bine, ca o pisică sau un căţel plouat, făcîndu-şi totodată vînt cu haina pentru ca aerul răcoros să-l pătrundă pînă la cămaşă şi la piele. Abia după aceea o porni pe cărarea acoperită cu pietriş după care o părăsi urmînd gazonul verde de pe margine...

La marginea potecii erau două bănci de lemn, şi vara rareori se întîmpla ca Leo să-l conducă pe Rinner spre casă — sau Rinner pe Leo — şi să nu vadă pe vreuna din bănci, sau chiar pe amîndouă cîte o pereche îmbrăţişată.

Dintr-o ochire rapidă, Leo se încredință totuși că băncile erau neocupate. Nici nu era de mirare — pînă tîrziu în noapte plouase torențial și era și destul de frig. Leo se temea ca, în ciuda vuietului valurilor mării, să nu i se audă pașii pe pietriș, așa încît își continuă drumul pe brîul de gazon de deasupra potecii. Îl pătrunsese răcoarea nopții, dar nu-i păsa. Trecu prin spatele celor două bănci, cînd deodată, i se păru că aude pași. Își făcuse înainte calculul unde s-ar putea ascunde, indiferent în ce parte a aleii s-ar afla ; auzind pașii, se înfundă numaidecît într-o tufă de tamariscă. Tufa era deasă, și cînd intră în ea, un roi de flori uscate se risipi de pe crenguțele gingașe.

Pașii se auzeau tot mai aproape, dar Leo își dădu repede seama că nu sînt pașii unui om, și parcă o piatră grea i se luă de pe suflet. În lumina lunii, desluși silueta unui cîine mare. Nu era cumva vreun dog dresat de-al poliției ? Nu, era un cîine obișnuit — o corcitură mai degrabă, și abia acum înțelese Leo de ce nutrise toată viața simpatie și milă pentru zăvozi și dulăii țărănești. Adulmecînd în vînt, cîinele trecu pe lîngă bancă, preocupat pesemne de niște pofte personale, și se îndepărtă pe pietrișul albicios luminat de lună. „Poate tot am norocul să pun piciorul în grădina mea“, își zise Leo.

Înainte de cotitură, pe aleea care ducea de-a lungul mării la șosea se afla un rond mare de flori pe care se ridica o statuie de marmură — Înotătorul. Consiliul orășenesc, ținînd să-l ajute pe un tînăr artist, îi achiziționase acea statuie, în legătură cu care apoi părerile membrilor consiliului fură însă foarte împărțite. După achiziționarea statuii începu o discuție aprigă unde anume să fie amplasată. Ideea de a plasa în mijlocul rondului de flori de la răscrucea aceea îi aparținuse de fapt Verenei, Leo asumîndu-și obligația de a face să „treacă“ propunerea prin consiliu. În itinerariul său nocturn, Leo nu uitase nici de grădinița res-

pectivă : știa că acesta este locul unde va trebui să se păzească să nu-și atragă „umbra“ asupra sa. Își făcuse planul să se comporte ca un trecător oarecare, cu chef de plimbare în toiul nopții, să se urce pînă la statuia de marmură și s-o contemple visător, preț de cîteva clipe. Dacă s-ar întîmpla să treacă cineva, avea să se așeze un moment pe iarba din fața statuii și să aștepte pînă ce omul se va îndepărta pe cărăruia de lîngă mare. De la rondul de flori pînă la locul unde urma să se înfunde, cît mai rapid posibil, în gardul viu ce mergea de-a lungul zidului și grilajului ce înconjurau vila lui Gerdan, nu erau decît vreo cincizeci de pași, și pe această porțiune nu trebuia să fie văzut de nimeni.

Dar Leo își schimbă brusc planul : se afla tocmai la răscruce, de unde se vedeau, pe toată lungimea lor, și drumul transversal care ducea la șosea, și cărarea ce șerpuia de-a lungul țărmului. Nicăieri, nici o suflare. Își mai încordă o dată auzul, apoi se repezi spre stînga, în direcția gardului. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Iute ca o pisică, se înfundă în desiș, pipăi zidul și cercetă cu privirea grădina.

La cinci-șase pași în fața sa, văzu pergola aceea în stil neoantic. Cele șapte coloane ale ei străluceau în lumina lunii. Ceva mai departe, se vedea fîntîna arteziană ; apa nu curgea, astfel că lumina lunii nu se putea reflecta în izvorul artificial și în căderile de apă.

Leo stătu întîi să-și tragă sufletul, apoi se apucă să pipăie barele din partea interioară a grilajului. Trebuia să dea acolo de zăvorul care asigura partea mobilă a grilajului. Nu-și făcea probleme dintr-asta : dacă zăvorul era cumva înțepenit sau prins cu lacătul — deși nu fusese niciodată prins cu lacătul — avea să sară peste grilaj. E adevărat că vîrfurile unora dintre bare erau ascuțite, dar nu se putea să nu reușească.

Dădu peste zăvor, îl forță puțin și-l trase. Apoi împinse barele, și în grilaj se desfăcu un pătrat liber. Leo se urcă pe zid, avînd grijă să nu atingă crengile țepoase ale gardului viu, și trecu încet prin deschizătură. Se afla în grădina casei lui.

XIV

O clipă-două, stătu să cuprindă cu privirea priveliștea atît de familiară, aflată în plină bătaie a lunii : iedera care se cățăra pe pavilionul în stil neoantic, irișii sădiți de-a lungul pîrîiașului artificial, chiparoșii înalți înșirați pe lîngă zid și pe lîngă grilajul întunecat, ferestrele înalte ale vilei, care era cufundată în liniște și în întuneric. La douăzeci de pași, deasupra pinilor și tufelor de liliac, se profila scara de serviciu, aidoma unei scări de vapor, numai că era în spirală. Pe scara aceasta trebuia să se cațere și, la capătul ei, să deschidă o ușă verzuie foarte simplă. Apoi trebuia să străbată grădina de iarnă și să-și urmeze drumul de-a lungul unui coridor care dădea într-o încăpere centrală spațioasă, care avea o verandă mare cu vederea la mare. În stînga se afla dormitorul lor, în care acum Verena dormea singură — sau era de presupus că dormea singură. Bucătăreasa lor, dacă mai era la ei, dormea la parter și tot la parter mai locuiau și doi bătrîni care îngrijeau de grădină — pentru lucrările mai mari, soții Gerdan angajau de obicei întreprinderea horticolă locală. Ferestrele de la parter dădeau spre mare și era exclusă eventualitatea să-l vadă cineva apropiindu-se de vilă.

Leo chibzuise bine totul, își ticluise în amănunt planul, rămînea însă în suspensie un punct esențial : cheia. Dacă cheia nu se afla la locul vechi, acolo unde o lăsase fostul, vechiul Gerdan, atunci n-avea altceva de făcut decît să se

retragă și să plece precum venise. Dacă ar fi luat-o cu el... dar nu putuse lua nimic din fosta sa viață, chiar dacă ar fi prevăzut cele ce aveau să se întîmple, tot n-ar fi putut. E drept că ar fi putut să găsească altă ascunzătoare pentru cheie, nu sub un acoperiș, ci undeva afară, dar în cazul acesta ar fi existat riscul să ruginească sau s-o găsească cineva din întîmplare.

Leo știa că, pînă în dreptul scărilor, nimeni nu-l putea vedea. Se asigurase mai de mult de lucrul ăsta ; cercetînd o dată de sus, de pe scări, împrejurimile pavilionului, observase că copacii, foarte înalți toți, acoperă complet porțiunea respectivă a grădinii. De aceea intră foarte liniștit în pavilion, avînd însă grijă să nu-i scîrțîie pașii pe nisipul presărat între zid și pavilion.

În pavilion, întunericul era aproape desăvîrșit ; copacii înalți și coloanele albe de marmură nu îngăduiau razelor lunii să răzbată în interior. Pavilionul era bine aerisit, vîrful cupolei fiind retezat, lăsînd o deschizătură pentru impluviu. Leo tresări ușor ; simțise că obiectele dinăuntru erau altfel aranjate ; raftul cu fragmente de figurine romane fusese mutat ceva mai încolo, și cineva adusese în pavilion și una din cele două amfore pe care el le știa instalate în grădina de iarnă, chiar deasupra scării de serviciu. Dacă fusese clintit din loc și bustul de bronz al lui Cicero, atunci și cheia de dedesubt fusese luată ; și de bună seamă că Verena s-o fi întrebat, plină de mirare, cine a pus-o acolo ; în cele din urmă și-o fi dat seama, și asta abia după moartea soțului, cum făcea acesta de se întorcea acasă fără să fie văzut sau auzit de nimeni. Nepuțîndu-și stăpîni un tremur de nerăbdare, Leo ridică mîna în direcția colțului în care trebuia să fie etajera triunghiulară pe care știa că se află bronzul. Da, era tot la locul lui ; degetele tremurînde ale lui Leo se apropiară de fața orato-

rului roman, îi pipăiră nasul, ochii și cutele de pe frunte, ca și cum s-ar fi temut să caute de-a dreptul în ascunzătoarea unde trebuia să fie cheița de metal. În cele din urmă, își făcu totuși curaj, prinse din spate bustul și-l împinse înainte. Făcuse gestul nervos și prea brusc, și cheia căzu pe dalele de marmură, cu un zgomot metalic.

Leo tresări, dar rămase liniștit. Nu se clinti nimic nici în grădină, nici în casă. Se aplecă și ridică de jos cheia ; luînd-o în mînă, simți că este cheia cea bună, cea la care se gîndise cu înfrigurare atîtea zile la rînd.

Ieși din pavilion cu cheia de metal strînsă bine în mînă, să nu-i cadă cumva în iarbă, unde acuma, noaptea, i-ar fi fost aproape imposibil s-o găsească. Înaintă pe aleea ce-i era atît de familiară, simțindu-se parcă mai sigur de el, mai liniștit. Știa că, nu mai tîrziu, peste cîteva minute, va pătrunde în odaia lui de lucru, nestingherit de nimeni.

Puse piciorul pe prima treaptă a scării. Plăcile de metal erau fixate bine și nu se mai auzi nici cel mai slab zgomot. Leo urcă încet, una după alta, treptele metalice, numărînd în gînd... zece, unsprezece, doisprezece — știa perfect că, în total sînt șaisprezece. Aproape de capul scării se aplecă ușor și introduse cheia în broască, încă de pe cînd se afla pe treapta a patrusprezecea. Operația trebuia făcută cu extremă prudență : deschiderea unei uși îi trezește de obicei pe cei care dorm în casă numai dacă primul zgomot, cel care perturbă liniștea, îi trezește. Pe om nu-l trezește din somn intensitatea zgomotului, amplitudinile undelor sonore, ci legătura pe care o face în subconștient între sunetul perceput și viața, lumea sa intimă. Iar scrîșnetul metalic al cheii înseamnă o ușă deschisă, după cum țîrîitul soneriei fonovizorului înseamnă întîlnirea, peste o clipă, cu imaginea și vocea unui cunoscut, iar al celei de la ușă, vizita cuiva. Cu degetele tremurînde, dar foarte prudent, vîrî cheia în broască și dădu s-o răsucească, încet, foarte încet.

Nu reuşi. Încercă încă o dată : tot nu merge. Puse mîna pe clanţă, ca să ridice un pic uşa, şi deodată spre mirarea şi consternarea lui, simţi că uşa se deschide — nici nu fusese încuiată !

Se furişă în micul vestibul cu pereţii de sticlă şi de acolo trecu în grădina de iarnă. Era vară, şi sera era aproape goală ; de altfel, aici erau păstraţi doar palmierii, care pe un frig mai mare puteau să îngheţe, lămîii, portocalii, mimozele şi diverse alte plante. Se simţea totuşi un miros pătrunzător de flori — de garoafe parcă — risipite prin vase şi glastre.

Leo se opri din nou să-şi mai tragă răsuflarea, să i se potolească bătăile vijelioase ale inimii. La zece metri de acolo, la capătul coridorului, se află Verena... O fi singură ? Au trecut mai multe luni —cine ştie, poate că a început o nouă viaţă. Leo se întristă niţel, dar tocmai gîndul acesta păru să-i dea puteri noi şi să-l împingă înainte ; calm şi cu fruntea sus, străbătu grădina de iarnă şi intră în coridor.

Coridorul îl purtă cinci-şase metri în direcţia mării, apoi coti în unghi drept paralel cu ţărmul. Îşi dădu seama din prima clipă că pe coridor nu se operase nici o schimbare, toate obiectele se aflau în vechile locuri : trei postamente de lemn pentru busturi de marmură sau de bronz, o oglindă veneţiană, mare, două lăzi de zestre ţărăneşti, străvechi. Călca pe un covor african adînc. La dreapta, era uşa camerei lui de lucru. Se luptă o clipă cu dorinţa de a merge pînă la capătul coridorului, să arunce măcar o privire în sala mare de la mijloc, dacă nu s-o străbată şi să întredeschidă uşa dormitorului. Îşi spunea, căutînd să justifice faţă de sine nebuneasca-i intenţie, că ar trebui totuşi să se asigure, să vadă ce face Verena, să se convingă că nu se mai află şi altcineva la etajul întîi al vilei. Se stăpîni totuşi şi apăsă încet de tot pe clanţa uşii odăii

sale de lucru, o întredeschise, intră și trase cu grijă ușa în urma lui.

Camera aceea dădea spre grădină ; avea și un balconaș care dădea și el spre grădină. Ușa de la balcon era închisă și perdelele, niște perdele simple, din pînză trainică și deasă, erau lăsate. Leo se duse întîi la ușa aceea și coborî jaluzelele de lemn. Apoi veni în mijlocul încăperii, pipăi masa și scaunele și aprinse lampa mică de birou. O lumină albastru-verzuie inundă odaia.

Era o încăpere foarte simplă, camera de lucru a lui Leo Gerdan, în care fusese elaborată o operă atît de bogată. Lîngă zid, în partea opusă grădinii și balconului, se afla un divan de lemn de culoare deschisă, cu o etajeră lată pentru cărți. De-a lungul tuturor pereților se înșiruiau rafturi pentru cărți și manuscrise, iar lîngă divan, două scaune, care puteau fi transformate în fotolii, și masa de lucru. Nu exista nici televizor, nici fonovizor, nici măcar o vază pentru flori ; atunci cînd Leo se adîncea în lucru, nu-i mai trebuia nimic.

Totuși, acum, uitîndu-se atent prin cameră, observă și prezența unor flori. Într-un colț, pe o etajeră, fuseseră îndepărtate alte obiecte și așezată o vază grea, galbenă, în vază se aflau cîteva orhidee albastre — bizare flori și excesiv de scumpe. Fusese înlocuit și un tablou : în locul unei copii după un tablou de Manet reprezentînd un pod într-o dimineață cu ceață ușoară, prin care era irizată lumina răsăritului, atîrna un portret al lui Leo Gerdan, o fotografie artistică, totodată și ultima sa fotografie, executată de un cunoscut fotograf de artă, Rubin. Leon Gerdan cel din fotografie se uita, dus pe gînduri, undeva în gol, în timp ce, învăluit într-o lumină stinsă, își mîngîia cu mîna părul rărit, cărunt și moale. Leo rămase cu ochii ațintiți la fotografie, și, fără să vrea se apucă de părul său

tuns scurt, aspru, şi des. Oftă şi se apropie de rafturile de pe peretele dinspre coridor.

Acolo se afla şi raftul pe care-l indicase cu prilejul acelei întîlniri hotărîtoare din cabinetul lui Mendoz, cînd doctorul Rinner dezvăluise natura intervenţiei sale chirurgicale. Pe al patrulea raft de sus se afla o cutie mare de lemn, un şah primit ca premiu cu prilejul unui turneu în care Leo Gerdan obţinuse un loc fruntaş în clasament — iar sub cutia aceea Gerdan pusese, în ajunul şedinţei fatale de la tribunal, foile verzi cuprinzînd notiţele, notiţele „gata", cum le numea el, destinate romanului „Munţii din ceaţă". Primul gest al lui Leo, se înţelege, fu să ridice cutia de şah. Dedesubtul cutiei era un teanc de foi roşii... Roşii ! Prima greşeală, foile erau roşii. Luă primele două foi de deasupra şi văzu că greşeala nu se rezuma la culoare. Nu erau cîtuşi de puţin însemnările pentru „Munţii"... Acelea erau notiţele pentru cele cîteva nuvele aflate aproape de stadiul de a fi dictate : „Numai chipuri negre", „Ce aduce iarna" şi „Marele reflux". Leo rămase cu ochii la manuscrise şi îşi aminti că lucra tocmai la nuvelele acelea cînd venise în vizită Mendoz : jucaseră o partidă de şah şi, după ce terminaseră, aşezase cutia deasupra teancului de hîrtii... Da, şi acum ? Unde e romanul ? S-a înşelat, dar s-a înşelat asupra culorii : notiţele nuvelelor erau aşternute pe hîrtie roşie, iar el fusese convins că foile de sub cutie sînt verzi. Ce culoare avea hîrtia pe care scrisese romanul ?

Deschise, aproape inconştient, sertarul etajerei. Acolo găsi ceea ce se aştepta să găsească : o fotografie mare a Verenei. O scoase din sertar, apoi se rezemă de masă, de masa lui, ca să se linişteasă şi să-şi adune gîndurile. Deodată tresări violent şi duse mîna la inimă : în uşa balconului stătea Verena. Intrase pe nesimţite, sau poate că fusese atît de absorbit de căutarea manuscrisului, încît nu auzise deschizîndu-se uşa balconului.

XV

O dată cu Verena, pătrunse în odaie și un curent de aer rece care învolbură lunga cămașă de noapte de pe ea ; peste cămașa de mătase roz, Verena îmbrăcase o haină de casă scurtă din muselină albă. Părul negru și lung îi cădea pe umeri și era umed de stropii de ploaie ce se strecurau de pe copaci și de pe acoperiș pe balcon. Verena închise încet ușa, fără să-și desprindă privirea de la Leo. Acesta încremenise în locul unde fusese surprins, incapabil să facă o mișcare, să rostească o vorbă ; strîngea în continuare fotografia la piept și se uita țintă la Verena, ca hipnotizat.

— Ce e de făcut acum, Karol, îl întrebă Verena cu glasul ușor răgușit, pe cine se cuvine să anunț : pe agenții poliței criminalistice sau pe infirmierii lui Rinner ?

Un val de tristețe năpădi inima lui Leo.

— Nu fiți atît de neîndurătoare ! murmură el. Am venit să caut manuscrisele de care aveți nevoie. Le voi găsi numaidecît. Știu că vă trebuiesc și de îndată ce le voi găsi, vor trebui să fie dictate la dictafon.

— Am vorbit la telefon cu redacția. V-ați trădat complicii.

Leo se apropie precipitat de scaun, se așeză și își prinse capul în palme.

— Nu sînt complicii mei, nici nu am ce trăda. I-am împărtășit lui Guidoni ceea ce știam... nu uitați că posed memoria lui Gerdan. Gerdan obținuse unele indicii prin ziariștii săi, care, după cum știți și dumneavoastră, întreprinseseră o anchetă particulară, pe seama ziarului. Bernol, Slima, Nanaco, ei anchetaseră cazul. I-am spus lui Guidoni ce știam de la ei ! Asta nu înseamnă că mi-am trădat complicii.

— Cum adică, întrebă Verena, de la ei dețineați informațiile ?

Leo ridică din nou capul. Se uitară febril unul în ochii celuilalt.

— I le-am comunicat lui Gerdan, şeful lor. Iată de unde ştiam... Trebuia să vin neapărat în noaptea asta. Neapărat. Cine ştie dacă aş mai fi avut vreodată prilejul.

— Bine, spuse Verena şi schiţă un zîmbet rigid care-i preschimbă faţa în mască, dar ce intenţionaţi să faceţi cu manuscrisele ?

— Am încasat bani pentru ele, bani pe care i-am cheltuit aproape pe toţi. Mă simt dator să definitivez aceste manuscrise : ştiu că aveţi dificultăţi din pricina lor.

Verena zîmbea în continuare, la fel de rece şi de rigid.

— Cred că aveţi o conştiinţă excesiv de sensibilă, Karol. Vă faceţi scrupule inutile. Nimeni nu vă poate trage la răspundere pentru că Leo Gerdan, omul pe care l-aţi expediat pe lumea cealaltă, nu s-a achitat de toate obligaţiile înainte de a muri.

Leo se ridică, uitîndu-se însă neclintit la Verena. Ea observă că îi tremură mîinile.

— Vă rog, nu mă mai numiţi „Karol". Nici alţii nu mă mai numesc aşa. Mai bine nu-mi mai ziceţi în nici un fel ! Iertaţi-mă, voiam să vă ajut. Simţeam că o pot face.

Verena îl măsură din cap pînă în picioare.

— Mulţumesc. Ce-aţi luat din sertar ? Puneţi imediat la loc ce aţi luat !

Leo strînse la piept fotografia şi murmură :

— E a mea. Nu mai e a dumneavoastră, fiindcă aţi dăruit-o.

Verena îşi ridică privirile, se uită la locul gol din sertar şi spuse calm :

— N-o să ne certăm pentru atîta lucru.

— Lăsaţi-mi-o mie, Verena Gerdan, spuse Leo şi, deodată, se porni să tremure din tot trupul. Simt că n-o să mai trăiesc mult. Nici doctorul Rinner nu e convins că voi su-

porta pînă la capăt urmările operației și în afară de asta, Dumnezeu știe cum o să se termine procesul. Așa încît lăsați-mi mie această fotografie : în schimbul ei, vă voi preda manuscrisele gata pentru tipar. Haideți să facem tîrgul : vă asigur că veți rămîne în cîștig.

— Sînteți un bun actor după cîte văd. Voiați probabil să vă surprind în această postură — în momentul în care vă însușeați fotografia mea. Romantic și mișcător !

— Nu știam că o să veniți. Eram convins că dormiți în odaia din față, în dormitor. Nu știu ce-ați căutat pe balcon.

— Oricum, n-o să dispuneți dumneavoastră unde am dreptul și unde nu să mă aflu în casa mea ! În treacăt fie zis, cum ați intrat în posesia cheii ?

Leo dădu din cap obosit, descurajat.

— Știam unde lăsa Gerdan cheia cînd venea noaptea tîrziu acasă — dacă nu vreți să acceptați ideea că am lăsat-o acolo eu însumi. Iat-o !

Leo scoase cheia din buzunar și o puse pe masă.

— De o sută de ori am... de o sută de ori a intrat Gerdan aici neobservat. Aș fi găsit manuscrisele și vi le-aș fi înapoiat redactate.

Afară se auzi vîntul șuierînd și, îndată după aceea, se porni și ploaia răpăind în geamuri. Verena puse mîna pe clanță și controlă dacă închisese bine ușa de la balcon.

O vreme, rămaseră tăcuți, studiindu-se reciproc cu priviri înfrigurate și întunecate. Apoi, Leo întoarse capul înspre unul din rafturile cu cărți. Deodată, o văpaie i se aprinse în ochi. Dintr-un salt, fu lîngă raft și se apucă să azvîrle pe jos teancuri după teancuri de cărți și hîrtii. Înlătură un teanc de cărți care numai că nu căzură pe raft, și prinse în mînă un teanc gros de hîrtii roșietice. Cîteva clipe, nu-și putu reveni din emoție, dădu să se repeadă afară, se întoarse spre Verena — îi lipseau cuvintele. În sfîrșit, se

lăsă să cadă pe divan, trase lampa aproape și desfăcu legătura.

„Munții din ceață", bîigui el gîfîind. Iată manuscrisul, l-am găsit ! Titlul e provizoriu, un titlu de lucru, destul de stîngaci, dar am altul în minte. Nu știu de ce credeam că foile sînt verzi...

Verena se dădu mai aproape și i se uită peste umăr, parcă nevenindu-i să creadă.

— Manuscrisul acesta l-am avut în mînă. Mă îndoiesc însă să fie manuscrisul romanului pentru care s-a plătit un avans de un milion...

Gerdan se afla într-o stare de excitație extremă : răsfoia filele roșii ale romanului, vorbea de unul singur, rostind cuvinte fără șir. În cele din urmă, se întoarse spre Verena, făcîndu-i semn din ochi și din mîini să se așeze lîngă el și îi întinse cîteva dintre foi.

— Uite, Verena, foaia asta ți-am... v-am arătat-o, mi-aduc bine aminte, de îndată ce am scris-o. Uite-aici am desenat măgărușul pescarului, pe spinarea căruia a ajuns străinul în munți. Pe tine te-a pufnit rîsul, Verena, ziceai că ar fi cazul să facem și noi doi o excursie pe măgari...

Verena se așeză ezitînd lîngă Leo, privi desenul și în cele din urmă își aminti și ea :

— Da, da, țin minte... Leo se fudulea grozav cu măgarul ăsta, de parcă ar fi fost un desen de Dürer. Tocmai aveam musafiri cînd m-a chemat.

Leo îi aruncă o privire și preciză :

— Se afla la tine Ana Vidassi, doctorița, iartă-mă că-ți vorbesc cu „tu", dar mi-e mai ușor și pe deasupra am atîtea să-ți spun și timpul trece... Se afla la tine Ana și, dacă nu mă înșel, și austriecele acelea două, prietenele tale, și parcă și un bărbat, poate Balto, nu mai știu exact. Vru să

mai spună ceva, dar Verena îl opri, așezîndu-și mîna peste mîna lui ; și-o trase însă îndărăt numaidecît, de parcă s-ar fi fript.

— Dumneata văd că-ți amintești exact toate amănuntele ! Într-adevăr erau la mine austriecele și cu Ana. Dar n-a fost Balto, ci Bernol — el le-a și adus pe austriece.

— Da, da, Bernol, îi veni lui Leo să strige, mi-a telefonat și mie cu cîteva ore înainte la „Mediterana", anunțîndu-mi sosirea austriecelor. Asta se petrecea anul trecut, prin octombrie.

— Ciudat ! făcu Verena.

Leo era în continuare în culmea fericirii : manuscrisul, găsise manuscrisul ! Peste toate amărăciunile și peripețiile lui din ultimele săptămîni și luni, ascunsese în străfundul sufletului o rană care-l rosese cumplit, gîndul că manuscrișele acelea erau pierdute pentru totdeauna. Gerdan lucrase mult la romanul său, petrecuse nopți și nopți de-a rîndul scriind și visînd. Verena îi citi bucuria pe față.

— Deși n-ai lucrat dumneata la romanul acesta, ți-ar fi părut totuși rău dacă s-ar fi pierdut, nu-i așa ?

Leo o privi extrem de uimit.

— Cum n-am lucrat ? ! Dar cine a lucrat ? Adesea, la clinica judiciară, bolnav de moarte fiind, pe cînd mă zvîrcoleam în febră sau mă simțeam stors de puteri, mă gîndeam că la romanul acesta am lucrat mai mult decît la oricare altul, cel puțin în ultimele luni am lucrat ca un nebun, numai să-l văd terminat și să mă achit de obligație.

Leo o prinse pe Verena de mînă și se apucă să-i strîngă tare degetele. Era un obicei al lui Gerdan pe care ea îl cunoștea bine, și cîteva clipe ea își lăsă mîna într-a lui.

— Și sufletul din mine mi l-am dat pentru romanul ăsta. Sînt convins că și crizele mele de reumatism tot din pricina surmenajului s-au produs. Și tu spui că n-am lucrat la cartea asta ! Cum să nu-mi fi părut rău dacă s-ar fi pierdut ?

— Iartă-mă, spuse Verena, dar e interesant un lucru: Leo nu mi-a spus niciodată lucrurile astea, nu mi s-a plîns niciodată...

— Nu v-a mărturisit el chiar toate fleacurile... S-a ferit întotdeauna să vă spună ceva ce ar fi putut să vă întristeze. Dacă s-ar fi plîns că e bolnav, dumneavoastră nu l-ați fi lăsat să lucreze. Dar era stăpînit în permanență de febra creației, avea în el acel vierme care te roade și te îndeamnă să scrii, să creezi fără încetare, sorbea din el însuși acel elixir care se numește bucuria creației. Gerdan își iubea scrisul la fel cum vă iubea și pe dumneavoastră. Și eu aș vrea să încep să scriu numai să pot, numai să fiu lăsat în pace, să mă reculeg și să duc la capăt ce am așternut în diverse caiete de notițe sau ce am în minte.

Rămaseră tăcuți o vreme, ascultînd răpăitul ploii pe geamul ușii.

— Probabil că o să pot isprăvi ceea ce a copt mai de mult; sper că o să-mi îngădui și o să găsesc atîta putere în mine cîtă îmi va trebui pentru asta. Trebuie să-mi pun la punct și nuvelele... nuvelele lui Gerdan, n-are importanță ale cui sînt — cred că îți dai seama și singură că trebuiesc neapărat terminate. Asta e, oricît, mai important decît faimoasa dispută; va fi umila mea persoană spînzurată sau, dimpotrivă, recompensată pentru strădaniile ei...

Omul acela începea să-i placă Verenei: de astă dată îi prinse ea însăși mîna, spunîndu-i cu un zîmbet:

— Poate, din punctul de vedere al literaturii...

Leo se uita concentrat drept înaintea sa. Pe neașteptate apucă mîna Verenei într-ale sale.

— Mi-aduc aminte cînd am intrat noi doi — soții Gerdan, în sfîrșit, dacă n-am fi fost noi doi aceia — pentru prima dată în vila asta. Abia se terminase construcția, și adusesem cu noi niște mobilă, restul urmînd să-l cumpărăm. Cîți ani să fie de-atunci — vreo zece, nu-i așa? — știu că

era în mai şi că înainte de a veni încoace fusesem cu Mendoz şi cu biata Ines, care a murit între timp, la „Acvariu", unde cinasem. Tu, Verena, poate nu-ţi mai aduci aminte: stăteai în capul mesei, îmbrăcată într-o rochie galbenă, nespus de frumoasă şi aveai la gît un colier de mărgele din chihlimbar negru. După aceea, cum spuneam, am venit aici şi am rămas nu ştiu cîte ceasuri fără să ne îndurăm să părăsim viitorul nostru cămin. Ploaia bătea alene în geamuri, iar tu sporovăiai într-una, plănuind cum să aranjezi camerele. Spuneai mereu: aici o să punem masa, scaunele, dincoace vitrina, aici fotoliile... Rînduiai în închipuire pînă şi florile şi plantele decorative de pe terasă. Eu mă gîndeam la altceva, eram cam absent; eram preocupat de piesa aceea a mea, „Şi totuşi, sîntem bărbaţi" — îţi aduci aminte, asta se întîmpla cu cîteva luni înaintea celui mai mare succes al meu în teatru...

— Nu mai îmi aduc aminte, dar ştiu că adesea, în timp ce eu vorbeam pe el îl furau alte gînduri.

Leo, trecînd sub tăcere observaţia Verenei, confirmă fără voia sa spusele ei.

— Îmi aduc aminte ca acum, că erau flori pe masă, nu ştiu ce fel de flori, liliac parcă. Tu te bucurai nespus de mult că vei putea aranja vila noastră după placul tău, că avem destui bani ca să ne putem permite orice mic capriciu. Tocmai îmi apăruse o ediţie de opere alese şi, afară de asta, încheiasem contracte cu trei teatre pentru piesele „Vînătorii orelor pierdute", „Stăpînul verde" şi „Întinsul mării n-are sfîrşit". Stăteai aici, lîngă lampa asta şi îţi străluceau ochii — vezi, m-am ferit să schimb lampa — ochii îţi străluceau verde-deschis, cum îţi strălucesc şi acum, şi atunci, pe neaşteptate, ai rostit nişte cuvinte care... Mi-am adus aminte de ele în zilele din urmă şi nu mi-au mai ieşit din minte...

— Ştiu la ce te gîndeşti, spuse Verena. El m-a dojenit atunci aspru pentru cuvintele acelea. Şi în timp ce mă

certa, vedeam bine că nu se gîndeşte, ca de obicei, la altceva...

— Spuneai că presimţi că ne pîndeşte o nenorocire. Îmi spuneai că eşti fericită, că viaţa pe care o duci e prea frumoasă şi că te temi ca vreo întîmplare nefastă să nu spulbere totul. Mi-am adus aminte de asta acum, cînd acea întîmplare nefastă s-a produs... Dar trebuia să te cert atunci : căci ce gust are fericirea, viaţa, oricît de frumoasă, dacă te chinuie presimţirea ? Asemenea presimţiri strică totul. Eram şi eu foarte mulţumit că ne mutasem în vila noastră cea nouă, dar eram mulţumit mai presus de toate că te vedeam pe tine mulţumită şi fericită. Şi nu mă chinuia nici o presimţire...

Leo apropie încetişor mîinile Venerei de faţa sa şi îi sărută palmele. În timp ce le săruta, ea îşi spunea că n-ar fi trebuit să-i permită un asemenea gest — dar cum să se fi reţinut, cînd acesta era chiar obiceiul lui Leo cel dinainte. Îl repet de o sută de ori : apropia de buze mai întîi o mînă, apoi pe cealaltă, săruta palmele pe rînd, după care se apuca să dezmierde degetul mic ; acela era mezinul, cel deosebit de îndrăgit.

Leo îşi înfundă faţa în palmele Verenei, apoi se ridică brusc.

— E frumos cînd omul se bucură de lucrurile lui. Noi, bărbaţii, sîntem în bună măsură lipsiţi de bucuria asta —ne iubim munca, soţia sau amanta, dar obiectele nu le iubim cum le iubiţi voi.

Verena surîse.

— Îmi amintesc, Verena, cum am ales noi doi lampa asta. Am colindat cu maşina de la un magazin la altul. Cîte lămpi nu ţi-au trecut prin mînă, în dimineaţa aceea ! Nu puteam de fel să înţeleg ce socoteli îţi faci tu, cu ce le compari cînd le iei în mînă sau le pui pe vreo mobilă din magazin, ca să le examinezi mai bine. Mă întrebam dacă nu

cumva vrei să-ți dai seama cum se va reflecta lumina lămpii în odaie, ce umbră aruncă lampa — căci tu abia văzuseși o dată camerele, iar complet mobilate nu le văzuseși de loc. Nici măcar nu alesesem sau comandasem mobila atunci, iar aici, pe locul ăsta, se afla divanul meu cel vechi, care e acum la parter.

— Acum e totuna... spuse Verena. Dar e ciudat... Verena își trase mîinile și își potrivi părul. Vezi, acum cînd m-am convins că dumneata îți aduci, într-adevăr, aminte de absolut toate amănuntele, raporturile dintre noi au devenit foarte ciudate ! Cum să-ți explic — dumneata parcă ai fi fost prezent peste tot și în toate momentele — și cînd a început dragostea mea cu Leo, și în ziua și în noaptea nunții, și la începutul căsniciei noastre — pe atunci nu prea aveam cine știe ce bani și trebuia să facem economii. Dumneata știi chiar totul...

— Totul, Verena, spuse Leo, grav. Și cum ai venit prima dată la mine, și cum m-ai întrebat în seara aceea ce cred despre tine, iar eu ți-am răspuns că te iubesc și că, în general, nu cred nimic, și cum am fugit pe opt zile din oraș, în munți, la „Gorski cvijet". Îmi amintesc cum te supărai pe mine, cum ne ciondăneam și cum ne împăcam apoi, îmbrățișîndu-ne fierbinte, fierbinte...

— Trebuie să mai discutăm pe îndelete despre toate astea : Leo se ferea să-mi spună anumite lucruri, poate mi le spui dumneata... Dar situația mea de acum e stranie, cred că nici o altă femeie n-a trăit așa ceva : să existe un om care să știe totul despre ea, ca și cum ar fi trăit împreună cincisprezece ani, și care, totuși, n-a stat cu ea sub același acoperiș.

Leo se aprinse din nou.

— Dar cum n-am stat sub același acoperiș ? ! Dar cine a stat lîngă tine, dacă nu acest nefericit creier al meu, pe care

Rinner l-a scos dintr-un trup ciuruit pentru a-l așeza pe un alt soclu ? Da, da, asta este expresia cea mai potrivită — l-a așezat pe un alt soclu. Și nu e în cauză numai memoria, nu e vorba numai de memoria mea, de amintirile mele, eu n-am asistat la toate întîmplările astea în chip de simplu spectator sau de cititor al unui roman : trupul tău, Verena, eu nu l-am privit doar, el a fost al meu de sute și sute de ori, mai mult decît acesta pe care-l am acum și decît pe cel pe care l-am avut. Toate astea le-am trăit, și cum le-am trăit ! Verena, biata, prostuța mea Verena, cum de nu vezi, cum de nu simți că o dată cu tot ce a rămas în capul meu, a rămas în mine și dragostea mea pentru tine, dragoste care în cei cincisprezece ani n-a făcut decît să crească, să devină și mai înflăcărată !

Leo începu să-i strîngă degetele, mîinile, ca ieșit din minți. O cuprinse apoi de mijloc și simțindu-i trupul gol și musculos, îl trase lîngă el, îl lipi de al lui. Ea se abandonă în brațele lui, incapabilă să reziste acelei chemări.

— Verena ! o strigă Leo, apoi o strînse și mai tare în brațe, sărutîndu-i părul. Dintotdeauna te-am știut așa, rea și încăpățînată ! Fii și tu o dată măcar mai înțelegătoare, oare nu vezi că prin tine, oamenii aceia vor să mă ducă la spînzurătoare ? Verena, prostuță mică, vrei să mă ucizi încă o dată !

Cu o mișcare bruscă, Leo stinse lampa de pe masă și în cameră se făcu întuneric ; doar printre perdele răzbătea de afară o pală de lumină, care făcea să scînteieze ochii celor doi. Verena îl mai privi o dată lung, pe Leo, apoi strînse cu putere pleoapele, îl îmbrățișă pe bărbatul de lîngă ea și strigă :

— Spune ceva, te rog, spune ceva !

Îmbătată de plăcere, străbătută totodată de fiori reci, Verena îl strîngea pe Leo în brațe, dîndu-i-se cu tot mai

multă ardoare și dorind, dorind năprasnic ca el să-i spună ceea ce ea auzise de atîtea ori, ceea ce auzise numai ea. Ea însuși, în dragoste era tăcută.

XVI

Leo se desprinse încet, aproape pe nesimțite, din îmbrățișarea frumoasei femei; își mai trecu o dată mîinile peste umerii, sînii, coapsele pe care adineaori le ținuse atît de strîns încleștate în brațele sale, de a căror mireasmă de floare, îmbătătoare, se lăsase pătruns pînă-n adîncul cărnii sale fremătînde. Își mai trecu o dată obrajii săi peste ai ei și-i simți lacrimile sărate și fierbinți: o mai sărută o dată, de două ori, de nenumărate ori, de parcă și-ar fi luat rămas bun de la acea clipă miraculoasă și fără întoarcere.

— Verena, murmură, ca și cum s-ar fi temut să nu trezească pe cineva. Vezi, te iubesc la fel ca atunci cînd ai venit întîia oară la mine, ca atunci cînd am fost împreună la „Gorski cvijet".

În odaie era întuneric. Ei doi stăteau strîns lipiți unul de altul, fiecare așteptînd parcă să vadă ce va zice, ce va face celălalt, care-i va fi primul gest. Leo simțea încă pe obrazul lui mîngîierea obrazului Verenei, care tot mai era ud și fierbinte.

— Verena, acum toate vor fi din nou ca și altădată. Spune și tu ceva!

Ploaia răpăia violent în geamuri; o rafală de vînt zgîlțîi cercevelele și în odaie pătrunse un curent de aer umed.

— Verena, întrebă Leo, nu ți-e frig? Vîntul bate chiar în peretele ăsta. Ce-ar fi să mă reped după o pătură sau după capotul tău? Știu unde sînt.

Întinse mîna spre lampă, dar ea i-o apucă cu putere; se

ghemui mai tare lîngă el, și el simți inima Verenei bătînd pe pieptul lui.

— Verena, ți-aduci aminte cum ai venit întîia oară la mine ? întrebă el. Mă rugaseși să te ajut să înveți pentru examene : aveai de furcă cu matematica, cu care nici eu nu mă descurcam prea grozav. Cernea o ploaie ca și cea de acum, iar tu veniseși la mine plouată, udă leoarcă. Ți-aduci aminte, spune ?

Verena tăcea, mișcînd doar buzele, fără grai. Leo îi simțea răsuflarea fierbinte, febrilă, după care tînjise frenetic de-a lungul atîtor nopți, și genele — genele ude și lungi ale Verenei — atingîndu-i obrazul, ca într-un zbor de fluture.

— Pantofii îți erau uzi de tot, la fel și ciorapii. A trebuit să ți-i descalți. Ți-am încălzit picioruşele în palme, ții minte ?

Întinse mîna și apucă piciorul Verenei mai jos de gleznă. Era rece, și el se aplecă să-i sărute glezna și degetele.

— Ție ți-e frig, Verena ; n-ai voie să răcești tocmai acum. Mă duc după pătură. Ții minte cum am început atunci să ne sărutăm și cum ne-am sărutat, așa, la nesfîrșit ? Cu o clipă înainte, cu o jumătate de oră înainte, erai departe de mine ca o stea, ca cea mai îndepărtată stea din univers, și dintr-o dată, mi-ai devenit cea mai apropiată dintre toate făpturile lumii. Așa a fost și acum — pînă ieri, cît de departe eram unul de celălalt...

Verena începuse să dîrdîie. Se cuibărise înfrigurată la pieptul lui Leo și nu-l lăsa însă nici să aprindă lumina, nici să se scoale.

Deodată, o rafală de vînt scutură copacii din grădină încovoindu-le crengile, și ușa de la balcon se deschise năvalnic. Vîntul răbufni în odaie, răsturnînd ceva de pe masă. Leo dădu să se ridice, dar Verena îl trase îndărăt. Se sculă ea, închise repede ușa de la balcon și ieși în fugă din cameră.

Leo se ridică și aprinse lumina. Văzu că vîntul măturase de pe masă și cîteva foi de manuscris și se apucă să strîngă febril colile de hîrtie, verzi și roșii. Le așeză la loc pe masă, luă din raft o carte și o puse peste teancul de manuscrise. Se uită primprejur și mai culese de jos o foaie pe care n-o observase, mîzgălită cu rînduri dese de notițe ; cîteva clipe, Leo se adînci în lectura lor.

Ușa odăii de lucru a lui Leo se deschise și intră Verena. Îmbrăcase altă cămașă de noapte, purpurie, iar pe braț avea cuvertura de mătase. Se apropie întîi de lampa de masă și o stinse repede, apoi îl lăsă pe Leo s-o îmbrățișeze și s-o poarte din nou pe canapea. Cît ai clipi din ochi se vîrîră sub cuvertura de mătase. Leo simți că femeia de lîngă el tot mai tremură. Vîntul deschise iarăși ușa de la balcon, fără s-o dea de perete de astă dată ; Leo vru să se scoale și să se ducă s-o închidă, dar Verena se lipi de el.

— Vorbește-mi ! îi spuse. Vorbește-mi, te rog, spune-mi ceva, orice !

— Ce vrei să-ți spun ?

— Spune-mi ce vrei. Povestește-mi, spune-mi ceva, nimic nu mi-a plăcut vreodată mai mult decît să-ți ascult vocea pe întuneric...

Tăcură cîteva clipe, apoi Leo înlătură o șuviță de păr care acoperea urechea Verenei.

— Știi, Verena, nu o dată m-am întrebat : ce s-ar fi întîmplat dacă Dino Karol l-ar fi nimerit pe Gerdan în cap, iar pe el în inimă. Dacă ar fi fost invers...

Ea tresări violent și se ridică brusc. În ochi îi jucau reflexele luminii ce se strecura de afară.

— Și tu te-ai gîndit la asta ? aproape că strigă Verena. Și eu tot la asta mă gîndesc, numai la asta, tot timpul mă gîndesc la asta. Dacă Leo s-ar fi întors la mine cu alt creier, cu creierul lui Karol... Și dacă ar fi știut numai el adevărul. El, Rinner, Ana...

Leo încercă s-o tragă pe Verena înapoi lîngă el. Dar ea îi dădu la o parte mîna, suspinînd, şi continuă precipitat, pe nerăsuflate :

— Am examinat îndeaproape situaţia asta, ştii, sub toate laturile... De aceea, în ultima vreme, cum să-ţi spun... am început şi eu, în sinea mea, dar numai în sinea mea, n-am mărturisit-o nimănui... am început să ţin cu adversarii... cu cei ce susţin că tu eşti Gerdan. Poate că e absurd, dar tocmai gîndul acesta m-a făcut să şovăi... Karol s-ar fi trezit şi s-ar fi simţit grozav de bine văzîndu-mă pe mine lîngă el. Atunci el ar fi... oh, îngrozitor !

Leo se ridică şi el într-o rînă :

— Da, s-ar fi trezit aici, în vila noastră, medicii ar fi fost la căpătîiul lui, oraşul ar fi jubilat. S-ar fi trezit aici ca acel cerşetor din Bagdad pe care califul Harum-al-Raşid, vrînd să facă o glumă, l-a îmbătat cu vin de curmale şi a poruncit să fie purtat în palatul lui şi îmbrăcat în veşminte de calif. Karol era, în felul lui, şiret, ar fi început repede să joace rolul preşedintelui Gerdan, aşa cum cerşetorul din „O mie şi una de nopţi" a făcut pe califul. Cine ştie ce-ar fi hotărît apoi tribunalul... Nu putem şti, de altfel, nici ce va hotărî în cazul meu...

— Dar, Leo, tu vorbeşti de toate astea revoltător de calm, ca despre ceva ce nu te priveşte prea tare, pe cînd... dar dă-ţi seama, ar fi fost îngrozitor ! Bineînţeles, aş fi fost nevasta lui, m-aş fi bucurat c-a rămas în viaţă, iar el s-ar fi bîlbîit, ar fi tăcut ca să nu se trădeze, făcîndu-mă să cred că e din cauza operaţiei, iar cînd, mai tîrziu, s-ar fi aflat adevărul — vezi tu, pe tine, la început, te-am respins, iar acum sînt a ta şi mi se pare, nu ştiu cum, firesc să fie aşa... Iar dacă Balto ar fi recunoscut, Guidoni s-ar fi apucat să dezgroape vechea poveste ; l-ar fi încolţit pe bărbatul acela al meu, făcîndu-l să-şi trădeze complicii, fiindcă el, da, el, i-a cunoscut pe ceilalţi contrabandişti... Balto s-ar fi apă-

rat: creierul lui Gerdan era ciuruit și i-am transplantat alt creier, rinichiul pot să-l înlocuiesc și cu unul din plastic, pe cînd creier din material plastic, pînă acum... oh, mai bine așa!

Deodată, Verena se cutremură toată, ca într-o convulsie. Leo o prinse ușor în brațele lui și se lăsă cu ea pe pernă.

Prin ușa balconului pătrundea parfumul dulce, îmbătător, al florilor de leandru, de chiparos și de rozmarin.

XVII

O jumătate de oră mai tîrziu, Verena și Leo stăteau alături pe canapea, răsfoind manuscrisul „Munților din ceață". El comenta capitolele, episoadele, reproducea unele dintre dialoguri, explica, după un termen pe care-i plăcea să-l folosească, „infrastructura" psihologică a cărții. Verena mai ascultase o dată toate astea, pe aceeași canapea, iarna trecută, dar pe atunci manuscrisul romanului nu era decît pe jumătate terminat.

Pe vremea aceea, prin decembrie anul trecut, Leo începuse tratativele cu editorii, mai mulți dintre aceștia arătîndu-se dispuși să plătească anticipat întreaga sumă cuvenită ca drepturi de autor. În cele din urmă, se înțelesese cu editura „Novi dan", care preluase drepturile și urma să reprezinte interesele autorului și pentru traducerile editate în străinătate; acesta era de altfel și unul din motivele pentru care editura plătise anticipat și cu atîta promptitudine suma prevăzută în contract.

— Va să zică, ne-ai dus de nas, și pe mine, și pe editor, rîse Verena, foarte veselă. Ai luat și ai cheltuit banii, iar pe noi ne-ai lăsat să ne descurcăm cum om ști...

— Nu vorbi aşa, n-a fost vina mea, n-am insistat eu să primesc banii. Editorii îşi au socotelile lor, ştii tu cum vine treaba asta...

Verena rîdea cu poftă. Nu se putea spune că era pe deplin convinsă că procedase bine, dar noaptea aceea i se părea mult, mult mai frumoasă decît atîtea altele dinainte, şi sorbea acum cu nesaţ aerul reavăn al nopţii, freamătul ploii şi, mai presus de toate, prezenţa acelui bărbat straniu, pe care-l simţea adînc devotat şi a cărui patimă o învăluia fierbinte.

— Nu vorbi aşa ! Dar bine, nu vei fi vrînd acum să preiei toate ce i se cuvin lui Leo Gerdan, minus obligaţiile ?

El zîmbi şi rămase pe gînduri. I se părea, într-adevăr, că merită să reflecteze la această problemă.

— Interesant, rosti el domol, urmărindu-şi gîndurile, eu deţin memoria lui Gerdan, viaţa sa interioară, şi totuşi, de multe ori, am senzaţia că altcineva, nu eu, a săvîrşit faptele de odinioară ale lui Gerdan, Ştii, e ca şi cum ar fi trecut un noian de ani de la toate întîmplările acelea... Spune, Verena, nu ţi se pare şi ţie că viaţa ta de fetiţă a trăit-o altcineva, nu tu ? Eu mă simt aidoma unui bărbat care nu-l mai recunoaşte pe băiatul ce a fost el însuşi cîndva şi care, fireşte, a crescut, s-a schimbat...

— Poate. Într-adevăr, aşa te simţi cînd meditezi asupra propriului tău trecut ; bineînţeles, nu eşti unul şi acelaşi, de pildă, la cincisprezece şi la treizeci şi cinci de ani. Tocmai asta şi este problema : de la operaţia ta n-au trecut decît şase luni, şi toată lumea îşi închipuie că tu eşti fie Karol, aşa cred unii, fie Leo Gerdan, dar cel dinainte, neschimbat întru nimic. Nimeni nu se gîndeşte că ar fi putut rezulta o a treia persoană.

— Adevărul este, Verena, că au mai fost destule asemenea cazuri chiar şi la noi : cîţi oameni n-au plecat peste

ocean în căutare de lucru sau au căzut prizonieri în război şi nu s-au întors decît după zece-douăzeci de ani! Au revenit acasă la nevestele lor, cu vechiul creier, cu memoria lor, cu amintirile despre prima întîlnire, dar trupul, cu un cu totul alt trup...

Verena îl mîngîie pe păr şi spuse rar:

— Ei s-au întors bătrîni. Iar tu ai revenit mai tînăr.

Tăcu cîteva clipe, apoi reluă aproape în şoaptă:

— Cîţi ani a avut Karol?

— Acum, la zece octombrie, ar fi împlinit douăzeci şi nouă.

Verena tresări şi întrebă repede:

— De unde ştii?

El zîmbi şi-i sărută urechea.

— Toma Necredinciosul ce eşti! Parcă nu ştii că lui Leo Gerdan i-au trecut prin mînă actele lui Dino Karol, şi printre ele, bineînţeles, şi actul de naştere. Parcă în ultima vreme, înainte de a fi ciuruit de gloanţe la tribunal, s-ar mai fi ocupat şi de altceva decît de cazul Dino Karol! Sau, mă rog, dacă preferi, eu m-am ocupat...

Stropii de ploaie ciocăneau insistent în geamuri, iar pe balcon vîntul aprig aplecase pînă la pămînt leandrul.

— N-o să poţi pleca prea curînd acasă, spuse Verena. Va trebui să înnoptezi la mine.

— Să înnoptez... zîmbi Leo. S-a şi făcut dimineaţă.

Verena se aplecă spre el. Îi era frig, tremura.

— Ce-ar fi să fac puţină cafea?

Leo, rămas singur, luă din nou în mînă, febril, manuscrisul „Munţilor". Răsfoi cîteva pagini, apoi renunţă, se simţea prea obosit; căscă lung. Puse manuscrisul deoparte, îşi acoperi faţa cu palmele şi căzu pe gînduri. „Verena e din nou a mea, îşi zise. Acum le voi arăta tuturor de ce sînt în stare, acum, cînd o am din nou pe ea."

Și, într-adevăr, abia acum se simțea ca pentru întîia dată născut, abia acum înțelegea că prelungirea vieții lui fusese un act ce merita osteneala. Ce fusese el pînă în seara aceea — o creatură pe care cîțiva oameni o sileau să se îndoiască de sine, să lase în seama altora să lupte pentru el, pentru salvarea vieții lui. „Acum nu mă mai tem ! jubilă în el un glas al fericirii. Acum nu ne mai temem... noi doi..."

Pe Leo îl durea deseori capul, îl durea cîte o zi, două, neîntrerupt, pînă ce durerea înceta brusc. I se părea acum că și cu durerile de cap se sfîrșise, la fel și cu palpitațiile, mult prea frecvente. Da, acum se va însănătoși cu adevărat ! Îi părea rău că adunarea din sala „Orizont" se terminase de mult, altfel s-ar fi dus în mijlocul acelei adunări, să le strige în față tuturor : Iată-mă, sînt aici, sînt gata să răspund la toate întrebările voastre ! Cît de meschine erau creierele acelor oameni, care huiduiau în loc să proslăvească uriașa putere a științei, ce se dovedise capabilă să realizeze o performanță uluitoare ! Ea îi salvase și prelungise viața, dar așa cum, în fața acelei victorii fără egal, Rinner însuși se înspăimîntase, se spălase pe mîini și dăduse să se ascundă, el însuși se înspăimîntase și se purtase ca un laș. În schimb, Verena acceptîndu-l din nou drept bărbatul ei, recunoscuse marea forță a științei, și se plecase în fața ei, înțelesese sensul adînc al neverosimilei, măreței întîmplări...

Verena intră în cameră aducînd tava cu cafeaua aburindă. Turnă cafea în două cești și se așeză lîngă Leo. El sorbi din cafea și spuse :

— Te prefaci că nu știi că mie îmi plac toate lucrurile cu o bucățică și jumătate mai dulci...

Verena zîmbi și scoase din buzunarul capotului de muselină o pungă mică de nylon cu bucățele de zahăr. Tot mai tremura, deși în odaia de lucru a lui Leo nu era frig.

— Ești la fel ca bătrînul Mendoz, spuse Leo. Și el m-a iscodit tot așa. I-am declamat din Horațiu și Ovidiu, i-am

povestit diverse întîmplări știute doar de el și de Leo, și, după toate, îl aud deodată că zice : „Ții minte, în clasa a șaptea am stat amîndoi în aceeași bancă..." Dar el e cu patru ani mai mare decît mine, nu făcea decît să mă pună la încercare. Nu i-a venit prea bine cînd i-am spus-o.

— Ce crezi, întrebă Verena, cum să procedăm și ce să întreprindem de acum încolo ? Ce atitudine să adoptăm ? Lucrurile, oricum, au mers cam prea departe, mă refer la cele de pînă acum.

Leo ridică privirea spre ea. Lui i se părea că bătălia e definitiv cîștigată. Atîta doar — să fie sănătos și în putere. Și ce mai urlau femeile acelea, pictorița și celelalte : „Nu puteți s-o siliți pe Verena..." Și iată că Verena e a lui...

— Va trebui să mă împac cu toți, spuse Verena, dar nu de asta îmi pasă mie. Dacă crezi că nu e bine să înnoptezi aici, vei veni mîine la mine. Or să te tracaseze, s-ar putea să mai ai de furcă și cu cei de la direcția de criminalistică. Părerea mea este că ar trebui să-i spui totul și lui Balto.

Leo tresări, întinse mîna și luă de pe masă cheia, cheia lui, pe care Gerdan cel dinainte o lăsase în pavilionul neoantic și pe care el, Gerdan cel de acum, o găsise la locul ei.

— Vino mîine cît mai devreme, de îndată ce vei putea să dispari.

— Ce zici : să las cheia tot în pavilion, sub bustul lui Cicero ?

— Poți s-o lași. Știi — cheia asta eu am văzut-o, dar am lăsat-o în același loc.

Leo o privi mirat.

— Ai văzut probabil că am făcut curățenie în pavilion și că l-am aranjat altfel. Bătrîna Selina a găsit cheia și mi-a spus : Asta e rămasă de la răposatul președinte, vreți s-o luați ? Și mi-a povestit că Gerdan său, mă rog, tu pu-

neai cheia în pavilion, te-a văzut ea, dar a tăcut din gură, pesemne că ţinea cu tine...

— Dar tu ?

— Am lăsat cheia sub bust, zicîndu-mi : jumătate din oraş susţine că Leo Gerdan trăieşte — deci, dacă-i adevărat că trăieşte, să se întoarcă acasă pe unde se întorcea de obicei...

Tăcură amîndoi, cufundaţi în gînduri.

— Vino mîine cît mai devreme ! Aş vrea să-mi ajuţi să pun în ordine nişte socoteli de-ale mele, adică ale noastre. Gerdan — adică tu, mi-ai lăsat o situaţie foarte încurcată. Nu ştiu ce-mi aparţine şi ce nu. Îşi fac apariţia tot felul de creditori de care n-am auzit niciodată nimic, după cum nu ştiu nici cine îmi datorează mie bani, ştiu însă că trebuie să am destui datornici. Pe de altă parte, ieri, ducîndu-mă la „Mediterana", redactorul-şef mi-a spus de la obraz : „În ciuda marelui respect pe care vi-l port, n-ar trebui să uitaţi că sînteţi totuşi doar văduva lui Gerdan, nu preşedintele Gerdan însuşi".

— Îţi voi spune exact cine cît îţi datorează şi, la rîndul meu, cui îi sînt eu dator şi ce sume datorez. Să ştii însă că unele sume le voi trece sub tăcere ; nici Gerdan cel dinainte nu voia să se afle anumite lucruri — cred că e cazul să i se respecte dorinţa...

— Aş vrea să cumpăr nişte lucruri şi doresc grozav să plec în prima cursă a lui „Leo Gerdan". Ce părere ai, s-ar putea aranja ?

Leo stinse din nou lumina şi o trase pe Verena lîngă el.

— Vom călători împreună, Verena.

Deodată, Verena sări ca arsă. Tresări şi Leo. Ferestrele erau inundate de o lumină roşie vie, camera întreagă părea cuprinsă de vîlvătăile unui rug uriaş.

— Arde vila noastră ! strigă Verena și sări de pe canapea.

Fără să mai piardă nici o clipă, începură amîndoi să se îmbrace. Leo se repezi la ușa balconului și o deschise larg. Se liniști îndată văzînd că nu vila e în flăcări, ci că lumina vine de undeva de pe mare. Se întoarse în grabă la Verena, o prinse de mînă și porniră în goană de-a lungul coridorului. Ea îl urmă fără să mai întrebe nimic. Străbătură în fugă salonul cel mare și ajunseră gîfîind pe verandă.

Leo deschise grăbit geamul de la mijloc : îl deschisese de multe ori înainte și-i cunoștea perfect mecanismul. Privi spre mare. Ploaia stătuse și întreaga întindere, de la vilă pînă la șantierul naval, era învăluită într-o lumină orbitoare galbenă-roșiatică.

Deodată, Verena strînse cu putere mîna lui Leo.

— Privește ! Vaporul !... Arde „Leo Gerdan" !

Leo se uită și se răsuci numaidecît cu tot trupul spre Verena.

— Te rog, repede ! Unde sînt cheile de la barca cu motor ? Trebuie să mă duc acolo. Trebuie să mă duc neapărat ! Te rog, Verena !

Verena îl îmbrățișă și începu să-l sărute.

— Nu te duce, Leo, te rog nu te duce ! Te rog, rămîi aici ! Nu te las ! Ce poți tu să faci pe vas ?

— Trebuie să mă duc ! strigă Leo. Trebuie ! Dă-mi cheile ! Bine, le iau și singur, știu unde sînt. Mi-a explicat cîndva Tarconi însuși, inventatorul, cum funcționează dispozitivele de siguranță de pe vas. Probabil că nu e nimeni acolo care să știe cum să le pună în funcțiune.

Leo tremura aprig, ca scuturat de friguri. Verena își dădu seama că nu-l va putea îndupleca să nu se ducă, se hotărî și ea în aceeași clipă și dădu fuga în dormitor de

unde se întoarse înfășurată într-o manta largă și lungă. Ținea în mînă o legătură de chei. Se repeziră amîndoi spre coridor.

— Pe aici ajungem mai repede, strigă Leo, alergînd spre grădina de iarnă. Coborîră pe scările de fier în grădină. Dădură ocol casei și ieșiră în capul treptelor de piatră ce duceau la mare.

XVIII

Alergară pînă la debarcader, Verena sări cea dintîi în barcă. Cu o mișcare dibace, Leo desprinse lanțul și sări și el în barca cu motor, chiar în momentul în care Verena făcea contactul electric. Reactorul zumzăi încet și motorul se porni să funcționeze.

„Leo Gerdan" era ancorat la trei sau patru kilometri în larg. Într-un minut, aveau să fie lîngă vaporul care ardea cuprins de flăcări trandafirii.

— Parcă a mai pălit lumina de pe vas. Poate că au și stins incendiul, spuse Verena. Te rog, păzește-te, Leo. N-ar avea nici un sens ca tocmai acum...

— Probabil că se lucrează în trei schimburi pe vas, și, ca de obicei, al treilea schimb a fost imprudent. Nu înțeleg de ce n-au pus în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiilor al lui Tarconi. Într-o secundă, dispozitivul acesta elimină oxigenul din toate încăperile vasului : peste tot sînt panouri care avertizează echipajul să nu se despartă de masca cu oxigen.

Se aflau la numai patru-cinci sute de metri de vapor. Verena micșoră puțin viteza.

— Fii atent, Leo, te rog ! De acum încolo, gîndește-te și la mine !

Leo o strînse cu putere la piept, spunîndu-i :

— Condu barca înspre pupa : văd că acolo au fost coborîte scările de salvare.

— Uite ! strigă Verena. Abia acum se dă semnalul de alarmă.

Dinspre şantierul naval răsună şuieratul pătrunzător al sirenei şi, o clipă mai tîrziu, „Leo Gerdan" fu învăluit în lumina reflectoarelor. Din rada şantierului porniră în larg vreo zece vase mici de salvare, îndreptîndu-se cu toată viteza spre vaporul în flăcări.

Verena conduse barca pînă la pupa vasului şi opri lîngă scările de salvare. Vasul era înconjurat de un nimb orbitor de lumină, şi nu-ţi puteai da seama dacă şuroaiele acelea de lumină erau ale incendiului ori ale reflectoarelor de la şantierul naval. „Mantaua", îşi aminti Verena şi, cu o mişcare iute, şi-o luă de pe umeri şi o aruncă pe spinarea lui Leo.

Leo o îmbrăţişă cu putere pe Verena şi apucă apoi scara. Ea deplasă barca încă puţin, şi Leo începu să se caţere. Micile vase de salvare ale şantierului se apropiaseră între timp. Ele se îndreptau spre proră şi se vedea cum erau ridicate în grabă scările de incendiu, de pe care, cîteva secunde mai tîrziu, porniră să ţîşnească şuvoaiele de apă, care sclipiră în toate culorile curcubeului, de parcă ar fi fost ziuă plină.

Verena îl văzu pe Leo traversînd în goană puntea. Acum, pe punte forfoteau marinarii şi muncitorii, şi Verenei i se păru că unul din grupuri transportă un rănit. Primele scări ale vaselor de salvare atinseră puntea, şi dintr-o dată, pe scări şi de acolo, pe vapor, începură să se scurgă echipele de salvare ; oamenii purtau costume ignifuge, rezistente la temperaturi înalte. Toţi aveau pe faţă măşti.

Verena deplasă încă puţin barca, de astă dată înspre mijlocul vasului. Deodată, lăsă să-i scape un ţipăt de spaimă :

prora vasului fusese cuprinsă de o flacără puternică și îndată după aceea, izbucni o explozie cumplită. Întreg vaporul se cutremură.

Verena îi văzu pe oamenii de pe punte zvîrlindu-se pe burtă. În clipa următoare însă, extinctoarele începură din nou să funcționeze. În port, reflectoarele se stinseră, pentru ca serviciul de salvare să se poată orienta mai ușor. Acum nu se vedea decît coloana înaltă de flăcări de la prora vasului. De-a lungul scărilor de salvare, pe care se urcase Leo, coborau oameni cu măști și în uniforme de pompieri, purtînd pe tărgi trupurile unor oameni ce erau răniți, dar care tot atît de bine puteau fi și morți. Îngrozită, Verena apropie barca și mai mult.

Flacăra înaltă de la proră trecu brusc de la o culoare roșie-aprinsă la una gălbuie, palidă, apoi, deodată, o pîclă verde-cenușie învălui întreg vasul. Flăcările pieriră de parcă le-ar fi luat cineva cu mîna.

Oamenii de pe punte se ridicară în picioare și se răspîndiră în fugă în toate părțile. De pe scara înaltă de pe unul din vasele de salvare răsună un glas puternic :

— A fost pus în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiului ! Dispozitivul de stingere a incendiului funcționează ! Toată lumea de pe vas — măștile pe față ! Incendiul a fost stins ! Opriți extinctoarele și lăsați să treacă vasele sanitare !

Verena dădu încet ocol vaporului și se apropie de un vas-ambulanță alb, care tocmai acostase la tribordul lui „Leo Gerdan". Văzu deschizîndu-se automat pe bordajul lateral al vasului o targă largă, prin care fu coborît un pod transparent, construit dintr-un material asemănător cu sticla. Doi oameni cu fețele și mîinile bandajate fură transportați în vasul-ambulanță, urmați îndată după aceea de încă cîțiva. Verena tocmai se întreba dacă n-ar trebui

să se urce şi ea pe podul acela şi să pătrundă în vapor, cînd îl văzu pe Leo, care era purtat şi el spre vasul-ambulanţă. Îl recunoscu numaidecît, după mantaua ei, cu care era acoperit. Chiar şi pe întuneric se vedea că e foarte palid la faţă, mîna stîngă îi era bandajată.

Verena vru să acosteze şi să sară pe pod, dar îl auzi pe Leo schimbînd cîteva cuvinte, pe care nu le înţelese, cu infirmierii care-l duceau. Şovăi o clipă, şi în acest timp vasul sanitar porni motoarele şi se îndreptă cu toată viteza spre uscat.

XIX

Comunicatul serviciului de poliţie în legătură cu accidentul de pe vasul „Leo Gerdan" fu extrem de lapidar. Schimbul de noapte, se spunea în comunicat, neglijase luarea măsurilor de siguranţă necesare şi, din cauza neatenţiei unui sudor, se produseseră două explozii în depozitul auxiliar. La izbucnirea incendiului se ajunsese pentru că dispozitivul de stingere fusese pus în funcţiune abia după a doua explozie, cînd incendiul încetase, de altfel, imediat.

Totodată, căpitănia portului anunţă că vaporul „Leo Gerdan" va pleca în cursă cu şapte sau opt zile mai tîrziu decît fusese prevăzut: pe ziua de douăzeci sau douăzeci şi unu septembrie.

Relatările din ziare erau ceva mai ample. Omul din echipaj însărcinat ca în caz de alarmă sau de pericol de incendiu să pună în funcţiune dispozitivul antiincendiu al lui Tarconi fusese, din nefericire, rănit la prima explozie; dintre toţi accidentaţii el suferise de altfel leziunile cele mai grave. Incendiul ar fi luat cu siguranţă, proporţii, mai ales că, după a doua explozie, care fusese şi cea mai

puternică, ar fi cuprins și compartimentele mai spațioase ale vaporului, dacă în acel moment critic n-ar fi fost pusă în funcțiune aparatura care blochează instantaneu alimentarea cu oxigen. Cîțiva tehnicieni și marinari nu reușiseră să-și pună la timp măștile, astfel că fusese nevoie să li se facă ulterior respirație artificială, dar nu se înregistrase nici un caz mortal.

Chiar de a doua zi, în oraș începură să circule cele mai abracadabrante zvonuri. Se vorbea că pe vapor fusese rănit și noul Leo Gerdan, care fusese găsit leșinat lîngă manivela aparatului de stins incendiul ; că avea o rană la mînă, că pierduse destul de mult sînge și că fusese nevoie să i se facă și lui respirație artificială — neavînd-o, nu-și putuse pune masca de oxigen. Marinarii de pe vas susțineau că Leo fusese omul care pusese în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiului, salvînd astfel vasul ; se dovediră cu toții oameni onești, nici unul din ei neîncercînd să-și aroge meritul respectiv. Declarațiile lor făcură o senzație atît de mare, încît o întrunire a adversarilor lui Rinner anunțată pentru aceeași seară se transformă într-o dezbatere academică, strict teoretică, a unor probleme de etică, iar către sfîrșit, un participant îl întrebă foarte calm pe cel ce conducea ședința dacă știe ceva despre faptul că, hibridul, omul care provocase atîta tulburare în oraș și în întreaga țară, salvase vasul ce purta numele marelui scriitor cu care el însuși „hibridul", se afla în niște raporturi de identitate atît de bizare. Președintele adunării declară că buna-credință și cinstea omului în cauză nu pot fi puse la îndoială, așa încît pare să fie adevărat ce se vorbește despre el ; totodată își exprimă uimirea că autoritățile nu dăduseră un comunicat mai complet.

O senzație și mai mare produse vestea — răspîndită tot de marinarii de pe „Leo Gerdan" — precum că Verena Gerdan fusese văzută într-o barcă cu motor ce staționase lîn-

gă vasul în flăcări, recunoscuseră cu toții barca cu motor vestită prin frumusețea ei a președintelui Gerdan și, în afară de asta, la lumina aceea vie, putuseră citi cu ușurință și numărul de înregistrare. În repetate rînduri, în stare de semiconștiență în care se afla, „hibridul“ o chemase pe Verena, iar apoi, trezindu-se, le rugase pe infirmiere s-o anunțe că trăiește și că nu e accidentat prea grav. Toate aceste zvonuri determinară conducerea poliției ca, într-o completare la comunicat, să precizeze că la salvarea vaporului participase și „persoana pe care prof. dr. Baltazar Rinner, directorul clinicii speciale universitare, a salvat-o de la moarte prin transplantarea creierului. După toate indiciile, aportul persoanei sus-menționate la acțiunea de salvare a vasului poate fi apreciat drept deosebit de eficient. Se pare că, în ultimul moment, înainte ca incendiul să se generalizeze, tocmai persoana sus-menționată a pus în funcțiune aparatura de blocare a oxigenului, ceea ce a avut ca efect stingerea instantanee a focului. Persoana respectivă e rănită ușor la mîna stîngă și, întrucît n-a avut la îndemînă mască de oxigen, a fost salvată la momentul oportun făcîndu-i-se respirație artificială.“

În aceeași seară, ziarele publicară o declarație a Verenei Gerdan. Toate strădaniile „Mediteranei“ de a primi în exclusivitate interviul sau, cel puțin, de a se număra printre ziarele care urmau să publice declarația rămaseră fără rezultat, Verena fiind în continuare supărată foc pe redactorul-șef și pe directorul ziarului. Ea declară că „în urma dorinței reciproce, se ajunsese la o întîlnire între ea și Leo Gerdan, căruia profesorul Rinner îi salvase viața prin înlocuirea în cea mai mare parte a corpului său cu altul. Cu prilejul acestei întîlniri, care avusese loc în vila soților Gerdan, Leo găsise fără dificultate manuscrisele sale cele mai importante, romanul „Munții din ceață“, precum și mai

multe nuvele şi îi făgăduise ei, Verenei, întreg sprijinul pentru reglementarea chestiunilor aflate în litigiu. În noaptea respectivă, Leo, care lucra în odaia sa de lucru, observase izbucnirea incendiului pe vasul „Leo Gerdan". O trezise numaidecît pe ea, pe Verena, şi îi ceruse să-l ducă pînă la vapor, spunîndu-i că se teme că schimbul de noapte nu va şti să pună în funcţiune mecanismul de stingere a incendiilor (cu ocazia vizitei sale în oraş, inventatorul Tarconi îi explicase preşedintelui Gerdan modul de funcţionare a acestor aparate). Ea se opusese întîi, temîndu-se ca Gerdan să nu se arunce în braţele morţii, dar în cele din urmă cedase şi îl dusese în cea mai mare viteză pe Leo Gerdan la pupa vasului în flăcări, unde era coborîtă scara de salvare, pe care Leo se urcase pe punte. „Sînt convinsă că Leo a salvat vasul".

Verena îşi încheia declaraţia cu aceste cuvinte: „Nu ştiu ce hotărîre va lua tribunalul în legătură cu vinovăţia sau nevinovăţia lui Leo Gerdan, mai bine-zis, în legătură cu identitatea sa, fiindcă de această problemă depinde şi rezolvarea celeilalte. În ceea ce mă priveşte, eu voi face tot ce-mi va sta în putinţă pentru ca lui Leo Gerdan să i se recunoască identitatea pe care o indică şi creierul său, şi toate atributele sale spirituale, care nu sînt în nici un caz acelea ale unui om oarecare sau, cu atît mai puţin, ale unui criminal".

A doua zi, „Mediterana" publică, e adevărat, cu litere mărunte şi în josul paginii a doua, declaraţia Verenei, pe care tot oraşul o şi ştia pe dinafară. Declaraţia făcuse pretutindeni senzaţie, şi frontul inamic, atît cel din oraş cît şi din ţară, se clătina puternic. Chiar şi din comunicatul Ministerului Afacerilor Interne — redactat în termeni foarte precauţi, fiecare cuvînt fiind cîntărit cu grijă — reieşea că linia oficială se păstra în continuare neutră, pentru ca acum, deodată, văduva lui Gerdan să-şi schimbe pe nepusă masă

poziția și să treacă în tabăra apărătorilor — cum preferați, ai lui Karol, ai lui Gerdan, ai „hibridului“ sau ai „persoanei căreia profesorul Rinner i-a salvat viața prin transplantare“. Toate întrunirile anunțate fură amînate.

Doctorul Rinner jubila. Fusese trezit dimineață, cam pe la trei și jumătate, și anunțat de cele întîmplate. Ordonase numaidecît ca Leo să fie transportat la clinica specială universitară. Dispusese de asemenea ca și ceilalți răniți de pe vas, în număr de șapte, să fie duși la aceeași clinică. De la infirmieri află apoi că în vecinătatea vasului incendiat fusese văzută barca cu motor cu reacție a președintelui Gerdan și, în barcă, o femeie înaltă, îmbrăcată într-o rochie albă sau o cămașă de noapte ; deși la drept vorbind, nu prea-i venea să creadă, se gîndi că Leo și Verena s-or fi întîlnit într-un fel oarecare — poate că discutaseră în prealabil prin fonoviziune. La clinica specială universitară, lui Leo i se administrase din primul moment un calmant, și el căzuse într-un somn profund ; în acest timp, i se controlase automat respirația, tensiunea, pulsul și, întrucît totul era în ordine, doctorul Rinner ordonă să fie lăsat să doarmă pînă ce se va trezi singur. Dis-de-dimineață, profesorul Rinner îl chemă pe doctorul Sor de la clinica judiciară, în primul rînd fiindcă îi era recunoscător și pentru că nutrea față de el sentimente de prietenie, iar în al doilea rînd, fiindcă, cine știe, se putea întîmpla ca Leo să fie din nou internat la clinica judiciară și, în felul acesta, colaborarea dintre el și colegul său să continue sau să se repete.

În după-amiaza acelei zile agitate, Sor și Rinner stăteau în camera profesorului de la clinica specială universitară, beau cafea și fumau. Rinner se declara mulțumit de starea tuturor bolnavilor săi, iar Sor rîdea vesel și nu contenea să-l felicite pentru succesul obținut.

— Dragul meu Balto, declară Sor la un moment dat, și se vedea că e foarte sincer, păi ție ți-a fost adus pe masa

de operație un scriitor muribund, iar tu ai redat orașului și statului un erou ! Asta zic și eu succes chirurgical !

Și Sor începu să rîdă cu hohote tunătoare.

— Știi, Mark, i se adresă doctorul Rinner, acum mai aștept o singură persoană : pe Verena Gerdan : fac pariu că va sosi dintr-o clipă într-alta la spital. Bănuiesc că acum în sufletul ei se dă o luptă aprigă. E o femeie mîndră și nu-i vine ușor să se înfățișeze lui Rinner și să-i spună : „Iartă-mă, Balto, am cam exagerat..."

— În definitiv, ea ar trebui să-ți fie mai recunoscătoare decît oricine : pe masa de operație ți-a fost adus bărbatul ei, un om destul de în vîrstă, încărunțit și chel, un unchiaș, ce mai — și ce să vezi : i se întoarce îndărăt un bărbat tînăr și plin de avînt, care se apucă să salveze vapoarele de la dezastru ! Ar trebui să-ți sărute și mîna, zău așa !

— Eu cred că Leo acesta al meu s-a furișat binișor în timpul nopții la Verena sau a vorbit cu ea prin fonoviziune. Altfel nu se explică cum de l-a dus ea pînă la vapor. N-ar fi exclus ca idila asta conjugală să dureze de mai multe zile, iau eu habar să n-am de nimic. Poate o fi aflat ceva despre treaba asta Karlo Guidoni.

Dar Verena nu veni. Pe la patru după-amiază, avocatul Erkel îl anunță pe Rinner că Verena îl chemase la ea vrînd să se sfătuiască cu el în calitatea sa de avocat al lui Leo și că el consideră că e necesar să se ducă. În seara aceleiași zile, pe la opt, Erkel îl chemă din nou ca să-l anunțe că Verena îl chemase pentru a cădea de acord asupra conținutului unei declarații pe care ea intenționa s-o dea publicității. Redactaseră împreună acea declarație, în care Verena aducea la cunoștința opiniei publice că dînsa îl condusese pe Leo la vaporul incendiat și că va lua măsurile necesare pentru ca lui Leo Gerdan, căruia profesorul universitar dr. Rinner îi salvase viața, înlocuindu-i cea mai mare parte

a corpului cu altul, să i se recunoască fără rezerve calitatea de cetățean al statului și identitatea impusă de creierul său, de conștiința și atributele sale spirituale. Doctorul Erkel mai adăugă că Verena Gerdan urmează să vină încă în acea zi la clinica specială universitară pentru a-l vizita pe omul în care i se pare firesc să-l recunoască pe soțul ei și pentru a-i mulțumi totodată șefului clinicii pentru excepționala sa intervenție chirurgicală.

Clinica specială universitară era așezată pe o colină și în fața ei se afla un vast teren de parcare; un spațiu și mai mare se afla înăuntru zidurilor clinicii. Atît în fața clinicii cît și în curte se adunase o droaie de oameni. Veniseră și rude și prieteni de-ai marinarilor și maiștrilor de pe „Leo Gerdan" internați în clinică (mulți dintre ei cu scopul de a-și oferi sîngele în eventualitatea că vreunul dintre accidentați ar fi avut nevoie de transfuzie), dar mai numeroși erau obișnuiții gură-cască la pîndă după vreo nouă întîmplare senzațională. Într-adevăr, spre seară, apărură două automobile de ultimul tip; la volanul unuia dintre ele se afla Verena Gerdan, alături de doctorul Ervin Erkel, iar în celălalt doi cunoscuți ziariști.

Se stîrni rumoare și mulțimea făcu loc cu greutate automobilelor să treacă. Toată lumea presimțea că a doua zi ziarele aveau să publice știri și declarații dintre cele mai senzaționale...

Înconjurată de cei trei bărbați, Verena urcă scările largi ale clinicii universitare. Era liniștită, fiindcă vorbise dis-de-dimineață prin fonoviziune cu Ana Vidassi. Se măsuraseră lung una pe cealaltă prin aparatul care reproducea perfect și culorile și orice tresărire a mușchilor feței. Ana își revenise cu greu din uimire: rămăsese grozav de surprinsă văzînd în aparat chipul Verenei și reglă de două ori imaginea, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Se miră și mai tare cînd

Verena îi spuse că s-a împăcat cu „pacientul acela al vostru“, că ea, dacă nu i-l va răpi cumva tribunalul, își va duce viața cu el, întrucît îl consideră drept soțul ei și că va lupta din răsputeri pentru punerea sa definitivă în libertate și, totodată, pentru a-i fi recunoscute toate drepturile, morale și materiale, ale lui Leo Gerdan. Ana i se plînse că încă nu se împăcase „de tot“ cu Balto și că nu-și poate da seama ce e în capul lui; ea, care o compătimise pe Verena, avea ea nevoie acum de compătimirea prietenei sale ! La sfîrșit, îi promise Verenei că o va ține la curent din oră în oră cu starea sănătății lui Leo.

Doctorul Rinner, Ana Vidassi și doctorul Sor o întîmpinară pe Verena în capul scărilor. Calmă și sigură de ea, fără să clipească măcar, Verena se apropie de Rinner și-i spuse :

— N-o să ne mai ciondănim de aci încolo, Balto !

Balto se înclină și-i luă mîna, ba mai mult, o clipă se gîndi chiar să i-o sărute, dar ea nu-i lăsă răgazul, fiindcă se apropie și mai mult de el, îl îmbrățișă și-l sărută apăsat pe obraji. După aceea se întoarse spre Ana Vidassi și, cu lacrimi în ochi, o îmbrățișă și pe ea, sărutînd-o de mai multe ori. Se întoarse, în sfîrșit, și spre doctorul Sor și, cu un gest regesc îi întinse mîna : „Am auzit totul și vă mulțumesc din suflet“. Mark se pierdu cu totul, se aplecă și sărută frumoasele, prelungile degete ce-i fuseseră întinse.

Se auzi țăcănitul blițurilor și holul de marmură scînteie de luminile aparatelor. Balto își conduse oaspeții în sala de consfătuiri a clinicii. O invită pe Verena să se așeze în capul mesei. Ana, doctorul Sor și el se așezară deoparte, iar Ervin Erkel de cealaltă parte a mesei.

— Fii binevenită printre noi, Verena, rosti doctorul Rinner, în vreme ce, în sinea sa, își zicea : „N-ai decît să mi te împotrivești și de acum încolo cît vei vrea, dreptatea totuși de partea mea este !“

— Mulţumesc şi pentru urare şi pentru tot, răspunse Verena. Trebuie să mărturisesc că mai ales Ana mi-a lipsit foarte, foarte mult. Sînt încredinţată că voi toţi mă veţi ajuta să readucem lucrurile în stadiul în care erau înainte de ziua fatală a procesului.

— În privinţa asta, te va putea ajuta în primul rînd doctorul Erkel, preciză Rinner. Îmi pare bine că ai fost de acord cu alegerea noastră şi că l-ai acceptat pe doctorul Erkel.

Ervin Erkel zîmbi.

— Acum doctorul Erkel susţine atît interesele lui Leo, cît şi pe ale mele. Am căzut de acord asupra faptului că aceste interese sînt întru totul identice.

— Deznodămîntul acesta fericit mă bucură în special pe mine, spuse Rinner, fiindcă în situaţia de acum îmi va fi mai uşor să-l îngrijesc pe Leo. După toate prin cîte a trecut, a devenit foarte emotiv, şi se ştie că...

— Deosebit de emotiv a fost el întotdeauna, îl întrerupse Verena, vă asigur. E drept că faţă de ceilalţi făcea pe calmul, pe flegmaticul, dar eu cred că-l cunosc mai bine decît oricine. Se deschise uşa şi intră în încăpere o infirmieră tînără — aceeaşi care, cu cîteva săptămîni în urmă, constatase cea dintîi că bizarul pacient al clinicii se trezise, în sfîrşit, după grava operaţie. Ca şi rîndul trecut, intră fîstîcindu-se în încăpere şi rosti aceleaşi cuvînte ca şi atunci, mai puţin numele bolnavului, pe care-l înlocui cu cel nou.

Pacientul Gerdan se trezise.

XX

Doctorul Rinner dădu să se ridice de pe scaun, dar se răzgîndi şi se mulţumi să-i spună tinerei infirmiere :

— Anunţă-l pe preşedintele Gerdan că vom veni imediat. Apoi se întoarse spre ceilalţi : Ca să nu vă miraţi,

încă de data trecută cînd a fost internat în clinica noastră, am ordonat întregului personal să-l numească Gerdan și să se poarte față de el ca față de președintele Gerdan. După cum vedeți, ordinul meu continuă să fie respectat.

— Ar mai fi o chestiune de discutat, interveni Verena. Sub un anumit raport, cel puțin, situația lui Leo Gerdan, pacientul dumneavoastră, stimați medici, s-a schimbat radical. Pînă acum, el n-a avut un cămin al lui și de aceea, cred, l-ați ajutat, ținîndu-l internat cînd într-o clinică, cînd într-alta, sau invitîndu-l în casa ta, Balto. Acum nu mai e nevoie de așa ceva, acum are unde să locuiască, și tocmai de aceea, v-aș ruga insistent să-i faceți cît mai repede ieșirea din clinică. Sînt convinsă că acasă o să se simtă mai bine și dacă e să se însănătoșească, vă asigur că acasă se va restabili mai repede decît într-un spital.

Toți cei de față își îndreptară privirile spre doctorul Rinner, care tuși sec și rămase pe gînduri; după cîteva clipe, spuse, nu prea sigur pe el:

— Firește, Verena, ai dreptate. Leo e în stare de libertate, chiar dacă numai pînă la proces, în orice caz nu e arestat, așa încît eu îl pot ține internat în clinică numai cu asentimentul lui. Rana de la mînă nu e gravă, mai degrabă e vorba de un șoc traumatic pe care, probabil, de altfel, bănuiesc că l-a trecut cu bine în timpul somnului. Totuși, v-aș sfătui pe amîndoi... ar fi de dorit să mai rămînă aici o vreme pentru control. Știi că a suportat o operație extrem de grea și deși au trecut de atunci șase luni, nu e exclus să mai apară complicații.

— Și ce crezi: cînd ar putea Leo veni acasă? îl întrebă Verena.

— Știu eu... cel mai devreme, să zicem, peste trei sau patru zile.

Se îndreptară cu toții spre ușă, discutînd încă. Rinner, dîndu-se la o parte ca s-o lase pe Verena să iasă prima,

apăsă pe clanță pentru a-i deschide, cînd, deodată, ușa se deschise dinafară și în pragul sălii de consfătuiri a clinicii se ivi Leo. Era destul de palid la față. Mîna stîngă îi era bandajată.

Leo dădu cu ochii de Verena și, amîndoi deodată, izbucniră într-un rîs vesel. Apoi Verena se repezi, își încolăci brațele în jurul gîtului lui Leo și se porni să-l sărute cu frenezie. Nu părea să-l stînjenească de fel nici scînteierea blițurilor, nici faptul că erau priviți de nenumărați oameni, cunoscuți și necunoscuți. Nu le păsa de nimic.

Apoi, Verena se desfăcu din îmbrățișare, își potrivi părul și spuse :

— Balto mi-a spuse adineaori că vei putea veni acasă peste trei sau patru zile.

Leo o privi foarte decepționat.

— Și eu care am crezut că ai venit după mine !...

— De data asta am și venit, spuse Verena. De asta am venit, dar, vezi, Balto consideră...

— În orice caz, eu aș prefera să merg acasă, urmă Leo. Mi-am amintit unde se află și alte manuscrise. Și în dormitor mai sînt două nuvele pe care le-am părăsit mai demult, dar aș vrea să le reiau : „Noaptea de după ceartă“ și „Pentru noi despărțirea nu există“. Știi, chestia asta de la mînă e un fleac. La drept vorbind, nu înțeleg cum de mi-am pierdut cunoștința. Adineaori, cînd m-am trezit din nou la spital, mi-a fost teamă să nu-mi fi schimbat iarăși înfățișarea ! Am răsuflat ușurat cînd mi-am revăzut în oglindă chipul — adică mutra asta a lui Dino Karol... Decide-te, Balto — dacă e nevoie, pune vreun asistent de-al tău să mă însoțească, să mă îngrijească acasă. Tu ești cu mașina, Verena ?

Leo se uită în ochii Verenei plin de speranță.

— Vezi și tu, Balto, că cel mai înțelept lucru ar fi să ne lași să plecăm împreună. Să vină Ana cu noi, bănuiesc

că în ea ai totală încredere. Chiar așa — de ce să rămînă Leo aici ?

Balto se hotărî să dea cărțile pe față.

— Poimîine urmează să mă viziteze niște profesori din străinătate. Vor dori, cu siguranță, să-l vadă pe celebrul meu pacient — și cum să le spun că nu li-l pot arăta ?...

— Vino la noi împreună cu profesorii aceia. Avem unde să-i primim. Toți cîți sînteți aici, vă rugăm să vă considerați invitați ! Anunțați-ne însă sosirea prin fonoviziune !

Rinner căzu din nou pe gînduri.

— E-n regulă ! strigă Leo. Știu, măsurători, demonstrații, grafice, tensiunea, hemograma, encefalograma, cardiograma, graficul greutății, al metabolismului... Voi veni la clinică în clipa în care mă vei chema să mă exhibezi în fața stimabililor profesori... Dar acum, lasă-mă acasă. Îți dau cuvîntul de onoare că voi veni imediat ce vei trimite după mine !

Doctorul Rinner își desfăcu larg brațele :

— Poftim, Verena, ia-ți-l !

— Ana, tu hai cu noi ! Ia cu tine numai cele strict necesare.

Ochii Anei Vidassi se luminară. Verena o îmbrățișă cu afecțiune.

— Vino, vino, Ana, iar pe tine, Balto, te așteptăm de cum îți termini treburile aici. O să-ți punem cina deoparte.

Leo se aplecă spre Verena. Toată lumea observă că formau o pereche cît se poate de reușită : el era cu o jumătate de cap mai înalt decît ea, deși ea purta tocuri înalte. Înainte, ori de cîte ori se pregătea să se ducă undeva însoțită de soțul ei, Verena avea grijă să-și pună pantofi cu tocuri joase...

Ieșiră din clinică la braț. Mulțimea fremăta, dar nimeni nu fluieră, după cum nici nu aplaudă nimeni. Nimeni nu

strigă : „Trăiască Gerdan !, dar nici „Moarte lui Karol !" Era, într-adevăr greu să adopți o poziție !

Verena conducea mașina ; lîngă ea stătea Leo, iar în spate Ervin Erkel și Ana. Cei doi ziariști se urcară în mașina lor și porniră în urma automobilului din față.

— N-ar trebui să coborîm perdelele ? întrebă Leo ; ceilalți nu-și putură da seama dacă glumește sau vorbește serios.

— De ce ? se miră Verena. Ce vrei să spui cu asta ?

— Cînd m-au transportat de la clinica lui Balto la tribunal, agenții poliției locale și ai Interpolului au găsit de cuviință să coboare perdelele automobilului.

— De atunci s-au schimbat multe, răspunse Verena. Chiar și eu m-am schimbat. Ți-ai adus aminte cu adevărat și de alte nuvele ?

— Păi, nu... Le am doar în minte, o să-ți spun eu. Dar oricum, aș vrea să continuăm acasă...

— Ce să continuăm ?

Leo rămase cu ochii îndreptați spre forfota străzii și nu răspunse. Verena îl privi cu ochii plini de zîmbet.

XXI

Verena plănuise să-l determine pe Leo să pună, în primul rînd, în ordine chestiunile materiale și abia după aceea să treacă la redactarea „Munților din ceață" și a nuvelelor, adică să-și imprime la dictofon, atît cît va apuca, notițele. Leo voia să se consacre de îndată romanului și nuvelelor, iar de chestiunile materiale să se ocupe printre picături. În cele trei zile pe care le petrecură singuri în casă, „îndărătul baricadelor", finisă doar treizeci de pagini din roman ; în schimb, chestiunile financiare erau, bineînțeles, în întregime descurcate.

În a treia zi, seara tîrziu, extenuat de pe urma unei activități atît de variate, pe Leo îl fură somnul funcționarului care se știe în cele mai armonioase relații cu șeful lui direct, iar Verena urcă pe terasa de pe acoperiș. Trecuse de unsprezece. Verena dădu ocol zidului ce înconjura terasa, apoi stătu îndelung să contemple grădina și marea. Deodată, observă că în micul golf din fața casei intrase o barcă cu motor, care curînd, micșoră viteza și apoi se apucă să lumineze cu reflectorul vila lor. Verena se aplecă peste zid și așteptă. Un timp domni liniștea, apoi din barcă răsună o somație.

— Aici Rinner și Erkel. Deschideți-ne imediat sau deschidem noi foc aprig asupra vilei ! Numărăm pînă la cincizeci !

„Baricada" căzuse deci... Cîteva minute mai tîrziu, medicul și avocatul lui Leo urcau treptele vilei.

— Ei, ce credeați voi, spuse doctorul Rinner vesel, că puteți rămîne la infinit în dulcea voastră sihăstrie ? Tocmai voi doi !

— Am smuls totuși timpului trei zile... chiar noi, ăștia de care vorbești, răspunse Verena pe același ton.

Se duseră apoi cu toții în bucătărie, unde conveniră îndată asupra componenței cinei. Verena introduse în aparatul de gătit conservele, carnea congelată, legumele și fructele alese și fixă pe tabloul de comandă durata și gradul de prăjire sau de fierbere al fiecărui fel.

— Balto, ție ți-a plăcut întotdeauna friptura mai în sînge, nu-i așa ?

— Ia te uită, văd că nu m-ai uitat de tot ! răspunse doctorul Rinner. Verena băgă în priză self-service-ul, un aparat în care încăpeau concomitent recipiente cu mîncare de toate mărimile ; apăsă pe butonul numărul „4", indicînd persoanele ce urmau să ia masa, și apoi se îndreptară toți trei spre veranda cu pereți de sticlă. Verena turnă pentru fiecare

băutura preferată : lui Leo și lui Erkel vin, iar lui Balto îi turnă, fără să-l mai întrebe, gin înjumătățit cu apă, inițiativă pe care acesta o aprobă cu un zîmbet.

— Avem să vă comunicăm o serie întreagă de noutăți, spuse Rinner.

— În legătură cu procesul ? întrebă repede Verena.

— Bineînțeles.

— Hai atunci, zi-i repede, îl îndemnă Verena, oprindu-l însă îndată : Stai, stai, te rog, mă duc să aduc cina.

În multe case, self-service-ul venea din bucătărie automat. Bătrînul Leo și Verena păstrau unele obiceiuri demodate — toată lumea o știa. Astfel că Verena trebui să se ducă la bucătărie, să introducă în priză motorul de tracțiune și să manevreze manivela care punea în mișcare instalația.

Self-service-ul era construit în formă de masă, o masă foarte comodă, de altfel. Nu le rămase decît să-și ia cîte un scaun și să se așeze la masă. Verena apăsă pe un buton, tăblia de deasupra se trase în lături, intrînd singură în partea de jos a aparatului și pe masă își făcură apariția patru farfurii pline cu supă, laolaltă cu toate ustensilele trebuincioase.

— Așa, acum poți să povestești, Balto !

— Prin urmare, continuarea procesului a fost fixată pentru vineri, nouăsprezece. Vă mai rămîn cinci zile de idilă. Se pare că tribunalul intenționează ca, înainte de toate, să dezbată problema operației mele.

— Sau a mele... interveni Leo. Bine, dar ce înseamnă acest „înainte de toate“ ; dacă se dezbate problema respectivă, ce mai rămîne de dezbătut ?

— Nu le-am comunicat vestea cea mai importantă, se precipită Erkel. Cred că ești de acord, dragă doctore, că e vorba de un element capital în desfășurarea procesului.

— Sigur că da, se grăbi să încuviinţeze Rinner. Voi n-aţi citit ziarul de... nu mai ştiu de cînd. Nu ştiţi că au fost prinşi şi ceilalţi membri ai bandei. Căpetenia bandei a fost un oarecare Rocus Markard, cel care a fost rănit în momentul arestării şi care a decedat ulterior în clinica mea — vă amintiţi, omul pe care m-a rugat Guidoni, şeful direcţiei de criminalistică, să-l internez la mine.

— Şi tu l-ai internat, dar nu te-ai grăbit să-i transplantezi şi un alt creier, rîse Leo.

— Nu mai fac nici o transplantare de creier pînă ce operaţia asta n-o să devină o chestie pe care s-o poată face şi doctorul Mikes de la urgenţă, i-o reteză Balto Rinner. Trebuie să-ţi spun că, ulterior, Guidoni m-a căutat personal ca să-mi explice de ce a insistat să-i primesc pe răniţi în clinica mea : agentul rănit îi era un bun prieten, iar cît îl priveşte pe Markard, ţinea să fie salvat cu orice preţ ca să-l poată face să „cînte". Şi se poate spune că le-a ieşit pasienţa : prietenul şefului a scăpat, iar Markard, înainte de-a se cărăbăni pe lumea cealaltă, s-a hotărît să facă mărturisiri complete... Acum, de afacerea Karol toată lumea e sătulă pînă-n gît, şi forurile superioare le-au recomandat alor noştri să urgenteze lucrurile. Iată de ce s-a fixat pe vineri continuarea procesului ; întîi şi-ntîi se vor decide ce să facă cu tine, adică cu Dino Karol. În orice caz, chiar dacă vei rămîne în continuare Dino Karol, nu vei apărea decît în postura de al doilea sau al treilea acuzat, în ce priveşte gradul de vinovăţie.

Leo se cufundă în gînduri, Verena se apucă să-l mîngîie pe păr şi pe frunte, arătîndu-i prin acest gest că orice s-ar întîmpla, se afla sub o puternică protecţie.

— Ce se aude cu nevasta sau prietena lui Carol ? întrebă Leo.

— Povesteşte dumneata, Ervin, te rog ! îl rugă Balto

Rinner pe avocat. Sparanghelul ăsta e grozav, l-ai primit proaspăt, nu-i așa, Verena ?

— Chestiunea referitoare la soția sau prietena lui Karol are mai multe aspecte, începu Erkel. În primul rînd, nu se știe dacă direcția de criminalistică, în speță Guidoni, a aflat elemente noi în legătură cu persoana respectivă.

Rinner ridică repede capul din farfurie.

— Știți, alaltăieri seara s-a anunțat că Guidoni a fost numit șeful direcției. Succesul lui se datorește informațiilor furnizate de tine, nu-i așa, Leo ? Se vorbește că a fost propus pentru o înaltă distincție. Unele ziare au insinuat că Guidoni ține să-și respecte cuvîntul dat prietenului lui — acesta fiind tu, stimate președinte Gerdan — și de aceea n-o aduce pe amanta sau soția lui Karol în fața instanței. Toți scribii ăștia sînt în continuare adepții teoriei că pacientul nostru e de fapt Karol, care, vedeți dumneavoastră, ține morțiș ca opinia publică să nu afle cine sînt soția și copilul lui. Pe aceeași linie, ei susțin că tu, dragă președinte, ți-ai trădat tovarășii uzînd de memoria lui Karol, nu a lui Gerdan, drept care ți s-a făgăduit dinainte că soția și copilul tău nu vor fi aduși în fața instanței.

Verena nu se arătă prea impresionată, cu atît mai puțin timorată, de toate aceste vești. Ridică paharul de vin și rosti, senină și bine dispusă :

— Orice-ar fi, vom lupta !

— Acum, cînd sîntem cu toții laolaltă, ne vine ușor ! replică Leo. Sînt însă consternat de atitudinea celor de la „Mediterana". Mă întreb de ce s-or fi cramponînd de poziția adversă ?...

— Știți cum se întîmplă, spuse Erkel între două înghițituri, cînd moare președintele unei instituții, toată organizarea acesteia se dă peste cap. Fiecare o pornește înainte de capul lui și pe urmă nu-i vine la socoteală să întoarcă macazul. Într-un fel, e normal.

Balto zîmbi şi ridică sprîncenele uşor.

— Să fim drepţi, ei s-au păstrat ferm de partea ta, Verena. Acum se-nţelege, nu e simplu să facă brusc o întoarcere de 180 de grade...

— N-au fost de partea mea, acum îmi dau seama perfect, au fost împotriva lui Leo al meu, împotriva lui Leo al nostru. El le stă ca un spin în ochi, pentru nimic în lume nu vor să-l vadă reluîndu-şi vechea poziţie în oraş, vechile prerogative. Dar o să vedem noi, pînă la urmă, care pe care !

Ridicară cu toţii paharele.

— Trăiască „momentul de argint", inclusiv urmările lui ! toastă Ervin Erkel.

— Va să zică aşa... continuă doctorul Erkel. Şi acum să trecem la un alt aspect al complexului caz Karol, aspect pus în evidenţă — amănuntul nu e lipsit de interes — tot de faimoasa „Mediterana". Ziarul acesta a publicat pe prima pagină imaginea vilei în care ne găsim, însoţită de următorul text : „Perechea adulteră Verena Gerdan şi Dino Karol în luna de miere ?" Fireşte, dacă există, într-adevăr, o soţie a lui Dino Karol, cu sau fără copil, şi dacă, în ciuda operaţiei, Leo a rămas tot Karol, atunci această Ana, Eva sau Mary Karol e perfect îndreptăţită să-şi acţioneze soţul în judecată pentru adulter, nu-i aşa ?Dar iată că „Mediterana" nu se opreşte aici, ci strecoară, foarte fin, printre rînduri, şi o altă supoziţie : nu cumva noul şef al poliţiei, faimosul, capabilul Karlo Guidoni, în dorinţa de a-l scuti pe prietenul său Dino Karol de o nouă încurcătură, o ţine în mod intenţionat deoparte pe soţia lui Karol ?... Trebuie să remarc totuşi că legenda de sub fotografie a fost publicată însoţită de semnul întrebării.

Nimeni nu spune nimic, toţi fiind ocupaţi cu diversele feluri de fripturi şi garnituri.

— După părerea mea, reluă discuţia Verena, toţi cei ce se arată înverşunaţi împotriva lui Karol, care nu mai există, sînt de fapt interesaţi ca Gerdan să nu mai reapară. I-am făcut o înmormîntare fastuoasă, i-am dat onorurile cuvenite, am ţinut fel de fel de cuvîntări la catafalcul lui, i-am împodobit mormîntul cu coroane, i-am prezentat condoleanţe văduvei în cuvinte alese — gata, ajunge, e cazul să punem punct ! Karol să rămînă Karol, iar văduva văduvă.

— Este foarte interesant, pe de altă parte, aduse şi Erkel un argument în sprijinul acestei idei, că „Mediterana" şi celelalte vreo cîteva ziare care susţin acest punct de vedere, pe undeva îi iau apărarea lui Karol. Cică el ar fi fost ultima spiţă de la roată în afacerea cu stupefiantele, că numai greutăţile materiale, nevoia de a-şi întreţine femeia şi copilul l-au împins pe această pantă, că n-a avut, că n-are un caracter urît, dat fiind că a apărat pînă la capăt, sacrificîndu-se şi pe sine însuşi, anonimatul familiei sale şi că, în plus, n-a ucis pe nimeni.

— Cum aşa — n-a ucis pe nimeni ? întrebă Verena.

— Păi da, pe agenţii aceia, se pare că nu el i-a ucis. Karol n-a recunoscut niciodată această crimă, susţinînd că se înţelesese cu ceilalţi contrabandişti că în nici un caz nu vor face uz de armă. Nici pe Leo n-a intenţionat să-l ucidă : a vrut să se omoare pe el şi l-a nimerit din greşeală pe Gerdan.

— Eu credeam că a vrut să tragă în Guidoni, spuse Verena.

Leo asculta foarte concentrat toată acea discuţie. Pînă atunci, nu se discutase atît de deschis, în prezenţa lui, despre culpa lui Karol.

— Chestiunea e foarte controversată, spuse Erkel. Nici gardianul care s-a repezit primul la Karol şi i-a smuls revolverul nu şi-a putut da seama de intenţiile acestuia. Se pare că întîi a vrut să tragă asupra lui însuşi, dar cînd gar-

dianul l-a împiedicat s-o facă, a îndreptat țeava spre Guidoni, mai mult de ciudă, de furie — hai să-i spunem mînie de moment, în orice caz, determinat de o stare emoțională. Guidoni s-a ferit și victima a fost alta. Karol a folosit momentul de panică și s-a împușcat în cap. S-ar putea recurge acum, susțin ziariștii respectivi, la un fel de compromis: Karol să fie pedepsit, dar nu cu prea multă străşnicie, fiindcă chiar dacă a tras asupra lui Guidoni, ceea ce nu e cîtuși de puțin sigur, a făcut-o pradă unei emoții violente. Așadar, după părerea lor, deznodămîntul ar trebui să fie cam acesta: lui Karol să i se dea o pedeapsă ușoară — un an-doi de închisoare, pe care ar putea-o petrece, eventual, la clinica judiciară sau la cea universitară, unde n-are decît să fie supus la diverse analize și experiențe. Poate fi pus chiar și în libertate pe cauțiune sau să i se dea o pedeapsă cu suspendare: important este să fie găsit vinovat, să nu fie achitat, să nu poată deschide el însuși apoi un proces civil prin care să ceară stabilirea adevăratei sale identități. Cît privește adulterul — să se descurce între ei, cum or ști, Karol și nevastă-sa.

Verenei îi scăpărară ochii.

— Toate astea sînt fleacuri, spuse ea, aici de față se află mărturia vie a strălucitei operații a lui Balto, în întregime reușită. Creierul lui Gerdan trăiește mai departe, deci el însuși continuă să trăiască. Eu o știu cel mai bine.

În clipa aceea se auzi melodiosul semnal al fonovizorului. Verena se duse la aparat și apăsă pe clapă. Pe ecran apăru figura Anei Vidassi.

— Dragă Verena, începu Ana, ai cărei ochi se luminară de un zîmbet. Cînd ai putea să-mi acorzi o jumătate de oră?

— Dar de ce n-ai venit acum, cu Balto? întrebă Verena.

— A trebuit să rămîn la clinică. Aș putea veni mîine de dimineață la voi? Să zicem pe la unsprezece.

— Vino la noi la masă ! spuse Verena. Veniți cu toții ! Să vie și Balto, de altfel, lui o să-i spun chiar acum.

— Nu știu dacă va putea veni. Anunță-l că profesorii pe care-i aștepta sînt aici, la clinică. Întreabă-l dacă nu vrea să-i chem la aparat.

Balto auzise convorbirea.

— Spune-i că mă întorc numaidecît la clinică !

Ana ar fi vrut să discute ceva și cu Balto, dar el refuză să se ducă la aparat, spunînd că vor putea discuta și la spital.

— Te și duci, Balto ? întrebă Leo, care ar mai fi vrut să discute. Era anxios și, înconjurat de oameni, se simțea mai în siguranță.

— Trebuie să plec, profesorii aceia sînt de vină, îi răspunse Rinner. Ar vrea să te vadă pe tine. Unul dintre ei este profesorul Lindstrom ; mi-a spus că l-a cunoscut pe președintele Gerdan.

— Cristian Lindstrom ? întrebă Leo. A făcut multă vreme parte din conducerea Organizației mondiale a sănătății. Îl știi și tu, Verena.

— Tipul acela înalt, cu un păr neobișnuit de blond ? întrebă Verena.

— Chiar el, răspunse Balto. Cu atît mai bine că vă cunoașteți. Dacă tot pregătești prînzul, pregătește-l pentru cîteva persoane în plus ; eu optez tot pentru meniul de astă-seară.

— Dar ce vor de fapt Lindstrom și colegii lui ?

— E o poveste lungă, răspunse doctorul Rinner. Sau, dacă vrei, scurtă. Mi-au adus doi noi pacienți.

— Nu înțeleg, spuse Leo.

— Un oarecare Greene are o tumoare ultramalignă la plămîni — știți, unul din cazurile, unul din cele cinci la sută care sînt și astăzi incurabile — și a găsit un muribund cu tumoare la creier.

— Şi vrea ca tu să-i hibridizezi ! strigă Leo, uluit.
— Bineînţeles, i-am refuzat categoric. Doctorul Rinner nu mai face hibrizi. Nici tu, Leo, să nu încerci mîine să mă înduplеci, chiar dacă ei ar putea să-şi închipuie că tu vrei să rămîi unicul hibrid... Că vrei să păstrezi exclusivitatea...
— Ce idee ! rîse Leo. Auzi ! Ca şi cum aş fi o carte rară sau un timbru rar !

XXII

La reluarea sa, procesul lui Dino Karol stîrni şi mai mare vîlvă decît la deschidere. Mapamondul întreg se pregătea să-l urmărească. Transplantarea de creier efectuată asupra inculpatului, cu toate consecinţele ce decurgeau de aici, dădea reluării procesului o notă specială, care, pe plan local, se reflecta în polemica înverşunată în care se angajaseră cele două grupuri de ziare. În oraş circulau fel de fel de zvonuri şi de supoziţii ; în general, două erau părerile dominante — după una din ele, noul Leo (aceasta era denumirea care intrase în uz, „hibridul" şi alte asemenea formule artificiale nefiind agreate de public) avea să fie condamnat, pur şi simplu, dar la o pedeapsă nu prea aspră, întrucît nici nu era cine ştie ce vinovat ; după a doua opinie, nu se putea să nu se ţină cont într-o măsură mai mare sau mai mică de consecinţele operaţiei la care fusese supus inculpatul, drept care procesul avea să fie suspendat din nou, pînă ce factorii competenţi se vor pronunţa asupra indentităţii omului din boxă.

Oraşul era literalmente împînzit de aparate de fonoviziune : ecranele erau instalate pe străzi, în pieţe, în localuri. Se anunţase că Globoviziunea va transmite în direct dezbaterile procesului. În preajma reluării acestuia, nu existase revistă ilustrată din lume care să nu fi publicat fotografiile

protagoniştilor : „a noului Leo", a Verenei Gerdan, soţia sau amanta acestuia, a doctorului Rinner, a doctorului Sor, a lui Erkel şi, în sfîrşit a lui Guidoni, omul căruia i se atribuia meritul de a fi capturat atît de rapid pe contrabandiştii de stupefiante. În port ancoraseră numeroase iahturi particulare, precum şi alte vase aparţinînd diferitelor agenţii de presă şi marilor ziare. Locurile fuseseră reţinute cu o serie de zile înainte, şi cu toate că procesul urma să aibă loc în cea mai mare sală de şedinţe a tribunalului, un amfiteatru cu trei mii de locuri, solicitările nu putură fi nici pe departe satisfăcute.

Preşedintele tribunalului, împreună cu judecătorii, ţinu o consfătuire prealabilă cu procurorul şi reprezentanţii apărării, în urma căreia se luă hotărîrea ca martorii să fie interogaţi în următoarea ordine : întîi şeful direcţiei de criminalistică, Karlo Guidoni, apoi Peter Gert, fost funcţionar al băncii şi, deci, fost coleg al lui Karol, dar numai relativ la acţiunile lui Karol ; în şedinţa de după-amiază urma să compară în faţa instanţei doctorul Rinner, care avea să se refere la natura intervenţiei sale chirurgicale. În dimineaţa zilei următoare, avea să vorbească procurorul, apoi doctorul Erkel, apărătorul inculpatului. După care, tribunalul avea să se retragă pentru deliberare, urmînd să ia o hotărîre în legătură cu desfăşurarea pe mai departe a procesului.

Toată lumea îşi dădea seama că procesul va atinge punctul culminant o dată cu depoziţia profesorului Rinner, care urma să explice în faţa opiniei publice cum se petrecuseră lucrurile în realitate : prin ce mijloace scosese din corpul rănit mortal al lui Leo Gerdan creierul, pentru a-l transplanta în corpul, la fel de grav rănit, al lui Dino Karol. Se ştia — circulau chiar mai multe versiuni în legătură cu asta — că, la început, Rinner voise să treacă sub tăcere adevărul, să tăinuiască natura operaţiei, dar că apoi, operaţia reuşind peste aşteptări... Într-adevăr, succesul ope-

rației nu-l putea nimeni contesta ! Toate acestea făceau ca audierea lui Rinner să fie așteptată cu teribil interes.

Se mai zvonea că se pusese în discuție în consfătuirea de la tribunal și eventualitatea audierii Verenei Gerdan. Într-adevăr, dacă era vorba să fie interogat un martor demn de toată crezarea în legătură cu memoria noului Leo, cu tot ce își amintea acesta sau, în definitiv, cu ce uitase, atunci, firește, nici nu putea fi găsit un martor mai competent decît Verena. Dar, totodată, Verena ar fi fost un martor mult prea părtinitor, chiar și nițel compromis, la urma urmei, așa încît Erkel, cel puțin așa se spunea, nu insistase în mod deosebit ca Verena să fie interogată, cu atît mai mult cu cît procurorul ar fi declarat că s-ar putea obiecta că nu sînt interogați și unii martori ceruți de acuzare.

Timpul era minunat : nici urmă de nor pe bolta însorită. Leo își amintea, nu fără o ușoară strîngere de inimă, de ziua aceea mohorîtă, cu vînt și ploaie, îmbibată parcă de o nețărmurită tristețe, de o infinită deznădejde, cînd fusese transportat întîia oară de la clinica specială universitară la tribunal. Simțea pretutindeni în jurul lui curiozitatea dezlănțuită a mulțimii, îi recunoscu pe ziariști, dintre care mulți îi erau sau îi fuseseră amici, pe fotoreporteri, pe operatorii de la televiziune, care-și mînuiau de zor aparatele. Aruncă apoi o privire în josul scării : impozantul edificiu al Justiției era împresurat de o masă compactă de oameni.

Intrară în holul central. Aici era mai puțină lume ; de la prima aruncătură de ochi, îți dădeai seama că toți cei de aici aveau tichete pentru sala de ședințe. Doi gardieni ai tribunalului se apropiară grăbiți de Leo.

— Dacă doriți, putem să vă arătăm drumul...

Leo înțelese pe loc : trebuia să se separe de Verena. Oricum, el rămînea unul dintre acuzați.

Urcă două trepte și ajunse la galeria care lega marea sală a tribunalului de aripa în care se afla arestul. Fu condus în boxa acuzaților și i se indică un loc pe bancă. Își aruncă privirea spre publicul din fața sa. Șirurile lungi de scaune se întindeau în formă de semicerc. În rîndul întîi, o văzu pe Verena, care-i zîmbea.

XXVII

Ca la un semn, publicul amuți și se ridică cu zgomot în picioare. Se ridicaseră toți, și apărătorii, și acuzații, și procurorul, și substitutul acestuia. Își făcură apariția, intrînd unul cîte unul, președintele Viktor Mendoz, apoi cei patru judecători, toți în togă. Mendoz examină cu privirea sala, pe acuzați, pe reprezentanții acuzării și ai apărării. Se așeză și făcu și asistenței semn să se așeze.

Președintele tribunalului își trase în față dosarul și, o clipă mai tîrziu, anunță ședința deschisă.

— Declarînd deschisă dezbaterea de astăzi, spuse apoi Mendoz, trebuie să reamintesc completului hotărîrea luată ieri la propunerea procurorului. Întrucît direcția de criminalistică a intrat în posesia unor elemente noi relative la culpa acuzatului Dino Karol, urmează ca procurorul să extindă actul de acuzare. Pe de altă parte, dat fiind că în persoana acuzatului Dino Karol au survenit schimbări de natură biologică, în urma operației la care a fost supus pe data de 3 martie anul curent, se impune cu necesitate audierea în primă urgență a șefului direcției de criminalistică, Karlo Guidoni, care a condus ancheta organelor de poliție, precum și a profesorului doctor Baltazar Rinner, autorul intervenției chirurgicale menționate. După aceea, tribunalul va audia propunerile acuzării și ale apărării și va adopta deciziile corespunzătoare.

Mendoz făcu o scurtă pauză, după care se întoarse către unul din grefieri :

— Să fie introdus șeful direcției de criminalistică.

Își făcu apariția Karlo Guidoni ; înalt și bine făcut, îmbrăcat într-un costum nou, de culoare închisă ; părea că în ultimele zile mai crescuse cu cîteva degete... Se înclină în fața președintelui tribunalului și apoi luă poziția de drepți.

„Exact ca atunci, se gîndi Leo. Numai că data trecută îl vedeam din spate..."

În inima lui Leo se strecură un fior.

— Stimate șef al direcției de criminalistică, i se adresă președintele lui Guidoni, la ultima înfățișare ați fost audiat în legătură cu faptele care au dus la arestarea lui Dino Karol, cu care prilej complicii săi au reușit să fugă. Dorește acuzarea sau apărarea să pună martorului vreo întrebare suplimentară referitoare la evenimentele respective ?

Nici acuzarea, nici apărarea nu avu de pus întrebări.

— Atunci vă rugăm să ne relatați cele văzute de dumneavoastră în ședința din trei martie anul curent, precum și evenimentele ce le-au premers.

În marea sală se așternu tăcerea.

— După cum probabil vă amintiți, domnule președinte, la doi martie a fost lansat, într-un cadru festiv, vaporul „Leo Gerdan". În ajun, mă chemase prin fonoviziune Leo Gerdan, ilustrul nostru scriitor și publicist și totodată președinte al ziarului „Mediterana", cel mai mare cotidian al nostru, propunîndu-mi să ne întîlnim. Președintele Gerdan avea o criză acută de reumatism, îl dureau genunchii, motiv pentru care n-a putut participa la lansarea festivă a vasului ce-i purta numele. Am urmărit amîndoi la televizor festivitatea, după care am discutat, timp de aproximativ o jumătate de oră, despre felul în care trebuia să mă prezint a doua zi în fața acestei onorate instanțe.

Guidoni făcu o pauză, își trase răsuflarea și îi aruncă o privire lui Leo.

— Președintele Gerdan era de părere că, cu puțină diplomație, ca să spun așa, Karol ar putea fi determinat să vorbească, să-și divulge complicii. La cererea expresă a președintelui lor, cîțiva reporteri de la „Mediterana" întreprinseseră o anchetă pe cont propriu și descoperiseră că Dino Karol are un copil, depistînd, în diverse orașe din țară, magazinele de unde Karol achiziționase anumite obiecte de îmbrăcăminte pentru copilul său. Președintele Gerdan mi-a înmînat un costumaș de copil, urmînd să mă prezint cu obiectul respectiv în fața instanței. Dino Karol avea nervii zdruncinați la maximum, devenise extrem de irascibil, și președintele Gerdan presupunea că starea sa nervoasă se explica prin temerea ca opinia publică să nu descopere identitatea copilului său și, bineînțeles, a mamei acestuia.

Guidoni păru să stea în cumpănă cîteva clipe, apoi adăugă :

— Prin aceste acțiuni ale sale, președintele Gerdan dorea să contribuie la bunul mers al anchetei. Eu i-am primit ajutorul și sugestiile lui cu recunoștință.

Președintele Mendoz zîmbi și dădu ușor din cap.

— Nu știu dacă mai e nevoie să relatez aici cum a decurs audierea mea din ziua de trei martie anul curent ; evenimentele sînt cunoscute. Din păcate, prevederile președintelui Gerdan că vederea îmbrăcăminții copilului său îl va tulbura profund pe inculpatul Dino Karol s-au dovedit a fi mai mult decît exacte. După ce Dino Karol a strigat de mai multe ori : „Voi nu știți nimic ! Voi nu știți nimic ! Mințiți !", și după ce, ca replică la vociferările sale, i-am arătat costumașul copilului, l-am văzut cu consternare sco-

țînd un pistol automat: am recunoscut pe loc calibrul și marca și, știind că e vorba de o armă cu douăzeci de gloanțe, am fost din primul moment conștient de gravitatea pericolului. Mă aflam prea departe de inculpat pentru a-l putea imobiliza la timp; mi-am dat seama că mă va ciurui înainte de a ajunge la el. Toate acestea s-au petrecut într-o fracțiune de secundă. L-am văzut apoi pe gardianul din boxă înșfăcîndu-l pe Karol dintr-o parte. În aceeași clipă Dino Karol și-a îndreptat pistolul spre tîmplă, dar dîndu-i-se peste mînă, a împroșcat gloanțele în față, precizez că acestea sînt simple impresii, că așa mi s-a părut că s-au petrecut lucrurile. Între timp, eu mă repezisem spre Karol, eram însă prea departe și, în momentul cînd a apăsat pe trăgaci, m-am azvîrlit la pămînt. După cum știți, nenorocirea a făcut ca imediat în spatele meu să se afle Leo Gerdan — el ținuse ca în timpul depoziției mele să stea în apropierea mea — și astfel gloanțele l-au nimerit pe el, în inimă și în plămîni.

Guidoni îndreptă spre președintele Mendoz o privire care voia să spună: asta e tot ce știu.

— Spuneți-ne, îl întrebă Mendoz, ulterior ați mai venit în contact cu acuzatul Karol?

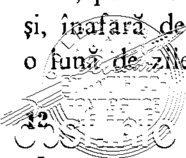
Guidoni roti în jurul său o privire deconcertată. Părea că se străduiește să înțeleagă tîlcul întrebării președintelui tribunalului; ochii îi căzură apoi asupra lui Leo și șeful direcției de criminalistică prinse capătul firului.

— La fel ca toți cetățenii orașului, am aflat bineînțeles și noi, cei de la direcția de criminalistică, de operația pe care profesorul Baltazar Rinner împreună cu colaboratorii săi a făcut-o, în cadrul clinicii speciale universitare, asupra lui Gerdan și Karol. Ca să fiu mai precis: am

dispus din prima clipă de informații conform cărora asupra lui Karol s-a încercat reînnoirea unui anumit țesut, dacă mă exprim bine, din regiunea creierului, dar, firește, n-am bănuit că e vorba de o intervenție atît de radicală. Avînd în vedere natura îndatoririlor direcției noastre, l-am pus sub cea mai strictă supraveghere atît pe bolnavul Dino Karol cît și toate persoanele care au venit în contact cu el, în speranța că vom da de urmele complicilor lui. Urmărirea acestor persoane n-a dus însă la nici un rezultat. În cele din urmă, ne-am convins de exactitatea declarațiilor profesorului Rinner în legătură cu natura operației. N-am mai pus la îndoială succesul deplin al acesteia. Lăsînd la o parte alte considerente, din punct de vedere criminalistic, Dino Karol nu mai există!

Karlo Guidoni se întrerupse, pentru a-i permite președintelui tribunalului să-i pună eventual o altă întrebare. Mendoz însă, îi făcu semn să continue.

— Deși mă puteam aștepta să fiu criticat pentru această inițiativă, m-am decis la un moment dat să mă sfătuiesc cu acuzatul... să-l întreb ce ar întreprinde el pentru a prinde restul bandei de contrabandiști. Trebuia, într-un fel sau altul, să urnesc ancheta din punctul în care se împotmolise. Țin să subliniez că, adresîndu-mă acuzatului, apelam la memoria, la informațiile deținute de Leo Gerdan, nu de Dino Karol. M-am dus la el, la locuința profesorului Rinner, și chiar din primul moment mi-am dat seama că procedasem inteligent. Acuzatul mi-a oferit niște date extrem de utile, pe care le deținea prin reporterii de la „Mediterana", și, înafară de asta, mi-a relatat și convorbirea pe care, cu o lună de zile înainte de întîmplările din sala de judecată,

Leo Gerdan a purtat-o prin fonoviziune cu o femeie necunoscută, care, pentru a nu fi văzută, acționase estompatorul de imagine. Femeia aceea îi spusese lui Gerdan să-i întrebe pe anchetatori de ce întreprind cercetări numai printre actualii funcționari ai băncii, de ce nu investighează și printre... foștii funcționari ai băncii. În urma acestei discuții cu inculpatul, am pus în stare de alarmă întreg aparatul polițienesc și, la o jumătate de oră după aceea, au și fost operate primele arestări ; din păcate, s-a ajuns și la un schimb de focuri care s-a soldat cu mai multe victime. Nu ne-a fost greu să conchidem cine era acel fost funcționar al băncii la care făcuse aluzie interlocutoarea lui Gerdan și, la descindere, l-am găsit în compania unui complice care ținea legătura cu contrabandiștii din străinătate.

— Discuția ați avut-o cu inculpatul, aici prezent ? El v-a relatat convorbirea cu femeia necunoscută ? întrebă Mendoz.

— Da, spuse Guidoni, și mă folosesc de prilej pentru a-i mulțumi, în numele meu și al direcției de criminalistică.

În sală se produse rumoare, și președintele se văzu obligat să ridice mîna. Publicul se liniști pe dată.

— Ar fi trebuit să vă exprimați recunoștința și față de femeia necunoscută care l-a informat pe președintele Gerdan. Direcția dumneavoastră a aflat cine a fost această femeie ?

În sală se așternu o tăcere apăsătoare. Karol Guidoni dădu din cap.

— Presupun că această femeie a fost prietena lui Karol și totodată mama copilului său, Ema Sturm. Probabil că intenția ei a fost să-l ajute pe Karol, considerînd, și pe bună dreptate, că situația acestuia s-ar ușura, dacă pe banca acuzaților s-ar afla și alți vinovați.

Acum cei din sală își dădură seama că și dincolo de zidurile clădirii toată lumea amuțise, în așteptarea unor noi și senzaționale dezvăluiri. Prin ferestrele marii săli de judecată răzbătuse pînă atunci, necurmat, un vuiet neluat de nimeni în seamă și de care abia acum, cînd încetase brusc, cei dinăuntru deveniseră conștienți.

— De ce: „probabil" ? De ce n-ați interogat-o personal pe Ema Sturm ?

— Îndată după acea convorbire prin fonovizor, Ema Sturm a plecat din țară. Cîteva zile mai tîrziu, și-a găsit moartea într-un accident; mașina ei s-a ciocnit cu o altă mașină și ea a rămas moartă pe loc. Accidentul a avut loc cu o lună înainte de a fi trase focurile de armă în sala de ședințe a tribunalului, și — mă văd obligat să folosesc din nou acest cuvînt — probabil că Dino Karol se temea să nu fie amestecat în afacere și copilul său a cărui mamă era moartă și al cărui tată urma să fie condamnat la închisoare pe viață sau la spînzurătoare. Acum, cînd toate acestea au fost clarificate, am rugat Interpolul să ancheteze încă o dată împrejurările în care a murit Ema Sturm. E de presupus că fusese chemată în străinătate de bandă, care voia să scape de ea și că, înainte de a pleca, i-a comunicat acea informație lui Gerdan. După cum am aflat de la inculpatul aici de față, Gerdan n-a transmis informația nici direcției noastre, nici colaboratorilor săi de la ziar, în speranța că va mai primi și alte indicii de la femeia necunoscută, în cazul că, cel puțin un timp, va păstra discreția asupra celor aflate.

Karlo Guidoni se uită la Leo și acesta dădu din cap.

Publicul, care pînă atunci își ținuse răsuflarea, începu

să respire mai în voie. Sala se porni să zumzăie şi, timp de cîteva clipe, se auzi desluşit şi vuietul din stradă. Preşedintele tribunalului ridică din nou mîna :

— Acuzarea sau apărarea au de pus vreo întrebare şefului direcţiei de criminalistică ?

Erkel ridică mîna şi preşedintele făcu semn că încuviinţează.

— Pe mine m-ar interesa să ştiu dacă ultimele descoperiri ale direcţiei de criminalistică, în legătură cu care am fost informaţi aici de şeful acestei instituţii, contribuie la clarificarea întrebării : a tras sau nu Dino Karol, anul trecut, cînd au fost ucişi în port doi dintre agenţii direcţiei ?

Preşedintele Mendoz îi făcu semn lui Guidoni că poate să răspundă.

— Contribuie, evident. L-am interogat pe arestatul Markard, înainte ca acesta să intre în comă ; declaraţia sa este anexată la dosar. În afară de asta, deţinem şi declaraţiile lui Peter Gert, funcţionar de bancă concediat, aflat în prezent în arestul tribunalului.

— Mulţumesc, spuse Ervin Erkel. Încă o întrebare : Care este părerea direcţiei de criminalistică — Karol a tras sau n-a tras asupra celor doi agenţi ?

Karlo Guidoni se uită din nou la preşedintele tribunalului, şi după ce acesta făcu semn că încuviinţează întrebarea, rosti răspicat :

— Sîntem convinşi că Dino Karol n-a tras.

— Mulţumesc, spuse din nou Erkel, după care adăugă : Aş mai pune o întrebare, nu lipsită de importanţă pentru situaţia clientului meu : Cine a introdus în penitenciar, în mod fraudulos, bineînţeles, pistolul automat cu douăzeci de gloanţe şi în ce scop ?

Guidoni se uită la Mendoz și apoi răspunse :

— Tot Markard. Dispunem de declarația sa amplă, în care recunoaște acest lucru, declarație căreia, presupun, i se va da citire în cursul dezbaterilor, la momentul potrivit. Markard susține în declarația sa că șefii din străinătate ai bandei își pierduseră răbdarea și țineau să se pună capăt cît mai urgent poveștii ăsteia cu procesul lui Karol. Markard, executînd ordinul altcuiva, introdusese în mod fraudulos arma în închisoare, nu dintr-o dată, ci în trei reprize : pistolul putea fi demontat în așa fel, încît, la un singur transport, nu se putea observa că e vorba de piesele componente ale unei arme de foc atît de periculoasă ; păreau mai degrabă niște tuburi de medicamente. Tot Markard făcuse să-i parvină lui Karol și gloanțele.

Erkel îi mulțumi din nou martorului, după care îi adresă ultima întrebare :

— Dar în ce scop ?

— Nu credem că pistolul i-a fost transmis lui Dino Karol pentru a-l folosi împotriva unei alte persoane.

Alte întrebări nu i se mai puseră martorului.

Instanța îl mai audie în continuare pe gardianul care fusese de serviciu la trei martie și care încercase să smulgă revolverul din mîinile lui Karol. Nici audierea acestui martor nu reuși să arunce lumină asupra întîmplărilor din ziua respectivă : tentativa de sinucidere a lui Karol nu putea fi pusă la îndoială, fiindcă el îndreptase arma întîi asupra sa, dar nu se putu stabili dacă trăsese în față cuprins de furie sau apăsase pe trăgaci fără să vrea, de vină fiind poate și gardianul, care îl apucase greșit făcînd să se declanșeze automatul de la sine.

Se procedă apoi la interogarea lui Peter Gert. Întrebările ce i se adresară se limitară la participarea lui Dino Karol la acțiunile bandei. În general, Gert căută să-i ia apărarea lui Karol. Acesta, pretinse Gert, fusese recrutat de către bandă abia în ultima vreme, cu două-trei luni înainte de arestarea sa în port. Karol făcea parte din grupa care se ocupa cu desfacerea stupefiantelor. De tras, trăsese Markard, cu toate că ticălosul îi promisese și lui, lui Gert, că în nici un caz nu va face uz de armă. Într-un cuvînt, luînd apărarea lui Karol, Gert căută să se apere totodată pe el însuși. Ei doi fuseseră prieteni și vinovăția unuia era egală cu a celuilalt ; mai precis, erau la fel de nevinovați...

Printre altele, președintele Mendoz îl întrebă pe Gert dacă, după punerea în libertate condiționată a inculpatului, încercase să intre în contact cu el.

— Am încercat, răspunse Gert. Numai că... mi-am dat seama din primul moment că am de-a face cu un cu totul alt om.

În sala de ședințe se produse rumoare. Președintele Mendoz reluă :

— Cum v-ați dat seama de asta ?

— Avea cu totul alți ochi, vreau să spun, cu totul altă privire. Am observat asta numaidecît.

După interogatoriul lui Gert, doctorul Erkel propuse să fie audiată Verena Gerdan, susținînd că ea ar fi martorul cel mai indicat să furnizeze instanței date cu privire la starea actuală și mai ales la memoria acuzatului. Cu toate acestea, tribunalul, după o scurtă consultare, respinse propunerea. Mendoz motivă decizia astfel : Tribunalul intenționează să audieze în prealabil martorii care

pot elucida gradul de vinovăţie al lui Dino Karol, cel dinainte de operaţie ; apoi, instanţa îl va audia pe doctorul Rinner, după care va invita acuzarea şi apărarea să-şi prezinte propunerile, pentru ca abia în finalul dezbaterilor să se treacă la aprecierea culpei lui Dino Karol cel de după operaţie.

Era ora unsprezece fix, şi din nou o linişte desăvîrşită se lăsă deasupra oraşului ; tăcea încordată atît asistenţa din sala de judecată, cît şi mulţimea de afară, amuţiseră şi cei aflaţi în faţa aparatelor de televiziune. În toată lumea, nenumăraţii translatori ai posturilor străine de televiziune putură să răsufle un pic ; fiecare îşi drese glasul, ca să nu-şi trădeze emoţia cînd avea să reia transmisiunea.

— Să fie introdus profesorul Baltazar Rinner, rosti, în sfîrşit, preşedintele Mendoz cu un glas uşor răguşit.

Tacticos, supraveghindu-şi fiecare pas, fiecare mişcare, îşi făcu apariţia doctorul Rinner : un bărbat, cum se spune, prezentabil — părul des, argintiu, era pieptănat cu îngrijire, iar costumul punea în evidenţă atît statura armonioasă a celui ce-l purta, cît şi excepţionala măiestrie a celui ce-l croise. Mendoz sună încetişor din clopoţel. Rinner se înclină uşor în faţa tribunei prezidenţiale.

— Stimate profesore, i se adresă Viktor Mendoz, anul acesta, la trei martie, în jurul orei zece, v-au fost aduşi, la clinica specială universitară, doi oameni grav răniţi : Leo Gerdan, renumitul scriitor, şi Dino Karol, acuzat de contrabandă cu stupefiante, omul a cărui culpă o dezbate acest tribunal. Vă rugăm să ne spuneţi la ce operaţie i-aţi supus pe cei doi răniţi şi care sînt, după părerea dumneavoastră, consecinţele acestei operaţii.

Profesorul Rinner se apropie încet de bară, postîndu-se în aşa fel, încît să-l poată vedea şi pe preşedinte, şi pe acuzat. Apoi îşi trecu alene mîna peste frunte.

XXIV

— Într-adevăr, stimate domnule preşedinte, în ziua de trei martie, tocmai încheiasem cu succes extirparea unei tumori de pe creierul unei femei, cînd mi-a parvenit vestea uluitoare că Leo Gerdan a fost rănit extrem de grav şi că, în cel mult cîteva minute, va fi adus la clinica noastră. Împreună cu el a fost adus şi inculpatul Karol. Cei doi răniţi au fost transportaţi fără întîrziere în sala mare de operaţii şi aşezaţi sub aparatele Roentgen. Leo Gerdan avea nouă gloanţe în plămîni şi alte două în inimă, iar Dino Karol un glonte în regiunea creierului mare : glontele îi perforase craniul şi distrusese o parte a scoarţei cerebrale ; după toate indiciile, leziunea era mortală. Am pus numaidecît în funcţiune, pentru amîndoi, stimulatorii cordului, iar lui Gerdan i-am făcut şi circulaţia extracorporală ; era însă absolut evident că nici unul din ei nu va trăi mai mult de o jumătate de oră, adică exact atît cît aveau să-şi facă efectul metodele amintite, combinate cu injecţiile de rigoare în asemenea împrejurări. Era absolut evident că, în faţa celor douăsprezece gloanţe pornite din pistolul automat al lui Dino Karol, clinica specială universitară va fi obligată să capituleze... Mă uitam la aparatura din faţa mea şi, deodată, m-a străfulgerat o idee : operaţia pe care am făcut-o de atîtea ori, dar numai fragmentar şi cu mai mult sau mai puţin succes, am putea-o încerca global de astădată... În secunda următoare, apăsam pe butonul care declanşa semnalul de alarmă pe întreaga clinică. Hotărîsem să încerc transplantarea creierului lui Gerdan, aflat în propriul său înveliş — dura mater — în craniul lui Dino Karol, din care urma să fie înlăturat creierul distrus. Nu ştiu dacă

vă este cunoscut ce înseamnă semnalul de alarmă generală într-o clinică de genul clinicii noastre: în secundele imediat următoare, toți componenții echipei de „mari operații" — așa îi spunem noi — aveau să fie la posturile lor. Din această echipă, în afară de mine și de adjuncta mea, mai fac parte încă cinci chirurgi, alături de specialiști roentgenologi, în electromicroscopie, în radiografia pe baza radiațiilor atomice, în documentarea acustică operativă. Au fost, tot atît de operativ, la posturile lor și membrii serviciilor tehnice chirurgicale: specialiștii în tăieturi, executate prin diverse metode — mecanice, electrice, pe baza ultrasunetelor, a energiei atomice, prin radiația protonică etc. Sistemul așa-numitei „punți de comandă" sau „al căpitanului", care se aplică de vreo cîțiva ani în chirurgie, face posibilă, în cazul unor operații complicate, activitatea simultană a unui mare număr de colaboratori și, practic, asigură succesul inclusiv în cazurile în care, altădată, pe timpul chirurgiei manuale, era exclus un rezultat pozitiv, chiar dacă intervenția o făcea cel mai strălucit și mai abil chirurg „individual". Știți, desigur, că și înainte vreme chirurgul care opera era asistat în timpul operației — dar de operat propriu-zis, opera el singur, iar ceilalți, aproape întotdeauna, nu făceau decît să-l ajute. E cazul să subliniez aici, la începutul depoziției mele, că fără marile progrese înregistrate de practica chirurgicală în ultimii ani, ar fi fost exclusă reușita unei operații atît de grele și de complicate ca aceea efectuată asupra lui Leo Gerdan și a lui Dino Karol. Au fost descoperite o serie de medicamente ajutătoare care înlesnesc pacientului suportarea operației. Au fost descoperite, și încă destul de demult, dar în vremea noastră au fost perfecționate, metode de stabilire a

așa-zisei circulații extracorporale, au fost descoperiți stimulatori tot mai perfecționați ai activității inimii și a tuturor celorlalte organe. Se știe că mai ales la deschiderea craniului se produceau sîngerări puternice, făcînd necesară administrarea coagulanților ; astăzi acest neajuns este înlăturat datorită unor injecții care micșorează circulația sîngelui într-o zonă anumită. Și alte piedici de această natură au fost înlăturate. Metodele de anesteziere sînt de mult perfecționate, s-a extins considerabil aplicarea maselor plastice în chirurgie ; inima și rinichiul din material plastic nu sînt astăzi cu nimic mai insolite decît danturile false, să zicem. Vă amintiți de recentul scandal provocat în sînul federației mondiale de atletism de cazul acelui alergător recordman căruia, s-a stabilit la un moment dat, prin aplicare de material plastic, i-a fost mărită capacitatea plămînilor. Toate acestea sînt lucruri foarte cunoscute, dar eu vi le reamintesc pentru ca hotărîrea mea de-a încerca o transplantare completă de creier să nu vi se pară o îndrăzneală monstruoasă sau chiar o insolență. Mă voi referi acum la progresele realizate în domeniul tăieturii însăși. Au trecut de mult vremurile cînd tăietura era făcută cu bisturiul și cînd o executa chirurgul care opera cu propria lui mînă, ca să zic așa. Bisturiul mai este folosit astăzi numai în cele mai înapoiate regiuni ale globului, care sînt din ce în ce mai restrînse, și a dispărut din practică o dată cu cleștele de scos dinții, o dată cu briciul de bărbierit. Nici nu ni-l mai putem imagina pe chirurg tăind el însuși, așa cum taie bucătarul bucăți de carne de vițel sau de vacă... Chirurgul individual, acel om viteaz care a deschis cu curaj pîntecele omenesc și care apoi, îngrozit de cele văzute, l-a închis la loc, care cosea asemenea unei croi-

torese, căruia adesea i se reproşa că nu face cusăturile mai frumoase (după calitatea cusăturii era şi apreciat) de altfel acel chirurg, căruia se cuvine să-i acordăm întreaga cinste, a rămas definitiv de domeniul trecutului, a devenit o piesă de muzeu aidoma cavalerilor în armură sau cavaleriei. Marile progrese ale chirurgiei contemporane au creat posibilitatea ca la o operaţie să participe, sub conducerea chirurgului-şef, mai mulţi chirurgi de înaltă calificare, fiecare dintre ei avînd de îndeplinit sarcini precise în cadrul intervenţiei. Operaţia aflată în discuţie n-ar fi fost posibilă dacă nu s-ar fi putut întreprinde, concomitent, intervenţii în mai multe zone. Creierului grefat trebuia să i se asigure de îndată legătura cu toate căile nervoase, atît cu cele motorii cît şi cu cele senzitive. Să luăm, de exemplu, asigurarea căii vizuale : dacă colega mea care avea, în cadrul operaţiei, misiunea să intervină asupra neuronilor căii vizuale şi să efectueze legătura dintre ochii lui Karol şi creierul grefat, dacă, deci, colega mea n-ar fi operat impecabil, de sub aparatura noastră ar fi rezultat un pacient orb. La fel şi cu celălalte căi senzitive : calea sensibilităţii kinestezice şi tactile, calea simţului durerii şi al temperaturii, calea auditivă, cea a gustului, cea statică. Totodată, a trebuit să fie asigurate şi căile motorii, sistemul de vene şi artere. Fiecare dintre chirurgii participanţi la intervenţie a avut tot timpul la dispoziţie imaginea zonei anatomice pe care opera ; de pildă, colega care a avut în sarcina ei calea vizuală a dispus din primul pînă în ultimul minut de radiografiile zonei respective, a avut proiectate în faţa ei, pe un ecran, electromicrogramele, fotografiile executate pe baza diverselor radiaţii, şi a avut, cum s-ar spune, ca în palmă, zona respectivă, totodată a avut

la îndemînă rapoartele de activitate ale chirurgului-robot, ale microrobotului.

Aş scoate în evidenţă aici încă o împrejurare care m-a influenţat în luarea hotărîrii de a întreprinde operaţia. E vorba de tehnica actuală de sutare a ţesuturilor, a vaselor de sînge, a nervilor, a oaselor şi aşa mai departe. Şi cu acest prilej, se cuvine să aduc un omagiu vechii chirurgii şi vechilor chirurgi, despre care ştim cît de mult s-au chinuit datorită tehnicii rudimentare şi puţinelor cunoştinţe de biologie de care dispuneau. Să luăm cazul unui muncitor căruia maşina i-a tăiat mîna de la articulaţie, să zicem. Pînă nu demult, acest muncitor rămînea fără mînă. Chirurgia actuală, dacă intervenţia e făcută la timp, aşază fără mare greutate partea tăiată a mîinii înapoi la locul ei : omul va sta o lună de zile cu mîna bandajată, ceva mai mult timp în convalescenţă, după care va redeveni întru totul cel ce a fost înainte. Am dat acest exemplu al mîinii retezate, aşezate din nou la loc, tocmai pentru a explica ce mare progres reprezintă tehnica sutării ţesuturilor. Carnea omului — muşchii şi vasele de sînge — este compusă dintr-un număr imens de celule : tăietura despre care vorbim le-a separat. Pe vremea cînd mîna era reataşată cu mai multă sau mai puţină exactitate, venele fiind cusute, asigurate şi legate, iar osul „ţintuit", succesul era mai mult decît îndoielnic, fiindcă nu erau restabilite absolut toate legăturile dintre cele două părţi ale mîinii, încît ele să intre din nou în contact, cu toate acestea, în ciuda coaserii oricît de perfecte, depărtarea dintre ele continua să rămînă prea mare şi viaţa părţii retezate înceta repede. Astăzi, cu ajutorul stimulatorilor, putem prelungi atît cît este necesar viaţa părţii

detașate în așa fel, încît cu rare excepții, o parte vie să se sudeze de cealaltă parte vie. Sistemul nostru, pe care-l putem numi sistemul lipirii, a înlocuit complet sistemul coaserii și al copcilor, iar diversele mijloace auxiliare, în primul rînd izotopii, au un rol atît de mare, încît, datorită lor, celulele celor două părți, temporar despărțite, se grupează laolaltă întru totul, la fel ca înainte.

Dar cea mai importantă cucerire a chirurgiei — și metoda e încă în curs de perfecționare — este așa-numitul microchirurg. Dispunem de aparate miniaturale de o mare precizie, care nu sînt altceva decît niște chirurgi roboți teleghidați: altădată chirurgul individual tăia pîntecele bolnavului, astăzi microchirurgul descinde în stomac, iar chirurgul are în fața sa, în timpul operației, proiecția activității acestuia, fiind în permanență la curent cu problemele cărora trebuie să le facă față microrobotul său, putîndu-l astfel dirija în operațiile de joncționare — și cum secționările nu se execută mecanic, adică cu bisturiul, care poate fi considerat mai degrabă o unealtă de măcelar, ci prin ultrasunete, prin diverse metode electrotehnice ori prin intermediul diverselor tipuri de radiații, nu se taie nici cu o miime de gram mai mult sau mai puțin decît e cazul.

În felul acesta, așadar, avînd tot timpul în fața ochilor proiecțiile diverselor faze ale operației, executate de colaboratorii mei chirurgi și de microroboții lor, am dirijat și eu acea extrem de complicată intervenție de transplantare. Craniul golit al lui Dino Karol, care urma să primească transplantul, era înțesat pe dinăuntru de firișoare ultrafine; firișoarele acestea erau tentaculele microchirurgilor, care așteptau creierul cel nou pentru a se apuca temeinic de lucru și aveau să lege vasele de sînge, diversele complexe de

nervi, țesuturile, să lipească glandele dezlipite și așa mai departe. În prealabil, aceiași microroboți făcuseră o serie de injecții în craniul lui Karol, pentru a-l înmuia, și îl pregătiseră în vederea aplicării așa-zișilor izotopi de legătură, care trebuiau să înlesnească sutura, unificarea.

După ce și-au încheiat misiunea, microchirurgii, cu extraordinara precizie de care sînt capabili numai roboții, și-au ridicat tentaculele fine, iar chirurgul, care urmărise proiecțiile fiecărei operații în parte, mărită de douăzeci sau cincizeci de mii de ori, le-a dirijat retragerea, avînd grijă ca, printr-o eventuală atingere, să nu fie compromisă lucrarea abia încheiată. E inutil să mai amintesc că transplantul a fost scos cu maximă precauție din craniul lui Leo Gerdan, evitîndu-se cea mai ușoară zdruncinătură, cea mai mică zgîriere a vreunui nerv sau, să zicem, a vreunei zone senzitive. Și se știe că, pe vremuri, existau nervi pe care, la disecție, chirurgul nici măcar nu-i vedea vreodată întregi!

În felul acesta, stînd pe „puntea de comandă", am urmărit împreună cu colega și colaboratoarea mea, doctor Vidassi, evoluția operației în diversele ei sectoare. De îndată ce unul din chirurgi avea nevoie de ceva, el îmi semnaliza dificultatea, cerîndu-mi îndrumări; cu ajutorul tabloului meu de comandă, îmi proiectam în față imaginea mărită a zonei în care acționa chirurgul respectiv, vedeam în ce constă dificultatea și-i dădeam explicația și îndrumarea cerută. Tehnica „punții de comandă" e în așa fel concepută, încît, la nevoie, și chirurgul-șef poate prelua un sector parțial sau altul; am făcut acest lucru în două rînduri în cursul operației, o dată la unirea complexului vertebral, a doua oară la intervenția asupra căii auditive. Cît timp am lucrat eu direct, activitatea generală a condus-o doctorița Ana Vidassi.

Operația asupra președintelui Gerdan și a lui Dino Karol a început la orele zece, șaptesprezece minute și două secunde, cînd am făcut semn întregii echipe : „începem“ și, în fracțiunea de secundă următoare, șaptesprezece microchirurgi și-au început lucrul. Chirurgii clinicii noastre au acumulat o experiență atît de vastă, încît fiecare din ei poate dirija concomitent mai multe dintre aceste minuscule ajutoare ale noastre. Operația s-a încheiat la orele unsprezece, două minute și trei secunde, cînd ultimul microchirurg a terminat partea sa de lucru și a fost redeschis dulapul de operație. Trebuie să subliniez că introducerea dulapului de operație în practica noastră a produs o adevărată revoluție în chirurgie : atîta timp cît cei ce operau și ajutoarele lor erau nevoiți să stea în aceeași încăpere cu pacientul, temperaturile nu puteau fi reglate conform necesităților diverselor faze ale operației. Și ce chin pentru chirurgii înșiși, obligați să îmbrace niște costume incomode, greoaie, în care transpirau și munceau ca niște adevărați martiri. Bine că toate acestea sînt acum de domeniul istoriei medicinii !

M-ați întrebat, domnule președinte, ce cred despre consecințele operației. Înainte de a răspunde, eu aș vrea să mă refer la principalul nostru succes, la elementul fără îndoială senzațional, ca să-i zic, al operației în cauză. Noi nu numai că am transplantat cu succes creierul în totalitatea sa, legîndu-l de noul context, că am legat căile motorii și senzitive, am asigurat circulația sîngelui etc., etc. dar am transpus totodată și conștiința omului respectiv. Centrii de activitate din creier își au celulele lor, baza psihică a lor, în termeni populari — „mintea“ lor. Creierul și toate organele ce intră în legătură directă cu el e dirijat de grupe de astfel de celule ale „minții“, aceste grupe formînd, în timpul pro-

cesului funcţional, un soi de federaţie. E interesant de observat cît de active sînt aceste grupe atunci cînd sînt în plin lucru şi cît de uşor adorm atunci cînd activitatea li se întrerupe temporar. În cele din urmă, se ştie, adorm pentru totdeauna. Procesul este, se pare, inevitabil. Tratînd creierul izolat, scos din funcţie, al lui Leo Gerdan, noi am luat toate măsurile pentru a împiedica descompunerea. Am întrebuinţant, printre altele, diverşi stimulatori ; am efectuat operaţia la o temperatură considerabil scăzută şi, în afară de asta, am transpus creierul în stare de somn, dirijînd asupra lui fluxuri electroenergetice. Gîndiţi-vă, creierul respectiv a fost obligat să stea o oră întreagă complet scos din funcţie ! Trebuie să recunosc că, după toate acestea, am fost foarte sceptic că viaţa şi, implicit, conştiinţa pacientului ar putea reapare. La cîteva ore după operaţie, am eliminat stimulatorii circulaţiei, ai inimii, şi am constatat că viaţa nu încetează ; şi totuşi, am menţinut pe o durată foarte lungă starea de somn, procedînd la alimentarea artificială a pacientului. Deplinul succes al operaţiei s-a evidenţiat, desigur, în momentul în care bolnavul şi-a revenit în simţiri ; oricine reflectează mai profund asupra naturii operaţiei va recunoaşte fără putinţă de dubiu că în pacient nu putea să renască decît conştiinţa, viaţa psihică a lui Leo Gerdan.

Care au fost consecinţele operaţiei ? Clinica specială universitară a strîns o documentaţie bogată în legătură cu pacientul numit în chip obişnuit de către noi „noul Gerdan". De altfel, noi am şi iniţiat cercetările pornind de la premisa că e vorba de Gerdan, şi memoria acestuia am studiat-o, comparîndu-i totodată timbrul şi dicţiunea cu înregistrările fonografice ale discursurilor lui Leo Gerdan, studiindu-i diversele particularităţi funcţionale, cum ar fi : tensiunea arte-

rială, pulsul, temperatura, viteza de sedimentare, hemograma. Toate acestea au fost posibile pentru că președintele Leo Gerdan s-a aflat sub un permanent control medical, cu atît mai mult cu cît în ultimii ani a fost în două rînduri bolnav. Am constatat fără putință de dubiu că, transplantat într-un corp nou și într-o ambianță fizică de asemenea nouă, creierul său și-a păstrat intactă memoria, inclusiv uriașul bagaj de cunoștințe de care dispunea Leo Gerdan cel dinainte de operație. E adevărat, au fost constatate și anumite lapsusuri, mai ales în ce privește memorizarea culorilor, dar e greu de spus dacă lapsusurile respective își au originea în operație sau sînt imanente lui Gerdan cel dinainte de operație, sînt o deficiență a creierului său însuși. În definitiv, pot atesta eu însumi că și vechiul Gerdan devenise, în ultima vreme, uituc, iar, dacă în cazul celui „nou", această carență s-a manifestat mult mai puțin pregnant, aceasta se explică probabil prin eforturile considerabile, prin insistența teribilă cu care Leo Gerdan cel de după operație a căutat să-și amintească totul cu exactitate, multe din discuțiile purtate cu el avînd mai degrabă un caracter de interogatoriu.

Onorată instanță, asta e tot ce am avut de declarat în legătură cu operația. Zilele acestea, de altfel, voi termina un amplu raport scris, pe care îl voi înainta spre a fi anexat la dosar. În încheierea depoziției mele, aș vrea să precizez că, afară de mine și de doctorița Ana Vidassi, la operație au mai participat doctorii Ugo Matozzi, Edo Tives, Ana Gibson, Carmen Trag și Boris Gribov, chirurgi ai clinicii speciale universitare. Am lucrat impecabil — dovadă pacientul nostru, care se găsește în fața dumneavoastră...

Doctorul Baltazar Rinner se înclină în fața președintelui tribunalului și a judecătorilor. Răsunară aplauze puternice în întreaga sală, dar președintele sună energic din clopoțel.

— Aveți de pus întrebări profesorului Rinner ?

Nici procurorul, nici Ervin Erkel nu avură de pus vreo întrebare, așa încît luă cuvîntul Mendoz :

— Țin să vă mulțumesc, stimate profesore, pentru expunerea dumneavoastră realmente exhaustivă, care ne-a înfățișat nouă, profanilor, acest succes unic al științei noastre și al științei în general. Îmi voi lua permisiunea să vă adresez o întrebare, care, de fapt, nu are o legătură directă cu cazul nostru. După anumite știri din presă, ați fi fost solicitat să-l supuneți pe un oarecare Green unei operații similare aceleia pe care ne-ați prezentat-o. Ziarele afirmă că dumneavoastră ați refuzat categoric să efectuați o a doua transplantare de creier.

Doctorul Rinner rămase tăcut cîteva clipe, apoi își netezi părul.

— Da, domnule președinte, e absolut exact că mi-a fost adresată o asemenea cerere. În vederea acestei operații, au venit și doi profesori din străinătate, unul dintre ei fiind cunoscutul neurochirurg Lindstrom. Au întreprins călătoria în dorința și speranța de a lua și ei parte la operație, fie și ca spectatori. Dar mie mi-a fost greu să accept. Domnule președinte, dumneavoastră știți ce campanie s-a dezlănțuit împotriva mea în urma acestei operații, știți că s-a ajuns pînă acolo încît am fost denumit ucigașul lui Leo Gerdan și taxat drept intrigant odios.

— Prin urmare, nu-l veți opera pe acest Green ? insistă Mendez

— O voi face ! replică scurt Rinner. Mîine, douăzeci și nouă septembrie, la orele zece. Cu aceiași colaboratori !

Se lăsă o tăcere grea. Mendoz părea să nu mai aibă îndrăzneala de a mai pune și o altă întrebare ; întrebă totuși, dar numai din ochi.

Doctorul Rinner înălţă capul şi îşi roti privirea prin sală ; ochii îi scînteiau.

— De ce voi face totuşi operaţia... probabil asta voiaţi să mă întrebaţi. Fiindcă sînt medic şi sînt dator să răspund la fel ca acel medic care, după bătălia de la Gheroneea, a fost întrebat cum de poate să tămăduiască cu aceeaşi grijă atît rănile prietenilor, cît şi pe cele ale duşmanilor. „Hiater eime“ — sînt medic — a fost răspunsul lui, şi ce altceva aş putea răspunde eu ? Sînt medic şi-mi fac datoria.

XXV

Procesul avansase atît de rapid, încît tribunalul hotărî să asculte în aceeaşi şedinţă şi cuvîntul procurorului. Era ora douăsprezece cînd Tom Laurent se ridică. Trebui să aştepte cîteva clipe, pentru a se potoli freamătul care cuprinsese sala după expunerea doctorului Rinner.

— Onorată instanţă, începu procurorul, trebuie să recunosc că situaţia mea în cadrul acestui proces este foarte dificilă. Menirea mea în dezbaterea acestui caz, care a agitat atîta spiritele în oraşul nostru şi în întreaga ţară, este să reprezint poziţia acelei instituţii a cărei datorie primordială este să apere interesele societăţii. În cazul aflat în dezbatere, prin ce au fost lezate interesele societăţii ? O bandă de criminali internaţionali a organizat, ca să folosesc un termen din jargonul lumii interlope, un „punct“ al ei în oraşul nostru, în care, pe de-o parte, era recepţionată marfa expediată din porturile levantine, pe de alta, această marfă — derivaţi ai opiului — era transmisă mai departe, o anumită cantitate rămînînd să fie desfăcută în ţara noastră. Dacă sînt tot mai numeroşi pacienţii sanatoriilor noas-

tre de boli nervoase, acest fenomen se datorește, fără doar și poate, și activității grupului respectiv de contrabandiști.

Pînă foarte de curînd, organele noastre de poliție nu reușiseră să defere justiției pe toți participanții la această sumbră afacere. Spun — pînă foarte curînd, întrucît, în continuarea procesului, va compare în fața onoratei instanțe un grup întreg de contrabandiști de stupefiante și va fi apreciat și gradul de vinovăție al încă unui membru al bandei, care, în momentul arestării, a opus rezistență organelor direcției de criminalistică și a decedat de pe urma rănilor contractate. În plus, procesul ce se desfășoară în orașul nostru va avea drept pandant un alt proces ce se va desfășura într-o altă țară, unde de asemenea au fost operate arestări în urma revelațiilor anchetei direcției noastre de criminalistică. După cum a subliniat președintele completului de judecată, scopul dezbaterii de astăzi este ca, înainte de a fi aduși în fața acestei înalte instanțe ceilalți indivizi implicați în traficul de stupefiante, să fie determinată situația acuzatului Dino Karol, omul pe care mulți s-au obișnuit să-l numească „noul Leo“.

În calitatea mea de acuzator public, mă simt dator să încerc să fac lumină în acest caz, care e departe de a fi banal, departe de a fi întîlnit în fiecare zi. Societatea vrea ca vinovatul să fie pedepsit. Societatea vrea ca vinovatul, dacă există cît de cît o șansă în acest sens, să se îndrepte. Societatea vrea să se asigure că vinovatul nu va recidiva, nu îi va aduce alte prejudicii.

Fără a anticipa asupra considerațiilor ulterioare, aș vrea să mă refer mai întîi la chestiunea următoare : cît de mare a fost culpa lui Karol — vorbesc de Karol cel dinainte de operație, căci la această circumstanță, operația, va trebui,

fireşte, să mă refer în mod special. Toţi cei care au ascultat aici depoziţia şefului direcţiei noastre de criminalistică, căruia nici cel mai exigent critic nu-i poate contesta pregătirea profesională şi competenţa, capacitatea de a adopta hotărîri prompte şi raţionamentul infailibil, s-au convins că Dino Karol a reprezentat o rotiţă de foarte mică importanţă, într-un angrenaj cu vaste ramificaţii, că prezenţa sa în portul oraşului nostru a fost mai degrabă întîmplătoare, decît condiţionată de funcţionarea reţelei contrabandiştilor şi de rolul lui în cadrul acestei reţele. Pe de altă parte, şeful direcţiei de criminalistică şi-a afirmat în faţa noastră convingerea sa şi a direcţiei în fruntea căreia se află, că Dino Karol n-a făcut uz de armă în ciocnirea cu agenţii poliţiei. Acelaşi lucru se poate spune şi despre tragicele evenimente care s-au produs în sala de judecată în ziua de trei martie anul curent, evenimente la care au asistat personal atît preşedintele, cît şi membrii acestei instanţe. Aşa cum am văzut cu ochii noştri şi aşa cum reiese şi din depoziţiile martorilor, printre care unii reprezentanţi ai autorităţilor poliţieneşti, în frunte cu şeful direcţiei noastre de criminalistică, Dino Karol a săvîrşit acel act, cu efecte, din nefericire, tragice, nu premeditat, ci într-un moment de nechibzuinţă. Tot datorită rapidei anchete poliţieneşti, încununată de succes deplin, ne-am convins că, de-a lungul întregului său proces, Karol a fost preocupat exclusiv de interesul copilului său, cu atît mai mult cu cît ştia că băiatul lui rămăsese fără mamă în urma unui accident sau, mai probabil, în urma unei crime; în interesul copilului său, el era gata să-şi sacrifice şi viaţa. Mi se va obiecta poate că rolul meu este să acuz, nu să apăr, dar eu consider că datoria mea primordială este să stabilesc

adevărul faptelor şi că numai în acest fel voi sluji pe deplin şi interesele societăţii. Rămîne totuşi faptul că din pistolul lui Karol a pornit un număr de gloanţe care l-au ucis pe ilustrul nostru concetăţean. Dar se ridică întrebarea — a tras el conştient fiind în Leo Gerdan, a fost el deplin conştient în momentul cînd a tras în şeful direcţiei de criminalistică Karlo Guidoni, sau a fost intervenţia gardianului prea puţin abilă, iar Karol într-o stare de surescitare extremă ? Am văzut că, de îndată ce i-a stat în putinţă, el şi-a dus la îndeplinire intenţia iniţială, cea principală : de a-şi zbura creierii, de a isprăvi odată, pentru a-şi feri copilul — aşa credea el, aşa îi dicta instinctul — de odioasa publicitate care, aidoma unui stigmat, l-ar fi însoţit de-a lungul întregii vieţi.

Dacă aş considera cazul Dino Karol ca avînd o importanţă deosebită din punct de vedere juridic, aş insista să cercetăm şi să analizăm la modul cel mai riguros culpa sa. Aşa, trecînd mai departe la examinarea cazului, mă voi mulţumi să-mi exprim convingerea fermă că în port, în ciocnirea cu agenţii poliţiei, Dino Karol n-a făcut uz de armă, că în sala de judecată intenţia sa a fost să se sinucidă, nu să ucidă, că în afacerea cu traficul de stupefiante el a constituit un factor secundar şi că a apărut în postură de vinovat principal numai pentru că, multă vreme, n-au putut fi traduşi în faţa instanţei ceilalţi contrabandişti, fiecare dintre aceştia mult mai vinovat decît el.

Voi trece acum la o chestiune care, neîndoielnic, ne interesează în cel mai înalt grad : În ce lumină să privim operaţia efectuată de colectivul de chirurgi al profesorului doctor Ranner. Voi scoate în evidenţă de la bun început o

circumstanţă esenţială : cum a fost pregătit pentru operaţie Dino Karol — intenţionat n-am spus „corpul lui Dino Karol“, ci Dino Karol. Craniul său a fost curăţat de creier : microchirurgii manevraţi de echipa doctorului Rinner au extirpat totul din craniu, pregătind, cu precizia extremă de care este capabilă astăzi ştiinţa, locul gol necesar creierului viu ce urma să fie introdus. E un fapt cert că Dino Karol îşi nimicise el însuşi conştiinţa şi că, înlăturînd creierul din craniul său, chirurgii conduşi de profesorul Rinner n-au mai avut de înlăturat nici o conştiinţă, aşadar, încă din prima secundă a operaţiei, a acestei faimoase operaţii, conştiinţa lui Dino Karol, formal, nu mai exista. Iar dacă este vorba să fie aplicată o sancţiune, această sancţiune trebuie îndreptată împotriva voinţei criminale, şi cum voinţa este legată de conştiinţă, iar conştiinţa de materia cenuşie a creierului — în ce fel vom sancţiona o voinţă şi o conştiinţă, care, nimicite de un glonţ sinucigaş, au fost eradicate total, prin îndepărtarea bazei materiale — creierul — de echipa de microchirurgi a profesorului Rinner ?

Aşa cum, după focurile de armă trase în sala de judecată şi după operaţia efectuată de profesorul Rinner, Dino Karol a încetat să mai existe pentru direcţia de criminalistică, tot astfel, după această operaţie, Dino Karol nu mai poate exista nici pentru acuzatorul public.

Să stăruim în continuare asupra altor două aspecte ale aceleiaşi probleme : cum poate fi obţinută îndreptarea vinovatului şi cum ar putea fi apărată societatea de alte fapte infamante ale sale ? Vinovatul — dacă a fost sau nu mare vinovat, asta e altă chestiune — s-a pedepsit el însuşi, iar reputatul chirurg, conducătorul clinicii speciale universi-

tare din orașul nostru, prin intervenția sa, a amendat acest act de autopedepsire: nouă nu ne rămîne decît să luăm cunoștință de faptul în sine. În craniul lui Karol, care a încetat să existe ca persoană, a fost introdusă o conștiință nouă, și singura problemă pe care am putea-o dezbate ar fi dacă această nouă conștiință e necesar să fie îndreptată, dacă din partea acestei noi conștiințe și a voinței legate de ea societatea se poate aștepta la vreun prejudiciu. Dar, la toate aceste întrebări cel mai bun răspuns l-au dat evenimentele de la treisprezece septembrie anul curent, cînd purtătorul acestei noi conștiințe, în disprețul propriei sale vieți, a sărit în ajutorul vasului „Leo Gerdan" și prin intervenția, prin fapta sa eroică a salvat vasul de la un adevărat dezastru.

Onorată instanță, pentru toate motivele expuse, declar în calitatea mea de procuror că renunț la urmărirea pe mai departe a acuzatului aflat în fața noastră și a cărui identitate presupun că va fi stabilită corespunzător, în urma unei dezbateri competente. Iar dumneavoastră, celui de pe banca acuzaților, vă doresc din partea mea numai bine în noua viață pe care o începeți!

XXVI

În rumoarea vie a sălii, instanța se retrase pentru deliberare. Așteptarea dură foarte puțin. Președintele Mendoz dădu citire hotărîrii tribunalului, prin care se accepta declarația procurorului, conform căreia acesta renunța la urmărirea acuzatului, și se recomanda deschiderea unui proces civil pentru rezolvarea problemei identității acestuia.

Gerdan ieși din boxa acuzaților. Era frînt de oboseală,

nervii și-i simțea vibrînd, capul îi vîjiia. Gardianul se repezi să-l ajute. Observîndu-i slăbiciunea, interveni și alt gardian și amîndoi îl luară la braț. Ocoliră banca apărării. Se întîlniră față în față cu Erkel, căruia gardienii i-l predară pe Leo.

— Ce e, nu vă simțiți bine? întrebă Erkel îngrijorat.

— Îmi vîjîie capul, spuse Leo. Nu-i nimic, o să-mi treacă!

Verena se apropie grăbită de ei.

— Aș vrea să merg acasă, Verena, spuse Leo. Îmi vîjîie capul și mă dor și genunchii. Am impresia că mi se întoarce vechiul reumatism.

Leo fu purtat aproape pe sus pînă la ieșire. Nici mai tîrziu nu izbuti să-și amintească în ce chip ajunse pe impunătoarea scară a palatului justiției. Acolo, aerul rece îl învioră și capul i se limpezi. Coborînd scările, se trezi în fața unei mari limuzine albe, de douăzeci de locuri: în fața ei, în uniforma de gardă, erau aliniați marinarii și maiștrii de pe „Leo Gerdan". Limuzina purta și ea inscripția: „Leo Gerdan".

— Domnule președinte, trebuie să mergeți cu noi! i se adresă căpitanul vasului. Trebuie să plecați cu noi în croazieră!

— Avem bilete, interveni Verena. Ne îmbarcăm mîine.

— Am pregătit totul pentru dumneavoastră, spuse căpitanul. Trebuie să veniți cu noi. Astăzi, Leo Gerdan se cuvine să fie al nostru. Și dumneavoastră trebuie să veniți cu noi, se întoarse căpitanul spre Verena.

— Am eu grijă de mașina voastră, îi spuse Erkel Verenei. Vin după voi în port.

N-avură ce face și intrară în limuzină.

Pe Leo îl dureau genunchii, dar mintea îi era mai limpede ca niciodată. Privea străzile pe care treceau, înțesate de oameni, și vedea pretutindeni numai fețe cordiale

și surîzătoare. Erau salutați din toate părțile, priviți cu curiozitate, iar marea limuzină albă a vasului „Leo Gerdan" abia izbutea să-și croiască drum prin aglomerația de pietoni și de vehicule.

Deodată, o siluetă cunoscută își făcu loc prin mulțime și se apropie de portierele limuzinei. Era Augo Bernol, îmbrăcat de sus pînă jos în alb, cu voluminosul său aparat de fotografiat atîrnat de gît.

I se deschise portiera, și el intră repede.

— O declarație pentru ziarul nostru, de acord?

— Care e ziarul ăsta?

— O să vorbesc eu, interveni Verena și luă în mînă microfonul: Aici Verena Gerdan. Dragii noștri concetățeni, după cum știți, soțul meu a cîștigat marea bătălie a vieții lui: procurorul a renunțat la urmărire. Acum va începe alta, la tribunalul civil: să i se recunoască personalitatea președintelui Gerdan. Sînt convinsă că, la fel ca și pînă acum, veți fi de partea noastră.

Leo și Bernol zîmbiră. Apoi Leo spuse:

— Ar trebui să trecem astăzi după-masă pe la Rinner și Ana. Oricum, e cazul să ne luăm rămas-bun de la ei. Și să le și mulțumim...

— N-o să puteți, le explică Bernol. Profesorul Rinner a și dat semnalul de alarmă pentru marile operații. Întreg colectivul de chirurgi s-a zăvorît în clinică încă de astăzi de la amiază, nimeni nu poate răzbate la vreunul din ei. Au început pregătirile pentru operația de mîine de la orele zece, cînd vor încerca să prelungească încă o viață.

Leo rămase pe gînduri.

— Dar spune-mi, Bernol, la ce ziar lucrezi?

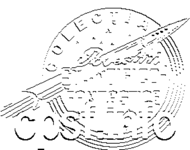
— La „Nova riječ." Eu scriu reportajul despre prima cursă a lui „Leo Gerdan".

— Şi la „Mediterana" cînd ai de gînd să te întorci?

Îşi îndreptară amîndoi privirile spre stradă, unde agitaţia şi rumoarea creştea, şi ascultară cîteva clipe strigătele mulţimii, nedesluşite, dar care erau din ce în ce mai asemănătoare cu ovaţiile, apoi Bernol îşi şterse lentilele fumurii ale ochelarilor şi răspunse cu un zîmbet uşor:

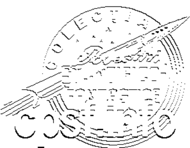
— Stimate preşedinte, cred că o să ne întoarcem împreună la „Mediterana"!

Redactor responsabil : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Dat la cules 07.12.1967. Bun de tipar 29.02.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8126. Tiraj 30.140. Hîrtie Tipar sul de 50 g/m². 700×1000/32. Coli editoriale 10,02. Coli de tipar 6,5. A. 12.266. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—32.

Tiparul executat sub comanda nr. 70 830 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

2
0
1
3

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Tocmai această voce îl determină, întîi să ridice brațul, apoi să se aplece și să mîngîie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi — care se apucase din nou să toarcă și să dea din coadă — ci la mîna lui. Era mîna lui dreaptă, pe care si-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Și, ciudat, văzînd-o, i se păru a nu fi mîna lui. Trebuie că totuși nu e conștient. Nu, nu e mîna lui. Mîna lui o știa scurtă, lătăreață, plinuță, cu unghii late și scurte, iar mîna care mîngîia pisica avea niște degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mîna cu palma în sus: ciudată, străină mînă! Se apucă să-și examineze stînga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceeași impresie: pur și simplu, nu era mîna lui.

